Coordonator colecție Vasile Molan

Mihaela Pană

Violeta Bărboi

Colecția seria MILENIUL 3 EVALUARE

Limba și literatura română

clasa a V-a

Editura TIPARG

Coordonator colecție: **VASILE MOLAN**

MIHAELA PANĂ

VIOLETA BĂRBOI

LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ

CLASA A V-A

SCHEME RECAPITULATIVE
EXERCIȚII ŞI TESTE DE EVALUARE
LITERATURA ROMÂNĂ
Cartea şi textul
Structura textului
Universul textului

SCHEME RECAPITULATIVE
EXERCIȚII ŞI TESTE DE EVALUARE
LIMBA ROMÂNĂ
Vocabularul
Fonetica
Morfosintaxa
Sintaxa propoziției
Fraza

PROPUNERI DE TESTE
PENTRU EVALUARE ŞI
AUTOEVALUARE

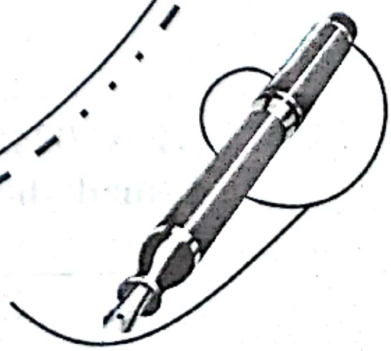

Editura TIPARG

Scanned with OKEN Scanner

Lucrarea este elaborată în conformitate cu programa şcolară aprobată de M.Ed.C. prin O.M. nr. 4237 din 23.08.1999.

Redactor: Mihaela Pană
Culegere şi tehnoredactare: Daniel-Adrian Junoiu
Corectură: Violeta Bărboi
Design copertă: Mirela Florea

Pentru comenzi şi informaţii adresaţi-vă la:
Editura TIPARG
Difuzare:
Piteşti, B-dul N. Bălcescu, nr. 93;
Tel./Fax: 0248 28 04 90; Tel.: 0248 22 12 75; Fax: 0248 22 13 48
E-mail: diana_tiparg@yahoo.com; diana.neacşu@tiparg.ro
www.tiparg.ro

Copyright: ©Editura Tiparg 2005 Piteşti

Tipar: **S.C. TIPARG S.A. Piteşti**

Scanned with OKEN Scanner

LITERATURA ROMÂNĂ – CUPRINS

Capitolul 1
Cartea şi textul 5

Capitolul 2
Raportul dintre realitate şi literatură 11

Capitolul 3
Opera lirică 18

Capitolul 4
Opera epică 32

Capitolul 5
Basmul 37

Capitolul 6
Creația literară științifico-fantastică 55

Capitolul 7
Dialogul 59

Capitolul 8
Descrierea 70

Capitolul 9
Legenda 76

Capitolul 10
Parabola (Pilda) 86

Capitolul 11
Snoava 92

Scanned with OKEN Scanner

LIMBA ROMÂNĂ – CUPRINS

Capitolul 1
Vocabularul (Lexicul) 98
Capitolul 2
Fonetica 113
Capitolul 3
Morfosintaxa..... 123
Verbul 123
Capitolul 4
Substantivul 141
Capitolul 5
Pronumele 156
Capitolul 6
Numeralul 167
Capitolul 7
Adjectivul 176
Capitolul 8
Adverbul 185
Capitolul 9
Interjecția 194
Capitolul 10
Ortografia. Ortoepia. Punctuația 200
Capitolul 11
Sintaxa propoziției 205
Capitolul 12
Subiectul 211
Capitolul 13
Atributul 217
Capitolul 14
Complementul 226
Capitolul 15
Fraza 235
Capitolul 16
Propuneri de teste pentru evaluare şi autoevaluare 238

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 1

CARTEA ŞI TEXTUL

CARTEA

DEFINIȚIE

Obiect cultural şi ştiințific, mijloc de comunicare; scriere cu un anumit subiect tipărită şi legată în volum.

MANUALUL - obiect de studiu destinat elevilor.

Coperta - învelişul protector al cărții care oferă informații importante în legătură cu apariția acesteia: autor, titlu, locul de tipărire, editura.

Cotorul - partea laterală din stânga cărții unde se lipesc sau se cos filele cărții. Aici se pot menționa autorul, titlul, editura, numărul volumului, ordinea acestuia într-o colecție.

Fascicula - o parte a cărții. Mai multe fascicule reunite ale aceleeaşi cărți, formează un volum unitar.

Filele - foile de hârtie cu dublă față care alcătuiesc cartea.

Pagina - fața unei file. Pagina (foaia) de titlu este prima sau a treia pagină a cărții, de cele mai multe ori urmând după o filă albă care o desparte de copertă. Ea reia informațiile de pe copertă şi uneori le completează.

Titlul - este un cuvânt sau un grup de cuvinte aşezate la începutul lucrării şi care are o legătură cu conținutul cărții.

Autorul - persoana care a creat cartea.

Cuprinsul, tabla de materii sau sumarul este o listă aşezată la începutul sau la sfârşitul cărții; în care sunt enumerate capitolele şi subcapitolele, titlurile textelor din carte, cu indicarea paginii corespunzătoare.

Alineatul - un rând retras într-un text, care marchează schimbarea ideii; un fragment de text sau paragraf care începe cu un astfel de rând.

Capitolul - fiecare parte mai importantă a unei lucrări.

Sigla - prescurtare formată din litera inițială sau din grupul de litere folosite în inscripții pentru a evita cuvinte sau titluri prea lungi.

Textul integral - reproducerea completă a unei lucrări.

Paragraful - o parte, un pasaj dintr-un text integral. Fragmentul inițial are un rol important în înțelegerea celorlalte fragmente ale textului. El cuprinde o idee principală.

Scanned with OKEN Scanner

Biblioteca - loc special amenajat în care se păstrează cărți, colecții de reviste și ziare, dicționare, manuscrise etc. pentru documentare (studiu în sala de lectură), sau pentru împrumut (biblioteca publică); biblioteca personală – biblioteca fiecărui cetățean.

FIȘIERUL DE BIBLIOTECĂ - păstrează fișele cărții, alfabetic sau pe domenii de activitate pentru a informa cititorul despre existența unei cărți în bibliotecă și despre conținutul ei.

EDITURA - locul unde se tipăresc cărțile.

LIBRĂRIA - locul de depozitare al cărților ce urmează a se vinde.

TEST DE EVALUARE

Unitatea de învățare – CARTEA ȘI TEXTUL.

1.	Arătați legătura dintre ilustrația copertei și titlul cărții. 0,10 puncte
2.	Indicați locul unde este așezată pagina de titlu într-o carte. 0,10 puncte
3.	Precizați care este structura paginii de titlu și ce oferă ea în plus față de coperta I. 1 punct
4.	Arătați care este structura cuprinsului într-o carte.
	0,50 puncte
5.	Precizați de ce unele cărți nu au cuprins.
	0,10 puncte

Scanned with OKEN Scanner

6.	Spuneți ce este alineatul. 0,10 puncte
7.	Scrieți cum sunt aşezate cuvintele într-un dicționar. 0,10 puncte
8.	Precizați ce este glosarul. 0,25 puncte
9.	Scrieți care este locul în care se păstrează cărțile şi cum sunt aşezate acestea pentru a fi găsite cu uşurință. 0,50 puncte
10.	Spuneți ce înțelegi prin editură. 0,25 puncte
11.	Imaginați-vă că aveți în față cartea îndrăgită. Ce cuprinde coperta? Are unul sau mai multe volume ? Aparține unei anumite colecții ? 2 puncte
12.	Cine ne informează dacă o carte există într-o bibliotecă şi ce cărți putem consulta pentru un anumit domeniu de activitate ? 1 punct
13.	Prin text integral se înțelege : 1 punct

Scanned with OKEN Scanner

14.	Este necesară lectura selectivă ? Argumentați !	
	1 punct	
15.	Precizați care este raportul dintre realitate și ficțiune într-o operă literară. 1 punct	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoștințe neînsușite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciții recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

TEST DE EVALUARE

Unitatea de învățare – CARTEA ŞI TEXTUL.

1.	Scrieți prin ce se deosebesc textele nonliterare de textele literare. 2 puncte
2.	Precizați care sunt procedeele folosite de autor în scopul sporirii expresivității unei comunicări. 3 puncte
3.	Textul de mai jos este un text integral sau un fragment ? Justificați-vă răspunsul :
	„ Şi au mers mult aşa, până ce au dat în sfârşit de luminiş. Iedul, bucuros, o ia înainte sărind. Dar în aceeaşi clipă căprioara se opreşte ca de-o presimțire, adulmecând. ”
	Emil Gârleanu „Căprioara” 1 punct
4.	Dați trei exemple de texte nonliterare şi precizați scopul lor. 1 punct
5.	Precizați care este principala deosebire, din punctul de vedere al formei, dintre un text în proză şi o poezie. 1 punct

Scanned with OKEN Scanner

6.	Indicați sinonime pentru cuvântul „cuprins”. 1 punct	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 2

RAPORTUL DINTRE REALITATE ŞI LITERATURĂ

LITERATURA este rezultatul fanteziei creatoare a autorului care construieşte o lume imaginară (o ficţiune) pornind de la un fapt real, obişnuit.

A.) OPERA LITERARĂ - este o lucrare prin care autorul creează un univers imaginar propriu, prezintă prin intermediul limbajului artistic fapte, idei, gânduri, trezind cititorului emoţii şi sentimente. Poate fi în proză sau în versuri

Structura operei literare presupune:

- tema operei literare - aspectul general al realităţii surprins de scriitor;
- subiectul operei literare: succesiunea logică de întâmplări, idei sau sentimente.

Momentele subiectului operei literare:

a.) expoziţiunea;
b.) intriga;
c.) desfăşurarea acţiunii;
d.) punctul culminant;
e.) deznodământul.

Textul literar - cuprinsul unei opere literare, un fragment, o parte din ea.

OPERA LIRICĂ - operă literară în care autorul îşi exprimă în mod direct gândurile şi sentimentele.

OPERA EPICĂ este opera literară în care autorul îşi exprimă în mod indirect gândurile, ideile şi sentimentele cu ajutorul personajelor şi al acţiunii.

Moduri de expunere: naraţiunea, descrierea, dialogul - monologul.

B.) TEXTUL NONLITERAR - se referă la aspecte din realitate; are teme foarte diverse; informează, conving sau amuză cititorul (reviste, ziare, afişe, reclame, legitimaţii, reţete etc.) .

Scanned with OKEN Scanner

TEST GRILĂ

Marcați explicațiile potrivite:

1.	Textul integral este:
	a.) un fragment dintr-o operă literară;
	b.) o operă literară în care faptele sunt exprimate cu ajutorul personajelor;
	c.) reproducerea completă, fără omisiuni, a unei lucrări.
2.	Literatura porneşte de la un fapt:
	a.) neobişnuit;
	b.) surprinzător;
	c.) obişnuit.
3.	În opera literară autorul creează:
	a.) o imagine reală;
	b.) porneşte de la un fapt imaginar;
	c.) prezintă gânduri, fapte, idei prin intermediul limbajului artistic pornind de la un fapt real.
4.	Opera lirică prezintă faptele:
	a.) în mod indirect;
	b.) în mod direct;
	c.) cu ajutorul narațiunii.
5.	Textul nonliterar se referă la:
	a.) aspecte imaginare;
	b.) aspecte din realitate având teme diverse prin care informează, convinge, amuză cititorul;
	c.) ziare şi reviste.
6.	Momentele subiectului operei literare sunt:
	a.) introducerea, cuprinsul, deznodământul;
	b.) ideile principale ale acțiunii;
	c.) expoziţiunea, intriga, desfăşurarea acțiunii, punctul culminant, deznodământul.

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții

Citiți cu atenție versurile:

„O furnică mică, mică,
Dar înfiptă, va să zică,
Ieri, la prânz, mi s-a urcat
De pe vişinul uscat,
Pe picioare, pentru căci
Mi le-a luat drept nişte crăci.

Mărunțica de făptură
Duse, harnică, la gură
O fărâmă de ceva,
Care-acasă trebuia
Aşezat în magazie
Pentru iarna ce-o să vie."

Tudor Arghezi „O furnică"

Cerințe:

1. Stabiliți ce fel de text este cel de mai sus. Argumentați.

2. Arătați ce este real şi ce este ficțiune în versurile de mai sus.

3. Scrieți ce figuri de stil (procedee artistice) foloseşte poetul în scopul realizării expresivității comunicării.

Scanned with OKEN Scanner

4. Precizați ce atitudini ale poetului reies din versurile citate.

5. Definiți strofa şi versul.

6. Precizați care este sensul cuvintelor „înfiptă” şi „mărunțică” în enunțul dat. Scrieți sinonimele lor.

7. Alcătuiți două enunțuri în care să folosiți epitete.

Scanned with OKEN Scanner

8. Dați trei exemple de opere literare lirice, în versuri sau în proză, din literatura română.

9. Scrieți ce înțelegeți prin moduri de expunere şi care sunt acestea. Dați câte un exemplu pentru fiecare.

TEST DE EVALUARE

1.	Scrieți care este principala deosebire, din punct de vedere al formei, dintre un text în proză şi o poezie. 1 punct
2.	Precizați care este raportul dintre realitate şi ficțiune într-o operă literară . 2 puncte
3.	Arătați dacă textul de mai jos este un text integral sau un fragment. Justificați-vă răspunsul: „ Dar într-o zi Apolodor,

Scanned with OKEN Scanner

Spre deznădejdea tuturor,
A spus aşa: „Sunt foarte trist !
Îmi place viața de artist,
Dar ce să fac ? Mi-e dor, mi-e dor
De frații mei din Labrador ... „
Gellu Naum „Cărțile cu Apolodor” 1 punct

4. Scrieți antonimele cuvintelor: mut, pieptănat, vesel, tinerețe, mult, tare, murdar, tânăr, mulțumit, harnic. 1 punct

5. Precizați ce procedee foloseşte scriitorul în scopul sporirii expresivității unui text literar. 1 punct

6. Prin ce se deosebesc textele nonliterare de textele literare ? 2 puncte

7. Dați exemple de texte nonliterare şi precizați pentru ce sunt folosite. 1 punct

Scanned with OKEN Scanner

		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 3

OPERA LIRICĂ

DEFINIȚIE:

O creație literară în care autorul își exprimă în mod direct gândurile și sentimentele.

De regulă opera lirică este scrisă în versuri. Denumirea de gen liric vine de la instrumentul de coarde lira, cu care, în antichitate, poeții își acompaniau cântecele lor.

CARACTERISTICI:

- titlul poeziei concentrează în două, trei cuvinte trăirea sufletească a poetului;
- are o temă;
- gândurile și sentimentele sunt transmise cu ajutorul versurilor;
- vers - un rând dintr-o poezie;
- strofa - gruparea unitară dintre două sau mai multe versuri; între strofe există un spațiu liber.
- rima - potrivirea versurilor în silabele lor finale, începând cu ultima vocală accentuată.
- de regulă versurile rimează între ele, fie două câte două (rimă împerecheată - ab, cd), fie versul unu cu versul trei și versul doi cu versul patru (rimă încrucișată - ac, bd), sau versul unu cu versul patru și versul doi cu versul trei (rimă îmbrățișată - abba, cddc). Când toate versurile rimează – monorimă (aaa, bbb). Nu toate poeziile au rimă.
- fiecare strofă conține o idee;
- poetul folosește simboluri încărcate de semnificații și figuri de stil

Însușirile deosebite ale unor obiecte sau acțiuni, așa cum se oglindesc în imaginația poetului, sunt exprimate cu ajutorul asocierilor neobișnuite de cuvinte, a unor procedee artistice numite figuri de stil:

epitetul - cuvânt care exprimă însușiri deosebite ale obiectelor sau acțiunilor, prezentându-le într-o lumină nouă;

comparația - alăturarea a doi termeni (obiecte, ființe, acțiuni) pe baza unei însușiri comune, pentru a scoate în evidență anumite trăsături specifice ale unei persoane, idei, obiect etc.;

personificarea - atribuirea unor însușiri omenești ființelor necuvântătoare, lucrurilor sau fenomenelor naturii;

Scanned with OKEN Scanner

enumerația - înşiruirea mai multor termeni de acelaşi fel pentru a atrage atenția asupra aspectelor prezentate;

repetiția - utilizarea de mai multe ori a aceluiaşi cuvânt sau construcții cu scopul de a întări o idee sau o impresie;

imagini vizuale, auditive, olfactive .

TEST GRILĂ

1.	Structura poeziei se bazează pe:
	a.) simetrie;
	b.) personificare;
	c.) repetiție.
2.	În poezie sunt prezentate:
	a.) gânduri şi sentimente spuse direct;
	b.) gânduri şi sentimente spuse indirect;
	c.) gânduri şi sentimente spuse cu ajutorul personajelor.
3.	Titlul poeziei reflectă:
	a.) conținutul poeziei;
	b.) concentrarea emoției poetului;
	c.) exprimă admirația poetului față de gândurile prezentate.
4.	Rima este:
	a.) potrivirea sunetelor de la sfârşitul versurilor;
	b.) potrivirea ultimilor sunete de la sfârşitul versurilor începând cu vocala accentuată;
	c.) potrivirea sunetelor după poziția cuvintelor în strofă.
5.	Strofa este:
	a.) unul sau mai multe versuri;
	b.) patru versuri;
	c.) mai multe versuri legate între ele prin rimă.

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții

1.	Definiți opera lirică şi scrieți cel puțin două caracteristici.
2.	Alegeți o poezie de Mihai Eminescu şi identificați figurile de stil învățate, existente în poezie.
3.	Stabiliți felul rimei
4.	Găsiți cuvinte care să rimeze cu substantivele: sfântă, zile, izvor, lumină şi alcătuiți propoziții cu ele.
5.	Explicați semnificația titlului poeziei lui Mihai Eminescu aleasă de voi.
6.	Desprindeți atitudinea poetului față de ideile exprimate.

Scanned with OKEN Scanner

7.	Citiți versurile şi răspundeți cerințelor date:

„O rămâi, rămâi la mine,
Te iubesc atât de mult !
Ale tale doruri toate
Numai eu ştiu să le-ascult;

În al umbrei întuneric
Te asemăn unui prinț,
Ce se uit-adânc în ape
Cu ochi negri şi cuminți" .

M.Eminescu „O, rămâi"

Cerințe:
a.) despărțiți în silabe primele două versuri şi spuneți ce reguli ați folosit;
b.) identificați figurile de stil învățate;
c.) scrieți ce sentimente se desprind din versurile citite;
d.) găsiți sinonime pentru cuvintele: domol, taină, văpaie, clipă.

8.	Precizați ce fel de rimă apare în versurile de mai jos:

Scanned with OKEN Scanner

		„A trecut întâi o boare Pe deasupra viilor Şi-a furat de prin ponoare Puful păpădiilor". *George Topârceanu „Rapsodii de toamnă"*
9.	Ce figură de stil foloseşte poetul ?	
10.	Puneți într-un dreptunghi diftongii din text .	
11.	Indicați triftongul din cuvântul <u>peştoaică</u>; din ce sunete este format cuvântul ?	
12.	Dați câte un exemplu pentru fiecare fel de figură de stil învățată.	

Scanned with OKEN Scanner

TEST DE EVALUARE

1.	Citiți cu atenție versurile şi răspundeți cerințelor a.) precizați dacă este o operă lirică orală sau cultă. Demonstrați. b.) scrieți ce credeți despre autorul versurilor; c.) spuneți din câte silabe sunt formate versurile; d.) precizați ce fel de rimă au; e.) arătați ce sunt cuvintele subliniate; f.) precizați ce gânduri şi sentimente transmite autorul:
	„Oleleo, <u>ciocoi</u>, <u>ciocoi</u> De te-aş prinde la zăvoi, Cu <u>măciuca</u> să te moi, De piele să te despoi Cu pielea capului tău Să-mbrac <u>buzduganul</u> meu ... ."
	3 puncte

Scanned with OKEN Scanner

2.	Stabiliți ce fel de rimă au versurile de mai jos; scoateți figurile de stil din text şi spuneți felul lor:
	„Trei petunii subțirele, Farmec dau regretelor, Stau de vorbă între ele: „Ce ne facem fetelor ? ..." *George Topârceanu „Rapsodii de toamnă"*
	1 punct
3.	Găsiți sinonime pentru cuvintele: glas, veac, a şuiera, cârd, clipă. 0,50 puncte
4.	Alcătuiți o scurtă compunere în care elementelor naturii şi ființelor necuvântătoare să le atribuiți însuşiri omeneşti. Scoateți apoi din povestire figurile de stil folosite şi spuneți felul lor.
	3 puncte
5.	Dați compunerii voastre un titlu şi arătați semnificația lui. 0,50 puncte

Scanned with OKEN Scanner

6.	Alcătuiți enunțuri cu fiecare din cuvintele: iluzie, aluzie; compliment, complement. Ce fel de cuvinte sunt acestea ? 1 punct
	Total: 10 puncte
	Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

ALTE OPERE LIRICE

PASTELUL

DEFINIȚIE:

o creație lirică în versuri în care poetul își exprimă sentimentele legate de contemplarea unui colț din natură.

În pictură pastelului îi corespunde tabloul.

CARACTERISTICI:

- cadrul natural are un rol predominant;
- ideile şi sentimentele sunt exprimate în mod direct; simțirea este personală dar corespunde modului general omenesc de a simți;
- e poezia prezentului;
- autorul vorbeşte la persoana întâi (singular sau plural) pentru că simțirea sa este personală;
- exprimarea în versuri este o caracteristică aproape generală, poetul vibrând în fața realității din jurul său;
- ca mod de expunere predomină descrierea.

TEST GRILĂ

1.	Indicați care cuvinte sunt corect despărțite în silabe:	
	a.) vre-dnic;	d.) glor-i-e;
	b.) pu-bli-ca-ți-e;	e.)ră-spâ-nti-e;
	c.) ro-sto-pas-că;	g.) po-rți-e.
	Desparte corect cuvintele scrise greşit.	
2.	Pastelul este:	
	a.) o poezie cu o temă dată;	
	b.) o creație lirică în versuri în care poetul își exprimă sentimentele legate de un tablou din natură;	
	c.) o creație populară în care poetul anonim cântă bucuria de a trăi.	
3.	Rima este:	
	a.) o potrivire de sunete la sfârşitul versurilor;	

Scanned with OKEN Scanner

	b.) muzicalitatea versurilor;
	c.) potrivirea ultimilor sunete de la sfârşitul versurilor începând cu vocala accentuată.
4.	Comparaţie este:
	a.) un procedeu stilistic;
	b.) o îmbinare de doi termeni;
	c.) o figură de stil realizată prin alăturarea a doi termeni pe baza unei însuşiri comune, pentru a pune în lumină anumite trăsături ale primului termen.
5.	Strofa este:
	a.) o îmbinare de două sau mai multe versuri;
	b.) o îmbinare de patru versuri;
	c.) o îmbinare de trei versuri.

Exerciţii

1.	Definiţi pastelul.
2.	Daţi exemple de pastel din lecturile voastre. Ce fel de culori predomină ?
3.	Scrieţi câteva caracteristici ale pastelului.
4.	De ce autorul vorbeşte la persoana întâi ?

Scanned with OKEN Scanner

5. Ce descrie autorul şi care este relația lui cu tabloul prezentat ?

6. Scrieți ce figuri de stil foloseşte autorul pentru a prezenta frumusețile unui colț de natură. Dați exemple din pastelurile citite de voi.

7. Citiți atent versurile:

„Deschid cu teamă uşa cămării de-altădată
Cu cheia ruginită a raiului oprit
Trezind în taina mare a poamelor, smerit,
Mireasma şi răcoarea şi umbra lor uitată".

Ion Pillat „Cămara de fructe"

Cerințe:

a.) scrieți ce sentiment îl încearcă pe autor cu gândul la cămara copilăriei;

b.) scrieți sinonimele cuvântului smerit;

c.) recunoaşteți o figură de stil folosită de poet. Care este aceea ?

d.) despărțiți în silabe versurile şi spuneți din câte sunt formate;

e.) identifiați ce fel de rimă au versurile.

Scanned with OKEN Scanner

8.	Dați două exemple de pasteluri citite de voi şi spuneți ce tablou înfățişează autorul.
9.	Alcătuiți o scurtă compunere în care să descrieți un tablou din natură folosind epitete, comparații, enumerații, personificări, repetiții. Dați un titlu compunerii voastre. Scoateți figurile de stil folosite şi spuneți ce sunt.
10.	Scrieți cinci perechi de antonime pentru cuvinte care desemnează: forma, calități ale sunetelor, însuşiri sufleteşti, gust, culoare.

Scanned with OKEN Scanner

11.	Căutați într-un dicționar cuvintele: monocrom, policrom și alcătuiți cu ele propoziții.

TEST DE EVALUARE

1.	Citeşte poezia „Noapte de vară" de George Coşbuc. Demonstrează că este un pastel. 3 puncte
2.	Stabileşte numărul silabelor dintr-un vers; scoate figurile de stil folosite de autor. 2 puncte
3.	Explică titlul. 0,50 puncte
4.	Alcătuiți propoziții cu sinonimul cuvântului opaiț și precizați ce fel de cuvânt este. 0,50 puncte

Scanned with OKEN Scanner

5.	Cum se spune corect: a.) dragei mele prietene; b.) dragăi mele prietene; c.) dragii mele prietene. 0,50 puncte	
6.	Cum se numesc cuvintele care exprimă însuşiri deosebite ale obiectelor, prezentându-le într-o lumină nouă. Alegeți răspunsul corect:	
	• cuvinte derivate;	• câmpuri lexicale;
	• regionalisme;	• epitete;
	0,50 puncte	
7.	Precizați culorile caracteristice tabloului din poezia „Cămara de fructe" de Ion Pillat şi scrieți care sunt culorile calde, care culorile reci şi care culorile complementare. 2 puncte	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 4

OPERA EPICĂ

STRUCTURA TEXTULUI NARATIV

Interpretarea textului literar

NARAȚIUNEA (povestirea).

Definiție - un mod de înlănțuire a evenimentelor dintr-o operă literară, în versuri sau în proză, prezentat cu ajutorul personajelor literare.

Opera literară - autorul creează o lume imaginară cu personaje şi întâmplări, față de care manifestă înțelegere şi simpatie, pornind de la fapte reale într-o succesiune de momente.

Autorul - este persoana care imaginează şi scrie o operă literară.

Naratorul - este persoana care povesteşte o întâmplare. Naratorul poate povesti: la persoana I (când naratorul este şi personaj – participant direct la acțiune); la persoana a III – a (când naratorul povesteşte întâmplările din exterior, asemenea unui spectator, fără să participe la acțiune).

Personajul literar - persoana care participă la acțiunea unei opere literare;

- anumite obiecte pot primi însuşiri omeneşti; acestea devin şi ele personaje literare;
- uneori personajul vorbeşte cu sine însuşi, dialogul se petrece cu eul său, totul pentru informarea cititorului asupra evenimentelor, ca mijloc prin care cititorii află intenţiile şi sentimentele personajului; precizează starea sufletească a acestuia, procedeul literar numindu-se MONOLOG;
- în prezentarea personajelor autorul foloseşte şi dialogul dar şi descrierea; narațiunea, descrierea şi dialogul sunt moduri de expunere.

MODURI DE EXPUNERE:

a.) narațiunea - operă epică în care ideile, sentimentele şi gândurile sunt exprimate cu ajutorul personajelor şi al acțiunii; narațiunea presupune:

- narator (povestitor);
- acțiune (întâmplările prezentate într-o anumită ordine;

Scanned with OKEN Scanner

- personaje (participanţi la acţiune);

b.) descrierea - un mod de expunere prin care sunt prezentate trăsăturile caracteristice ale unui obiect, personaj, a unui colţ din natură etc.;

c.) dialogul - un mod de expunere prin care se prezintă o înlănţuire de replici, se reproduce o discuţie între două sau mai multe personaje.

- semnalarea replicilor se face prin: gesturi, mimică, verbe care exprimă acţiunea de „a spune", „a răspunde", „a zice", „a întreba" etc.;
- semnele de punctuaţie marchează valori expresive;
- contrastul dintre ceea ce se spune şi intenţia care se ascunde dincolo de cuvinte, dintre ceea ce declară şi ceea ce gândeşte în realitate personajul se realizează prin ironie.

PLANUL SIMPLU DE IDEI - punctul de plecare în redactarea unei compuneri; succesiunea întâmplărilor dintr-o naraţiune; esenţa conţinutului de idei care păstrează o ordine logică a întâmplărilor.

PLANUL DEZVOLTAT - adăugarea ideilor secundare la cele principiale.

REZUMATUL - o compunere într-o formă mai scurtă a conţinutului operei literare în care se foloseşte un limbaj adecvat scopului temei şi în care se transmite mesajul acesteia. Rezumatul ţine seama de tema şi momentele subiectului operei literare:

a.) expoziţiunea (situaţia iniţială);
b.) intriga (cauza acţiunii);
c.) desfăşurarea acţiunii;
d.) punctul culminant (depăşirea situaţiilor dificile);
e.) deznodământul (situaţia finală).

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții

1.	Alcătuiți planul simplu al narațiunii citită de voi.
2.	După planul simplu alcătuit povestiți, pe scurt, cu marcarea momentelor subiectului, narațiunea citită.
3.	Găsiți antonimele cuvintelor: harnic, catifelat, duşman, plăpând, mângâiat, a încuraja, înarmat, a merge.
4.	Indicați două cuvinte derivate din familia lexicală a cuvântului mare. Explicați cum s-au format.
5.	„ A ieşit Apolodor În costum de vânător. Are gloanțe, fel şi fel, Să ne ținem după el.
	Merge crunt,merge pe jos Înarmat şi fioros O să fie parcă văd, Jale mare li prăpăd."
	Gellu Naum „Cărțile cu Apolodor"
	Cerințe:

Scanned with OKEN Scanner

	a.) Spuneți câte versuri are fiecare dintre cele două strofe de mai sus. Indicați cuvintele de la sfârşitul versurilor care rimează între ele.
	b.) Explicați expresia „fel şi fel" înlocuind-o cu un sinonim.
	c.) Arătați dacă textul de mai sus este un text integral sau un fragment. Justificați-vă răspunsul.
	d.) Arătați în ce fel apare, în versurile de mai sus, raportul dintre realitate şi ficțiune.
6.	Scrieți definiția basmului.
7.	Indicați trei cuvinte din câmpul lexical al cuvântului profesor.
8.	Indicați forma literară a cuvintelor de mai jos: prăpăstii, trebuie, (eu) viu, supt (masă), a turbura, tălică.
9.	Scrieți sinonimele cuvintelor: a cere, a înlemni, obosit, ciudat.
10.	Precizați sensul cuvântului albie din enunțurile:
	Bunica legăna pruncul în albia micuță. Albia râului secase.

Scanned with OKEN Scanner

11.	Clasificați pe două coloane elementele reale şi elementele imaginare din basmul citit de voi.
12.	Demonstrați că narațiunea citită de voi este un basm.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 5

BASMUL

DEFINIȚIE:

o operă epică în versuri sau în proză în care personajele înzestrate cu însuşiri supranaturale, reprezentând forțele binelui şi forțele răului se luptă, biruitoare fiind forțele binelui.

OPERA EPICĂ: întâmplările, gândurile, ideile prezentate indirect cu ajutorul personajului şi a acțiunii.

Basmele pot fi şi culte, prelucrate sau create de scriitori după modelul basmului popular.

CARACTERISTICI:

- autor anonim; circulă pe cale orală; se transmite prin viu grai din generație în generație;
- sunt supuse modificărilor; încep şi se sfârşesc cu formule specifice (uneori acestea sunt folosite şi în interiorul basmului - formule mediane);
- binele învinge răul; personajele au însuşiri supranaturale, reprezintă modele morale opuse;
- au asemănări cu lumea reală; timpul şi spațiul nu sunt precizate; folosesc cifrele magice 3,7,9.

PERSONAJELE sunt:
reale, ireale;
pozitive, negative;
principale, secundare, episodice;
umane, animale;
individuale, colective;
masculine, feminine.

ÎN CARACTERIZAREA PERSONAJELOR - ținem seama de:

- cum a fost prezentat personajul:
  - direct - de către autor, portret, de către alte personaje, de personaj însuşi;
  - indirect - prin fapte, prin felul de a vorbi, prin îmbrăcăminte;
  - în contrast cu alte personaje.

În alcătuirea portretului respectăm părțile compunerii.

Scanned with OKEN Scanner

PORTRETUL fizic şi portretul moral .

TEMA OPEREI LITERARE: aspectul general al realităţii surprins de scriitor.

SUBIECTUL: succesiunea logică de întâmplări, idei, sentimente.

CARACTERIZAREA PERSONAJELOR.
PORTRETUL LITERAR.

1. Caracterizarea personajelor

DEFINIŢIE:

Procedeul prin care stabilim locul personajului în operă, trăsăturile fizice şi sufleteşti (morale), relaţiile cu celelalte personaje şi atitudinea scriitorului faţă de el, precum şi mijloacele prin care autorul prezintă personajul.

TRĂSĂTURI FIZICE - vârstă, îmbrăcăminte, înfăţişare:

- pot fi prezentate direct de către autor;
- pot fi prezentate de către alte personaje;
- pot fi prezentate de personajul însuşi prin intermediul descrierii.

TRĂSĂTURI SUFLETEŞTI (MORALE) - pot fi prezentate:

a.) direct

- de către autor;
- de către alte personaje;
- de către personajul însuşi (autocaracterizare).

b.) indirect

- de faptele personajului, de comportamentul şi frământările sufleteşti, de atitudinea personajului;
- din mediul în care trăieşte;
- din aspectul exterior (vestimentaţie, ţinută);
- din relaţiile cu alte personaje;
- din gândurile şi aprecierile altor personaje;
- din limbajul personajelor.

2. Portretul literar

DEFINIŢIE:

prezentarea prin intermediul descrierii a unui personaj literar sub aspect fizic (al vestimentaţiei, al trăsăturilor fizice, înfăţişare, statură, defecte fizice etc.) şi sub aspect moral (calităţi, defecte, obiceiuri, gesturi etc.).

Scanned with OKEN Scanner

Portretul individual - portretul unui personaj principal, secundar, episodic.

Portretul colectiv - portretul care se referă la o colectivitate, la imaginea de ansamblu a unui grup de oameni.

Planul de caracterizare al unui personaj:

a.) **introducere**: date sumare despre autor şi operă; împrejurările în care se petrec întâmplările.

b.) **cuprins**: trăsături fizice şi morale; exemple şi citate din operă; însuşirile dominante care îl deosebesc de alte personaje; împrejurările (timpul şi locul din cadrul acţiunii) în care este înfăţişat.

c.) **încheiere**: semnificaţia trăsăturilor; legătura cu titlul; învăţăturile care se desprind; sentimentul autorului faţă de personaj; comparaţii cu alte personaje de acelaşi fel.

TEST GRILĂ

1.	Textul de mai jos este:
	a.) narațiune;
	b.) monolog;
	c.) dialog.
	„ - Nu mă duc la Socola, măcar să mă omori ! Ziceam eu, plângând cu zece rânduri de lacrimi.(...)
	- Degeaba te mai sclifoseşti, Ioane !"
	Ion Creangă „Amintiri din copilărie"
2.	Cuvintele subliniate din textul de mai jos sunt:
	a.) epitete;
	b.) comparaţii;
	c.) repetiţii.
	„Steaua sus răsare ca o taină mare"
	„Cântec de stea"
	„Frunzele-i cad, zbor în aer şi de crengi se dezlipesc
	Ca frumoasele iluzii dintr-un suflet omenesc"

Scanned with OKEN Scanner

	„Din tuspatru părți a lumii se ridică" nalt pe ceruri
	Ca balauri din poveste, nouri negri plini de geruri." Vasile Alecsandri „Sfârşit de toamnă"
3.	Prâslea din basmul „Prâslea cel voinic şi merele de aur" este un personaj:
	a.) principal;
	b.) secundar;
	c.) episodic.
4.	Basmul este o creație epică:
	a.) cu autor cunoscut;
	b.) cu trei autori;
	c.) anonimă.
5.	Ce fel de formulă este formula mediană ?
	a.) prin care se anunță intrarea în lumea ficțiunii;
	b.) prin care este semnalată continuarea acțiunii;
	c.) prin care se indică ieşirea din lumea ficțiunii.
6.	Timpul şi spațiul în care se petrec întâmplările dintr-un basm sunt precizate:
	a.) la început;
	b.) la sfârşitul basmului;
	c.) nu sunt precizate.
7.	Cifrele magice repetate în basm sunt:
	a.) 2, 5, 8;
	b.) 3, 7, 9;
	c.) 1, 4, 6.
8.	Ființele cu însuşiri supranaturale sunt:
	a.) de ajutor pentru erou;
	b.) care i se împotrivesc eroului;
	c.) care nu intervin în nici-un fel în derularea evenimentelor.

Scanned with OKEN Scanner

9.	Finalul basmului este:
	a.) trist;
	b.) optimist;
	c.) nici trist nici optimist.

TEST GRILĂ

1.	Caracterizarea personajelor este:
	a.) descrierea faptelor unor personaje;
	b.) descrierea felului cum le vede cititorul;
	c.) stabilirea locului personajelor în operă şi a trăsăturilor fizice şi morale ale acestora.
2.	Portretul fizic al personajelor este:
	a.) felul cum merg, cum se îmbracă, cum vorbesc , cum se poartă personajele;
	b.) defecte, calități, obiceiuri;
	c.) înfățișare, statură, defecte fizice etc.
3.	Portretul literar este:
	a.) descrierea unui personaj literar;
	b.) aspectul fizic al personajului;
	c.) prezentarea unui personaj literar cu ajutorul descrierii, sub aspect fizic şi moral.
4.	Portretul individual este:
	a.) portretul unei singure persoane, fie că este principal, secundar sau episodic;
	b.) portretul unui grup de personaje;
	c.) portretul personajului sub aspect moral.
5.	Trăsăturile sufleteşti ale personajului literar sunt prezentate:
	a.) direct sau indirect;
	b.) din relațiile cu alte personaje;
	c.) din gândurile şi aprecierile cititorilor.

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții

1.	Construiți enunțuri cu sinonimele cuvintelor: agitație, afecțiune, a cutreiera, înduioşare.
2.	Explicați titlul unui basm citit de voi precizând sensul, semnificația lui.
3.	Indicați mijloacele de caracterizare folosite de autor pentru realizarea portretului personajului principal din basmul citit de voi.
4.	Ce înțelegeți prin evocare ? Dați exemple.
5.	Enumerați titlurile unor portrete literare cunoscute de voi.
6.	Numiți trei personaje literare din operele studiate de voi.

Scanned with OKEN Scanner

7.	Arătați ce moduri de expunere se folosesc în caracterizarea personajului literar.
8.	Construiți câte două enunțuri în care cuvintele freamăt, înduioşare, durere, să fie folosite cu sens propriu şi cu sens mai puțin obişnuit (figurat).
9.	Numiți părțile componente ale planului de caracterizare a personajului literar.
10.	Prezentați într-o scurtă compunere portretul colegului vostru.
11.	Scrieți de câte feluri sunt personajele literare.

Scanned with OKEN Scanner

12.	Scrieți sinonimele cuvintelor: timpuriu, a mâna, a povățui.
13.	Alcătuiți câte o propoziție cu omofonele: mii/mi-i; la/l-a;mai/m-ai; săi/să-i.
14.	Alcătuiți portretul bunicii folosind mijloacele artistice învățate pentru a scoate în evidență gingășia şi umorul personajului precum şi emoțiile şi sentimentele care vă încearcă amintindu-vă de chipul bunicii.
15.	Citiți cu atenție versurile şi identificați figurile de stil:

Scanned with OKEN Scanner

„Peste creştet de dumbravă
Norii suri îşi poartă plumbul,
Cu podoaba zdrenţuită
Tremură pe câmp porumbul
.....
De viforniţa păgână
Se-ndoiesc nucii, bătrânii,
Plânge-un piu de ciocârlie
Sus pe cumpăna fântânii"

Octavian Goga „Toamna"

TEST DE EVALUARE

1.	Arătaţi ce înţelegeri prin moduri de expunere şi care sunt acestea. Daţi exemple din lecturile voastre.	1 punct
2.	Caracterizaţi personajul principal din basmul citit de voi.	2 puncte
3.	Spuneţi ce înţelegeţi prin monolog. Daţi un exemplu dintr-o lectură citită.	1 punct

Scanned with OKEN Scanner

4.	Indicați forma literară a cuvintelor de mai jos: genună, vroia, trenţeros, secriu, siringă. 0,50 puncte
5.	Scrieți ce câte feluri sunt personajele. 0,50 puncte
6.	Dați două exemple de enumerație şi două exemple de repetiție. 0,50 puncte
7.	Precizați sensul cuvântului dulce din enunțurile:
	Compotul era dulce Îl privea dulce Îi zâmbea dulce Se lăsase o lumină dulce Avea un grai dulce Simțeam adierea dulce a pomilor din livadă 0,50 puncte
8.	Scrieți ce figuri de stil întâlniți în textul:
	„ Anişoara ridică fruntea şi privi spre livada argintie ... Tresări, o chemare dulce scurtă. Apoi un cântec uşor, un freamăt melodios porni, crescu, se înalță deasupra merilor ... „
	M. Sadoveanu „Povestea cu privighetoarea” 1 punct

Scanned with OKEN Scanner

9.	Spune ce este realitate şi ce este ficţiune în basmul citit de tine. 2 puncte
	Total: 10 puncte
	Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

TEST DE EVALUARE

1.	Alegeți un basm citit de voi şi alcătuiți planul simplu de idei, apoi planul dezvoltat. 2 puncte
2.	Precizați momentele subiectului, din basmul citit de voi, folosind schema următoare: 2 puncte
	• Expoziţiunea (situația inițială);
	• Intriga (cauza acțiunii);
	• Desfăşurarea acțiunii (succesiunea întâmplărilor);
	• Punctul culminant (desfăşurarea situației dificile);
	• Deznodământul (situația finală, sfârşitul).
3.	Construiți enunțuri cu expresiile: a-şi arunca ochii; a-şi clăti ochii; a se uita chiorâş; a sta smirnă; a râde pe înfundate; a-şi da ghiont; a-şi face semne;

Scanned with OKEN Scanner

	a da din cap; a-şi drege glasul; a-şi da cu părerea. 1 punct
4.	Indicați câte un sinonim pentru fiecare cuvânt: iluzie, aluzie. Alcătuiți enunțuri cu ele. 1 punct
5.	Identificați figurile de stil din textul de mai jos şi explicați rolul lor expresiv în text:
	„ Pe muşchiul gros, cald ca o blană a pământului, căprioara stă jos, lângă iedul ei. Acesta şi-a întins capul cu botul mic, catifelat şi umed pe spatele mamei lui şi cu ochii închişi, se lasă dezmierdat. Căprioara îl linge şi limba ei subțire culcă uşor blana moale, mătăsoasă a iedului."
	Emil Gârleanu „Căprioara" 2 puncte
6.	Spuneți ce se înțelege prin tema şi subiectul operei literare. Dați exemplu dintr-o lectură citită de voi. 1 punct

Scanned with OKEN Scanner

		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....
Punctaj nerealizat : .....
Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

TEST DE EVALUARE

1.	Povestiți pe scurt conținutul unei opere literare studiate de voi. 2 puncte
2.	Spuneți în ce constă valoarea artistică a acestei opere. 1,50 puncte
3.	Amintiți-vă cinci exemple de procedee artistice folosite de scriitor şi comentați-le. 1 punct
4.	Precizați dacă obiectul căruia i se atribuie însuşiri omeneşti poate fi personaj literar. Dați exemple prin care să motivați afirmația. 1,50 puncte

Scanned with OKEN Scanner

5.	Numiți un personaj îndrăgit de voi şi motivați-vă alegerea cu argumente din text. 3 puncte	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

TEST DE EVALUARE

1.	Alcătuiți planul simplu de idei al unei opere literare studiate de voi. 1 punct	
2.	Așezați personajele operei în următoarele grupe:	
	• personaje principale;	• personaje colective;
	• personaje secundare;	• personaje individuale;
	• personaje episodice;	
	• personaje negative;	
	• personaje pozitive.	
	1 punct	
3.	Stabiliți care sunt modurile de expunere folosite de autor. 1 punct	
4.	Caracterizați personajul principal din lectura aleasă. Motivați însușirile personajului. 3 puncte	

Scanned with OKEN Scanner

5.	Precizați ce fel de caracterizare folosește autorul: directă, indirectă. 2 puncte	
6.	Dați cinci exemple de arhaisme. 1 punct	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoștințe neînsușite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciții recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 6

Creația literară științifico-fantastică

Își are originea în literatura populară și s-a dezvoltat din secolul trecut odată cu descoperirile științei.

SF = SCIENCE – FICTION = anticipație; este o prescurtare de la cuvintele știință, ficțiune și imaginație (în engleză) semnificând o îmbinare dintre rigurozitatea legilor științei și universul fără limite al imaginației.

CARACTERISTICI:

- face parte din genul epic, în proză, având un narator;
- împletește cele trei moduri de expunere: narațiunea, descrierea, dialogul;
- are personaje literare prin intermediul cărora sunt transmise gândurile și sentimentele naratorului;
- se înrudește cu basmul numai că în literatura științifico-fantastică caracteristicile sunt preluate și adaptate la cele mai înalte descoperiri (exemplu: ca și Făt-Frumos din basmul popular, comandantul unei expediții călătorește prin spațiul cosmic - care oferă o lume asemănătoare cu aceea a basmelor: zmeii sunt aici chipuri hidoase, monstruoase preluate din descoperiri sau roboți distrugători);
- timpul și spațiul sunt ireale; plasează acțiunea într-un viitor care nu poate fi controlat;
- personajele călătoresc printre planete, se așează pe unele dintre ele, rod al fanteziei autorului;
- folosește neologismele de ultimă oră;
- se adresează copiilor dar au atras atenția și unor oameni de știință, scriitori deoarece unele elemente considerate imposibile în secolul trecut au devenit realitate;
- OZN - urile duc la ideea că există ființe inteligente în univers, unele poate chiar superioare nouă în ce privește tehnica și cunoașterea tainelor universului;
- există paralelisme cu viața societății pământene, coloniștii fiind purtătorii modului de viață pământean adaptat noilor condiții;
- Terra devine centru din care se transmit și în care se primesc informațiile;
- nemurirea este una dintre caracteristicile personajelor;

Scanned with OKEN Scanner

- autorul foloseşte imaginile artistice realizate cu ajutorul figurilor de stil: epitete, comparaţii, imagini vizuale şi auditive, puţine metafore, numele personajelor ireale.

TEST GRILĂ

1.	Literatura ştiinţifico-fantastică este:
	a.) o creaţie cultă;
	b.) o creaţie populară;
	c.) un basm.
2.	Personajele au însuşiri:
	a.) obişnuite oamenilor;
	b.) supranaturale;
	c.) ireale.
3.	Acţiunea este plasată în timp şi spaţiu:
	a.) limitat;
	b.) ireal;
	c.) care nu poate fi controlat.
4.	Personajele şi întâmplările au fost create din:
	a.) fantezia autorului;
	b.) din dorinţa de a cunoaşte universul în care trăiesc sau de a descoperi o nouă lume;
	c.) amuzament.
5.	În realizarea lor autorul foloseşte:
	a.) naraţiunea;
	b.) descrierea şi dialogul;
	c.) împleteşte cele trei moduri de expunere.
6.	Literatura ştiinţifico-fantastică se adresează:
	a.) copiilor;
	b.) adulţilor;
	c.) copiilor, cercetătorilor, scriitorilor.

Scanned with OKEN Scanner

TEST DE EVALUARE

1.	Scrieți ce se înțelege prin literatura științifico-fantastică. 0,50 puncte
2.	Indicați asemănările și deosebirile dintre operele literaturii S.F. și basm. 3 puncte
3.	Ce moduri de expunere sunt folosite în literatura S.F. și ce figuri de stil ? 2,50 puncte
4.	Alcătuiți planul dezvoltat al unei lecturi S.F. studiată de voi (Jules Verne). 1,50 puncte
5.	Stabiliți personajele principale și arătați ce personaje din lumea reală înlocuiesc acestea. 1,50 puncte

Scanned with OKEN Scanner

		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 7

DIALOGUL

DEFINIȚIE:

modul de expunere care redă convorbirea directă dintre două sau mai multe persoane.

Caracteristici

- este marcat în scris prin liniuță de dialog;
- personajele se prezintă singure prin ceea ce spun şi prin felul lor de a vorbi;
- semnalarea replicilor se face prin: gesturi, mimică, verbe ce exprimă acțiunea;
- dinamizează narațiunea făcând-o mai vie şi mai sugestivă;
- dialogul este o sursă a comicului prin contrastul dintre ceea ce declară şi ceea ce gândeşte personajul în realitate;
- marchează diferitele valori expresive: atitudini, sentimente, ezitări, întreruperi ale personajelor;
- semnele de punctuație marchează valori expresive.

Schița - operă epică de mică întindere, cu o acțiune simplă, redusă la un singur episod, la care participă puține personaje;

- narațiune în care se relatează o singură întâmplare semnificativă din viața unuia sau a mai multor personaje.

Caracteristici:

- dimensiuni reduse;
- acțiune simplă
  - durată scurtă,
  - spațiu limitat,
  - un singur episod,
  - desfăşurată într-un singur plan (lineară)
- personaje puține conturate într-o singură latură a caracterului lor; surprinse într-un moment semnificativ al existenței;
- se împleteşte narațiunea cu dialogul şi cu scurte descrieri, mai cu seamă la indicațiile de regie.

Vorbirea directă - reproducerea întocmai a cuvintelor unui personaj cu ajutorul dialogului;

Vorbirea indirectă - relatarea într-o narațiune a spuselor unui personaj prin eliminarea dialogului;

Scanned with OKEN Scanner

Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă:

- se elimină linia de dialog şi două puncte;
- se transformă persoana I şi a II-a a verbelor şi pronumelor în persoana a III-a;
- se introduc replicile prin verbe de zicere: a spune, a întreba, a răspunde, a afirma etc., urmate de cuvinte precum: că, să, ca să, unde, dacă, când etc.;
- se transformă anumite moduri ale verbului: imperativul trece în conjunctiv;
- cazul vocativ se transformă în acuzativ sau dativ;
- se elimină exclamaţiile;
- se urmăreşte reproducerea cât mai exactă a cuvintelor vorbitorilor.

TEST GRILĂ

1.	Dialogul este:
	a.) sursă de inspiraţie pentru scriitor;
	b.) mod de expunere care redă convorbirea între două sau mai multe persoane;
	c.) operă epică cu ajutorul căreia scriitorul povesteşte întâmplări reale;
	d.) procedeu literar care constă în vorbirea cu sine însuşi;
2.	Schiţa prezintă întâmplările:
	a.) într-o anumită ordine;
	b.) cu ajutorul descrierii;
	c.) cu ajutorul personajelor surprinse într-un moment de viaţă semnificativ.
3.	Caracterizarea personajelor într-o schiţă se realizează cu ajutorul:
	a.) dialogului;
	b.) a descrierii;
	c.) a naraţiunii împletită cu descrierea şi dialogul.
4.	Umorul este:

Scanned with OKEN Scanner

	a.) succesiunea întâmplărilor sau detaliile semnificative;
	b.) contrastul dintre (esență și aparență) ceea ce vor să pară personajele și ceea ce reprezintă ele în realitate;
	c.) atitudinea autorului față de faptele relatate
5.	În schiță autorul utilizează:
	a.) descrierea ca mod de expunere de bază;
	b.) figuri de stil diferite;
	c.) comentariul de la prima la ultima scenă în care sunt prezentate personajele; d.) dialogul ca mod de expunere de bază.

Exerciții

1.	Alcătuiți planul dezvoltat de idei al schiței studiate de voi.
2.	Care este modul de expunere folosit de autor ? Argumentați.
3.	Dați exemple de epitete care ar putea fi folosite în alcătuirea portretului personajului principal.
4.	Indicați cum este acțiunea schiței citită de voi. Scrieți câteva trăsături caracteristice.

Scanned with OKEN Scanner

5.	Rapiditatea cu care se desfăşoară acţiunea schiţei este realizată şi prin folosirea verbelor. Scrieți ce fel de verbe sunt acestea. Dați exemple.
5.	Alcătuiți, pe scurt, rezumatul schiței studiate de voi.
7.	Enumerați cinci procedee folosite în transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă.
8.	Scrieți sinonimele următoarelor cuvinte: a se concentra, a ordona, comic, decisiv.
9.	Dați cinci exemple de figuri de stil folosite de autor în schița studiată.
10.	Explicați rolul figurilor de stil folosite în schița aleasă de voi

Scanned with OKEN Scanner

11.	Stabileşte tema schiţei citite de tine.
12.	Motivează titlul dat de autor schiței.
13.	Scrieți de ce dialogul reprezintă şi o sursă a comicului în schița studiată.
14.	Precizați în ce împrejurări foloseşte autorul descrierea.
15.	Arătați cum sunt prezentate personajele în funcție de comportare lor.
6.	Caracterizează un personaj dintr-o schiță citită.

Scanned with OKEN Scanner

TEST DE EVALUARE

1.	Dați exemple de schițe cunoscute de voi din literatura română şi scrieți cine este creatorul schiței la noi. Scrieți şi alți creatori de schițe români şi străini. 3 puncte
2.	Arătați cum sunt prezentate întâmplările în schițe. 1 punct
3.	Demonstrați că lectura citită de voi este o schiță („Vizită", „D-l. Goe", „Bubico" de I.L. Caragiale). 3 puncte
4.	Caracterizați personajul principal al schiței citite. 2 puncte
	Total: 10 puncte
	Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții recomandate de evaluator:

TEST DE EVALUARE

1.	Alcătuiți planul simplu al schiței „D-l. Goe" de I.L. Caragiale. 1 punct
2.	Transformați vorbirea directă din schiță în vorbire indirectă. 2 puncte
3.	Argumentați că „D-l. Goe" este o schiță. 3 puncte

Scanned with OKEN Scanner

4.	Spuneți în ce împrejurări folosește autorul ironia. 1 punct
5.	Scrieți sinonimele cuvintelor: a ordona, comic, nesocotință, ostășește, impunător. 1 punct
6.	Scrieți cum explicați atitudinea lui Ionel sugerată de cuvintele adresate musafirului: „ – Da" tu de ce tragi ? mă-ntrerupe maiorul luând cu lingura din cheseaua de dulceață ...". 1 punct
	Total: 10 puncte
	Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoștințe neînsușite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciții recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

TEST DE EVALUARE

1.	Prezentați subiectul unei schițe citite de voi. 2 puncte
2.	Comentați atitudinea scriitorului față de personajul principal dintr-o schiță. 2 puncte
3.	Scriitorul utilizează figuri de stil în prezentarea trăsăturilor personajelor schiței. Dați câteva exemple și arătați în ce împrejurări sunt folosite. 2 puncte
4.	Arătați care este scopul pentru care autorul folosește cuvinte și expresii populare și regionale. Dezvoltați ideea în câteva fraze. 2 puncte
5.	Spuneți ce trăsături de caracter se satirizează în schițe. Dați exemple. 1 punct

Scanned with OKEN Scanner

		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....
Punctaj nerealizat : .....
Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

TEST DE EVALUARE

1.	Precizaţi ce se poate spune despre locul şi timpul în care se desfăşoară întâmplarea din schiţa studiată. 1 punct
2.	Indicaţi tema unei schiţe studiate. 1 punct
3.	Spuneţi ce reprezintă titlul şi care este semnificaţia lui. 2 puncte

Scanned with OKEN Scanner

4.	Schițați trăsăturile de caracter ale personajului principal din schița aleasă. 2 puncte
5.	Demonstrați că respectiva lectură este o schiță. 3 puncte
	Total: 10 puncte
	Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 8

DESCRIEREA

DEFINIȚIE - un mod de expunere prin care se înfățișează amănunțit trăsăturile caracteristice ale unor obiecte, fenomene, privelişti din natură, chipuri de oameni, stări sufleteşti.

1. DESCRIEREA LITERARĂ - este o operă literară, în proză sau în versuri, care se bazează pe descriere transmițând şi impresiile celui care priveşte şi descrie.

CARACTERISTICILE DESCRIERII LITERARE:

- prezintă amănunțit imagini, forme, culori (tablouri);
- atmosfera generală a unui cadru spațial şi temporal al unei acțiuni;
- trăsăturile fizice şi morale ale unor personaje (portretul);
- accentul cade pe imagini, impresii şi stări sufleteşti;
- prezintă obiectele aşa cum sunt percepute de autor sugerându-le auditiv şi vizual;
- se folosesc procedee artistice bazate pe sensurile mai puțin obişnuite ale cuvintelor;
- uneori se îmbină cu narațiunea şi dialogul;
- predomină substantivele, adjectivele şi adverbele prin care prezintă obiectele şi particularitățile lor sau ale acțiunilor în care sunt surprinse;
- verbele sunt, în general, la indicativ prezent sau imperfect.

2. DESCRIEREA ŞTIINȚIFICĂ este o lucrare în proză în care sunt prezentate informații precise despre un obiect (dimensiuni, elemente componente etc.), într-un limbaj specific domeniului de scris (istorie, geografie, biologie etc.).

CARACTERISTICILE DESCRIERII ŞTIINȚIFICE:

- prezintă informații precise care nu depind de cel care priveşte;
- se folosesc termeni tehnici şi ştiințifici specifici domeniului descris;
- nu reflectă trăirile emoționale ale autorului;
- nu se folosesc procedee artistice sau cuvinte cu sensuri mai puțin obişnuite;
- nu îmbină modurile de expunere;
- predomină substantivele din câmpul lexical al obiectului descris;
- verbele sunt la modul indicativ prezent.

Scanned with OKEN Scanner

TEST GRILĂ

1.	Descrierea este:
	a.) povestirea despre imagini de ansamblu din natură;
	b.) un mod de expunere care prezintă amănunțit tablouri din natură şi personaje;
	c.) autorul vorbeşte cu sine însuşi informând cititorul despre personaje şi aspecte din natură.
2.	Descrierea ştiințifică prezintă:
	a.) o operă literară în care sunt prezentate obiecte din natură;
	b.) un mod de expunere;
	c.) o lucrare în proză în care sunt prezentate informații precise în termeni corespunzători domeniului de activitate aparținător obiectului.
3.	Descrierea în proză identifică:
	a.) varietatea peisajului (obiectului) descris îmbinând şi celelalte moduri de expunere
	b.) prezentarea trăsăturilor particulare ale obiectului cu ajutorul termenilor ştiințifici şi tehnici;
	c.) prezentarea trăsăturilor particulare ale obiectului cu ajutorul limbajului artistic, în mod gradat, îmbinând narațiunea şi dialogul.
4.	Descrierea în versuri este:
	a.) mod de expunere în care se prezintă peisaje, chipuri omeneşti, stări sufleteşti cu ajutorul versurilor;
	b.) mod de expunere care se împleteşte cu narațiunea şi dialogul;
	c.) folosirea cuvintelor cu sensuri mai puțin cunoscute, împletite cu neologismele.

Scanned with OKEN Scanner

Exerciţii

1.	Alcătuiți o scurtă compunere în care să prezentați peisajul munților așa cum vi-l imaginați folosind limbajul artistic. Dați un titlu compunerii.
2.	Demonstrați că lucrarea voastră este o descriere.
3.	Scoateți din compunere procedeele artistice folosite de voi şi spuneți ce sunt.
4.	Găsiți sinonimele următoarelor cuvinte: cascadă, val, impunător şi alcătuiți propoziții cu ele.

Scanned with OKEN Scanner

5.	Dați cinci exemple de neologisme şi integrați-le în propoziții.
6.	Scrieți pentru fiecare afirmație a lui Nicolae Bălcescu, din descrierea „Ardealul" figura de stil corespunzătoare: „mărețe piedestaluri"; „ca un domn stăpânitor"; „precum zidul o cetate"; stejari brazi şi fagi trufaşi înalță capul lor spre cer".
7.	Scrieți dacă lectura „Ardealul" de Nicolae Bălcescu este o descriere. Demonstrați.
8.	Alcătuiți planul simplu al lecturii.
9.	Scoateți din text câte două epitete, comparații, enumerații.

Scanned with OKEN Scanner

10.	Găsiți în text patru neologisme.
11.	Indicați răspunsurile potrivite: a.) metalul ce străluceşte până şi în noroiul drumurilor este: - platina; - aurul; - argintul

TEST DE EVALUARE

1.	Spuneți ce înțelegeți prin portret literar. 0,50 puncte
2.	Alcătuiți, cu ajutorul descrierii, portretul literar al colegului vostru. 5 puncte
3.	Scoateți din compunerea voastră două epitete şi două comparații. 1 punct
4.	Indicați seriile de sinonime pentru cuvintele: a ocroti, delicat, risipă, impunător. 1 punct

Scanned with OKEN Scanner

5.	Înlocuiți cuvintele unitar, a mângâia, citeț cu neologismele corespunzătoare. 0,50 puncte	
6.	Încercuiți explicațiile corecte: - ape ruginii, podoabe arămii, raze aurii:	
		a.) comparații; b.) epitete; c.) personificări.
	- luna ca o vatră de jăratic; luna strălucea ca un glob de aur; se leagănă în vânt ca frunza toamnei; se învârte ca volbura toamnei:	
		a.) epitete; b.) comparații; c.) personificări. 1 punct
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciții recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 9

LEGENDA

DEFINIȚIE - o scurtă narațiune populară, în versuri sau în proză, în care se dă o explicație imaginară unui fapt real.

CARACTERISTICI:

- o creație populară; autorul foloseşte cuvinte şi construcții din limba populară;
- narațiune de mică întindere; circulă pe cale orală;
- acțiune simplă: de durată scurtă, plasată într-un timp îndepărtat; întâmplările se desfăşoară într-un spațiu puțin precizat, linear (desfăşurată într-un singur plan);
- un număr mic de personaje, uneori caracterizate succint, însoțite de ajutoare;
- elementele reale se îmbină cu cele fantastice;
- îmbină narațiunea cu descrierea;
- motivele din legende sunt adeseori prelucrate şi rescrise de autori cunoscuți - legenda cultă;
- după conținut poate fi: istorică, mitologică, în care se explică apariția unui obiect.

TEST GRILĂ

1.	Încercuiți varianta corectă:
	a.) legenda este creație populară de mare întindere;
	b.) de dimensiuni reduse;
	c.) narațiune independentă care dezvăluie un adevăr din viața de zi cu zi.
2.	Eroul din legendă este:
	a.) imaginar;
	b.) real;
	c.) îmbină realul cu imaginarul.
3.	Timpul este:
	a.) neprecizat;

Scanned with OKEN Scanner

	b.) imaginar;
	c.) nu există indicii de timp;
	d.) timp îndepărtat de durată scurtă.
4.	În legendă autorul foloseşte:
	a.) figuri de stil;
	b.) un limbaj literar;
	c.) nu foloseşte figuri de stil.
5.	Bifaţi explicaţiile corecte:
	Se zice că ...
	a.) formulă specifică legendei;
	b.) formulă introductivă pentru basm;
	c.) formulă care creează o atmosferă asemănătoare basmului.

6.	Încercuiţi caracteristicile legendei:	
	a.) creaţie cultă;	h.) acţiune complicată;
	b.) operă epică;	i.) cu personaje puţine;
	c.) de dimensiuni ample;	j.) cu multe personaje;
	d.) creaţie populară;	k.)de dimensiuni reduse;
	e.) cu întâmplări reale;	l.) acţiune simplă;
	f.) întâmplările sunt miraculoase;	m.) se explică un fapt real;
	g.) personaje bine conturate;	n.) se explică un fapt imaginar

Exerciţii

1.	Faceţi rezumatul unei legende citite de voi şi stabiliţi momentele principale ale subiectului.

Scanned with OKEN Scanner

2.	Stabiliți timpul şi spațiul în care se petrece întâmplarea. Notați cuvintele care sugerează durata acțiunii şi indicii de spațiu.
3.	Ce asemănări şi deosebiri există între timpul şi spațiul din legendă şi cele din basm ?
4.	Identificați rolul verbelor din text.
5.	În ce ritm se desfăşoară acțiunea ?
6.	Demonstrați că lectura aleasă de voi este o legendă.
7.	Spuneți care este eroul principal al legendei citite de voi. Caracterizați-l.

Scanned with OKEN Scanner

8.	Precizați ce se poate spune despre limbajul folosit de autorul anonim.
9.	Naşterea unei țări sau ridicarea unei construcții în credința populară presupune o jertfă, un sacrificiu. Scrieți ce legende cu o astfel de temă cunoaşteți.
10.	Stabiliți asemănări şi deosebiri între legendă şi basm.
11.	Arătați ce este real şi ce este imaginar în legenda citită.

Scanned with OKEN Scanner

TEST DE EVALUARE

1.	Scrieți forma literară a cuvintelor: îngrijit, să vie.
	0,50 puncte
2.	Alegeți o legendă citită de voi şi alcătuiți planul simplu de idei. 1,50 puncte
3.	Scrieți ce trăsături de caracter are, după părerea voastră, eroul principal. Caracterizați-l. 2 puncte
4.	Demonstrați, într-o scurtă compunere, că, este o legendă. 2 puncte
5.	Dați exemple de cuvinte şi expresii populare folosite în legende. 0,50 puncte

Scanned with OKEN Scanner

6.	Daţi un exemplu de legendă cultă. 0,50 puncte	
7.	Stabiliţi asemănările şi deosebirile dintre un basm şi o legendă . 2 puncte	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

TEST DE EVALUARE

1.	Subliniați forma corectă: coajă/coaje, plajă/plaje; poezie/poiezie; grijă/grije; epocă/iepocă; eră/ieră; ceilalți/ceilanți; operă literală/literară; poet/poiet; tovarăşă/tovarăşe. 1 punct
2.	Formați familia lexicală a cuvântului școală . 1 punct
3.	Dați cinci exemple de personificare. 1 punct
4.	Spuneți, după conținut, ce fel de legende cunoaşteți. Dați exemple. 1 punct
5.	Faceți rezumatul unei legende citite de voi. Demonstrați că este o legendă. 4 puncte

Scanned with OKEN Scanner

6.	Explicați cum s-au format cuvintele: înduioşare, frunziş, (a) desprinde, contrafăcut, (a) reface.	
		1 punct
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

TEST DE EVALUARE

1.	Alcătuiți familia lexicală a cuvântului „blând" şi arătați cum s-au format cuvintele derivate. 2 puncte
2.	Despărțiți în silabe cuvintele şi spuneți regulile de despărțire folosite: dezrădăcina, nevăzut, împacheta, făptură. 2 puncte
3.	Spuneți ce înțelegeți prin legendă cultă şi dați exemple. 0,50 puncte
4.	Arătați ce moduri de expunere sunt folosite în legende. 0,50 puncte
5.	Precizați ce caracteristici are legenda. 1 punct
6.	Spuneți dacă există asemănări între legendă şi basm. Motivați. 2 puncte

Scanned with OKEN Scanner

7.	Indicați sinonime pentru următoarele cuvinte și expresii: a lua drumul îndărăt, a îmbuca merinde, în zadar, degrabă. 1 punct	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 10

PARABOLA (PILDA)

DEFINIȚIE:

o povestioară cu semnificație religioasă şi morală care porneşte de la întâmplări şi fapte reale de zi cu zi surprinzând aspecte diferite ale firii omeneşti şi care conține o învățătură morală sau religioasă.

CARACTERISTICI:

- narațiune de dimensiuni reduse; independentă;
- exprimă un adevăr supranatural, ascuns înțelegerii obişnuite, cu semnificație morală şi religioasă;
- dezvăluie un adevăr general prin asemănarea acestuia cu un fapt real;
- transmite învățăminte.

TEST GRILĂ

1.	Parabola se bazează:
	a.) pe o comparație;
	b.) pe un fapt obişnuit;
	c.) pe o ficțiune.
2.	Parabola biblică transmite:
	a.) învățăturile Mântuitorului într-un mod accesibil, prin exemple din viața obişnuită;
	b.) semnificația unor întâmplări;
	c.) un fapt real.
3.	Parabola este:
	a.) o istorioară din viața oamenilor;
	b.) o povestire alegorică;
	c.) o povestire inspirată dintr-un fapt real.
4.	Învățătura transmisă de parabolă este mai uşor de înțeles dacă:
	a.) se împleteşte vorbirea directă cu vorbirea indirectă;

Scanned with OKEN Scanner

	b.) din concluzia finală;
	c.) din naturaleţea dialogului.

Exerciţii

1.	Definiţi parabola şi indicaţi un sinonim al termenului.
2.	Stabiliţi principalele caracteristici ale parabolei.
3.	Povestiţi pe scurt conţinutul unei parabole citite de voi.
4.	Spuneţi care este semnificaţia ei.
5.	Arătaţi ce învăţătură conţine parabola citită
6.	Demonstraţi că este o parabolă.

Scanned with OKEN Scanner

7.	Arătați ce se poate spune despre caracterul moralizator şi religios al parabolei.
8.	Indicați ce moduri de expunere foloseşte autorul pentru a transmite gândurile şi ideile.
9.	Aplicați următoarele caracteristici ale parabolei biblice la textul parabolei studiate de voi:
	a.) are un caracter independent;
	b.) pentru a dezvălui adevărul porneşte de la o întâmplare obişnuită;
	c.) narațiune de dimensiuni reduse;
	d.) exprimă un adevăr supranatural, ascuns înțelegerii obişnuite, cu semnificație morală şi religioasă şi transmite învățăminte.
10.	Enunțați în câteva rânduri învățătura pildei studiate.
11.	Specificați la ce timp este relatată întâmplarea din parabola citită de voi şi la ce timp este formulată concluzia. Arătați ce poate spune despre alternanța timpurilor în plan expresiv.

Scanned with OKEN Scanner

12.	Explicaţi următorii termeni: cărturar, fariseu, vameş.
13.	Spuneţi ce credeţi despre împletirea elementelor miraculoase cu cele reale în parabole.
14.	Precizaţi ce conferă valoarea artistică unei parabole culte (ce figuri de stil sunt folosite).

TEST DE EVALUARE

1.	Specificaţi cum este exprimată ideea transmisă în parabolă. 0,50 puncte
2.	Precizaţi cu ce scop îmbină autorul vorbirea directă cu vorbirea indirectă. 0,50 puncte
3.	Spuneţi în ce condiţii învăţătura transmisă în finalul parabolei este mai uşor de înţeles. 1 punct
4.	Arătaţi ce conferă naturaleţe dialogului făcând ca adevărul şi învăţătura pildei să fie mai convingătoare. 1 punct

Scanned with OKEN Scanner

5.	Spuneți după ce trebuie cunoscuți oamenii. 0,50 puncte
6.	Indicați ce simboluri utilizează parabola. 1 punct
7.	Precizați unde își au izvorul parabolele biblice. 1 punct
8.	Arătați ce fel de caracter au ele; la ce ne îndeamnă? 1 punct
9.	Spuneți ce credeți că stă la baza parabolei. 1 punct
10.	Arătați legătura dintre parabolă şi proverbele românești. 1,50 puncte
	Total: 10 puncte
	Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Scanned with OKEN Scanner

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 11

SNOAVA

DEFINIȚIE

Specie a literaturii populare, o istorioară hazlie, cu caracter satiric şi moralizator.

CARACTERISTICI:

- întâmplarea este hazlie şi este prezentată sub forma unei glume (anecdote);
- satirizează defecte omeneşti;
- personajul principal se distinge prin isteţime, caracteristică a omului de rând; este ager, îndrăzneț, are umor, spirit ironic, inventiv;
- accentul se pune pe aspectele umanistice şi moralizatoare ale întâmplărilor;
- sfârşitul este o mică învățătură.

Exerciții

1.	Redați pe scurt conținutul unei snoave citite de voi respectând momentele subiectului.
2.	Arătați de unde izvorăşte hazul snoavei povestite.
3.	Specificați ce trăsături de caracter are personajul principal. Argumentați cu fapte din snoavă.

Scanned with OKEN Scanner

4.	Scrieți ce învățătură se desprinde din faptele prezentate.
5.	Precizați cum se desfășoară narațiunea.
6.	Arătați ce se poate spune despre umorul snoavei ?
7.	Alcătuiți planul simplu al unei snoave.
8.	Stabiliți tema snoavei.
9.	Spuneți ce satirizează snoava prezentată.
10.	Scrieți ce remarcați încă din titlul snoavei.

Scanned with OKEN Scanner

11.	Precizați prin ce se distinge personajul principal dintr-o snoavă.
12.	Indicați care este rolul dialogului. ?
13.	Argumentați cu fapte din snoavă trăsăturile caracteristice ale personajului principal.

TEST DE EVALUARE

1.	Definiți snoava. 0,50 puncte
2.	Construiți o snoavă de 10-15 rânduri în care să satirizați lenea. 2 puncte

Scanned with OKEN Scanner

3.	Caracterizați personajul principal. 2,50 puncte
4.	Spuneți ce învățătură desprindeți din snoava alcătuită de voi. 0,50 puncte
5.	Dați două exemple de snoave din literatura română și două din literatura universală. 0,50 puncte
6.	Spuneți care este figura tipică snoavei românești. 1 punct
7.	Enumerați caracteristicile snoavei. 1 punct
8.	Arătați ce puteți spune despre finalul snoavei. 1 punct
	Total: 10 puncte
	Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....
Punctaj nerealizat : .....
Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții recomandate de evaluator:

TEST DE EVALUARE

1.	Dați două exemple de neologisme. 0,50 puncte
2.	Alcătuiți familia lexicală a cuvântului „drum”.
	0,50 puncte
3.	Spuneți sub ce formă este prezentată întâmplarea povestită într-o snoavă. 0,50 puncte
4.	Compuneți o snoavă pornind de la un proverb.
	3 puncte

Scanned with OKEN Scanner

5.	Arătați ce satirizați în snoava pe care ați compus-o. 0,50 puncte	
6.	Argumentați că este o snoavă. 1,50 puncte	
7.	Caracterizați personajul principal. 2 puncte	
8.	Precizați ce învățătură credeți că se desprinde din snoava voastră. 0,50 puncte	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 1

LIMBA ROMÂNĂ

VOCABULARUL (LEXICUL)

• **Ce ştim despre vocabular din clasele primare?**

DEFINIȚIE : toate cuvintele dintr-o limbă.

Cuvântul - mijloc principal de comunicare intre oameni;

- fiecare cuvânt este o parte de vorbire: verb, substantiv, adjectiv, pronume, numeral, cuvinte de legătură.

• **Ce ați învățat in clasa a V-a despre vocabular?**

DINAMICA VOCABULARULUI

Cuvânt de bază

Familia de cuvinte

- cuvinte derivate: rădăcină, sufix, prefix;
- câmpuri lexicale;
- variante lexicale;
- arhaisme, neologisme, regionalisme;
- antonime, sinonime, omonime.

Dicționarul.

Glosarul.

Capitolul 1

VOCABULARUL (LEXICUL)

DEFINIȚIE

Totalitatea cuvintelor dintr-o limbă.

CUVÂNT - unitatea de bază a vocabularului; un sunet sau o îmbinare de sunete redate prin litere şi cu un anumit înțeles.

DICȚIONARUL - sursă de informare în cele mai variate domenii; explica sensul cuvintelor;

- cuvintele (cu sensurile lor) dintr-o limbă sunt înregistrate strict alfabetic in dicționar.

Dicționarele sunt de mai multe feluri in funcție de conținut: dicționar alfabetic, pe domenii de cunoaştere, dicționar de sinonime, de neologisme, de antonime etc..

GLOSARUL - sursă de informare; cuprinde cuvinte cu anumite particularități sau cuvinte mai puțin cunoscute şi însoțite de anumite explicații.

VOCABULARUL - este într-o permanentă schimbare;

O parte a vocabularului este formată din cuvinte folosite mai des de către toți vorbitorii; ele sunt nume de obiecte, ființe, de animale, de păsări, de arbori, de alimente, de părți ale corpului omenesc, nume de zile şi luni, anotimpuri, culori, fenomene ale naturii, corpuri cereşti.

O altă parte a vocabularului limbii române este formată din:

a) cuvinte ieşite din circulație (ARHAISME): vornic, spătar, paloş etc.;
b) cuvinte împrumutate recent (NEOLOGISME): taxi, electricitate, satelit, robot etc.;
c) termeni tehnici din diferite domenii: bujie, electron, avocat etc.;
d) cuvinte folosite doar în anumite regiuni ale țării (REGIONALISME): curechi, barabule, păpuşoi etc..

DINAMICA VOCABULARULUI

Dezvoltarea vocabularului datorită schimbărilor din societate, a progreselor ştiinței si tehnicii a determinat schimbări de sens în structura şi evoluția cuvintelor.

Cauze:

a) apariție de cuvinte noi;
b) dispariție de cuvinte;
c) modificări de sens.

Scanned with OKEN Scanner

Comunicarea dintre oameni se face prin cuvinte. CUVÂNTUL este deci unitate de bază. Cuvântul are un sens inițial, dar poate avea şi sensuri secundare. Ele au o diversitate de forme sau aspecte gramaticale (a citi, citisem, citea). Sunt şi cuvinte lipsite de sens. Ele au rolul de a realiza relații între cuvinte. Înlănțuirea unor sunete care nu au sens, care nu definesc ceva, nu poate constitui un cuvânt (ocm, plu). Adesea contextul ajută la recunoaşterea sensurilor unor cuvinte.

Cuvântul de la care se formează alte cuvinte apropiate ca sens este un cuvânt de bază.

Cuvântul este format din:

Rădăcină - radical - element comun mai multor cuvinte cu sens înrudit;

Sufix - sunet sau grup de sunete adăugat după radical pentru a forma cuvinte noi;

Prefix - sunetele sau grupurile de sunete aşezate înaintea radicalului pentru a forma cuvinte noi.

Cuvinte derivate: cuvinte formate cu ajutorul prefixelor şi sufixelor

Familia de cuvinte (familia lexicală de cuvinte): toate cuvintele apropiate ca înțeles şi formate de la aceeaşi rădăcină.

CÂMPURI LEXICALE: grupuri de cuvinte legate printr-un sens comun după obiectele sau stările denumite.

VARIANTE LEXICALE: cuvinte apropiate sau identice ca sens care fac parte din acelaşi câmp lexical.

SINONIME: cuvinte diferite ca formă, dar apropiate sau identice ca sens. Ele oferă stilului unui scriitor o expresivitate deosebită.

ANTONIME: cuvinte cu înțelesuri opuse unul altuia şi forme diferite; formează perechi de cuvinte care aparțin aceleiaşi părți de vorbire.

TEST GRILĂ

1.	Indicați varianta corectă:
	a.) dicționarul este scriere cu un anumit subiect;
	b.) sursă de informare în diferite domenii;
	c.) obiect de studiu cu un anumit număr de pagini.
2.	Care este seria ce conține două vocale şi o consoană:

Scanned with OKEN Scanner

	a.) o, s, v;
	b.) d, a, o;
	c.) b, c, a.
3.	Cuvintele mare/mic; frumos/urât; vesel/trist; urc/cobor sunt cuvinte cu sens opus şi formă diferită şi se numesc:
	a.) sinonime;
	b.) neologisme;
	c.) antonime.
4.	Cuvintele: copilandru, băieţoi, căsoi, pietroi sunt:
	a.) diminutive;
	b.) compuse;
	c.) augmentative.
5.	Subliniaţi forma corectă din următoarele variante lexicale:
	a.) corigent / corijent;
	b.) bomboană / bonboană;
	c.) poezie / poiezie;
	d.) gref / grep;
	e.) complet / complect.
6.	Cuvintele plumburiu , cenuşiu, fumuriu sunt:
	a.) antonime;
	b.) regionalisme;
	c.) sinonime.
7.	În enunţurile: **ne-a** văzut pe pârtie la **nea**; **ne-am** dus la **neam**; **neam** de neamul nostru nu **ne-am** gândit ca vom ajunge campioni; cuvintele subliniate sunt:
	a.) omografe;
	b.) omonime ;
	c.) omofone.
8.	Cuvintele besactea, vornic, spătar sunt:
	a.) neologisme;

Scanned with OKEN Scanner

	b.) arhaisme;
	c.) regionalisme.
9.	Indicați ce sunt cuvintele deal, vale, câmpie, munte:
	a.) familii de cuvinte;
	b.) câmpuri lexicale;
	c.) cuvinte derivate.

EXERCIȚII

1. Spuneți ce înțelegeți prin vocabular. Scrieți sinonimul acestuia.

2. Arătați ce reprezintă dicționarul.

3. Dați câte două exemple de cuvinte formate prin derivare cu sufixe şi prin derivare cu prefixe.

4. Identificați sensul cuvântului „gură" şi „picior" în textul: „Pe-un picior de plai / Pe-o gură de rai..." („Miorița").

5. Scrieți câte un enunț pentru fiecare din sensurile cuvântului „ veselă".

Scanned with OKEN Scanner

6. Alcătuiți propoziții cu sinonimul cuvântului „zăpadă".

7. Formulați câte două exemple în care să folosiți cuvinte compuse şi precizați procedeul prin care s-au format, precum şi sensul acestora.

8. Tăiați varianta lexicală incorectă: întotdeauna / întodeauna; poezie / poiezie; grijă / grije.

9. Spuneți ce înțelegeți prin dinamica vocabularului.

10. Precizați ce schimbări se produc în lexic. Enumerați cauzele schimbărilor şi dezvoltării sale.

11. Formați cuvinte derivate cu ajutorul sufixelor: -ean, -ime, -iş, -ist şi al prefixelor: în-, dez-, răz-.

12. Precizați care este radicalul următoarelor cuvinte: tineret, tinerețe, tinerime (a întineri), întineritor, tineresc, tinereşte. Spuneți cum s-au format.

Scanned with OKEN Scanner

13. Dați exemple de câmpuri lexicale proprii următoarelor obiecte care le denumesc:
    a. nume de flori;
    b. părți ale corpului omenesc.

14. Construiți un text în care antonimele cuvintelor: întuneric, trist, alb, limpede, se înalță să aibă sensuri mai puțin obișnuite.

15.	Arătați prin ce mijloace se îmbogățește vocabularul. Exemple.
16.	Construiți scurte propoziții cu omonimele cuvintelor ochi și cer.
17.	Alcătuiți familia lexicală a cuvântului „muncă".

Scanned with OKEN Scanner

18.	Formulaţi propoziţii în care cuvintele dulce şi carte să aibă mai multe sensuri.
19.	Explicaţi sensurile cuvântului orb şi drum şi sensurile expresiilor de-a baba-oarba; orbul găinii; ca orbu-n oaste; alături cu drumul; a-şi căuta de drum. Introduceţi expresiile în propoziţii.
20.	Identificaţi arhaismele, regionalismele şi neologismele din textele de mai jos şi scrieţi-le pe coloane diferite:
	a.) „ ... se fac multe giguri de sumani, care se vând. Cu asta se hrănesc mai mult humuleştenii, răzeşi fără pământuri şi cu negustoria din picioare: vite, cai, porci, oi, brânză, lână, oloiu, sare şi făină de păpuşoi; sumane mari, genunchere şi sârdace, iţari, bernevici, cămeşoaie, läicere şi scorţuri înflorite !"
	b.) „Mătuşa ... cât pe ce să puie mâna pe mine ! Şi eu fuga şi ea fuga, ...până ce dăm cânepa toată palancă la pământ."
	c.) "Dar mai deseară, iaca şi moş Vasile, cu vornicul şi paznicul, strigă pe tata la poartă".
	Ion Creangă „Amintiri din copilărie"

Scanned with OKEN Scanner

	d.) „Şi bunica ? urmează logic glasul inocent. Bunicul a fost primar şi decanul notarilor ..."
	Ionel Teodoreanu „Bunicul a fost, bunica este"
	e.) „ ...o țară mândră şi binecuvântată între toate țările semănate de Domnul pre pământ. Ea seamănă a fi un măreț şi întins palat, cap d-operă
	de arhitectură ..., şiruri de dealuri nalte şi frumoase, mărețe piedestaluri înverzite, care varsă urnele lor de zăpadă peste văi şi peste lunci".
	N. Bălcescu „Ardealul"

21. Formați familia lexicală a cuvintelor „ trist" şi „om".

Scanned with OKEN Scanner

22. Subliniați cu o linie radicalul din fiecare cuvânt, cu două linii sufixele cu care s-au format cuvintele derivate şi cu trei linii prefixele.

23. Introduceți în propoziții cuvintele derivate obținute.

24. Alegeți şi transcrieți perechile de cuvinte cu sens asemănător sau identic: profunzime, voce, opinie, dovadă, glas, atitudine, părere, cinste, aramă, seism, cutremur, graniță, onestitate, cupru, adâncime, abundență, argument, frontieră, înălțime, belşug.

25. Alcătuiți cinci propoziții în care să introduceți neologisme şi cinci propoziții care să conțină regionalisme.

26. Formulați cinci propoziții în care să aveți regionalisme. Pentru fiecare regionalism indicați corespondentul în limba literară.

Scanned with OKEN Scanner

27. Grupați în familii lexicale cuvintele: muncitor, tânăr, grădină, muncă, grădinar, (a) spăla, (a) munci, tinerețe, muncitorime, spălătoreasă, tânără, spălător, grădinăreasă, tinerime, (a) întineri, grădinărie, muncitoreşte, tinerel, spălătorie, grădiniță, muncitoare, spălat, a grădinări.

28. Cum s-au format cuvintele: înnăscut, înnegri, înnebuni, înnămoli.

29. Formați cuvinte derivate cu ajutorul sufixelor: -ime, -et, -iş, -ească, -ar, -aş, -tor.

30. Alcătuiți câmpul lexical al numelor de animale domestice.

Scanned with OKEN Scanner

31. Subliniați forma corectă din următoarele variante lexicale: panglică / pamblică; ştart / start; saten / satin; cearşaf / cearceaf; ferăstrău / fierăstrău; feminin / femenin.

32. Arătați ce înțelegeți prin dinamica vocabularului.

33. Spuneți ce înțelegeți prin glosar; dar prin dicționar. Dați exemple de dicționare.

34. Formați câmpul lexical al numelor de rudenie.

35. Scrieți cuvintele cu sens opus pentru bătrân, a plânge, sus, vesel, mic. Spuneți cum se numesc aceste cuvinte diferite ca forme şi cu sens opus.

36. Alcătuiți o scurtă compunere cu titlul „Primăvara în pădure" în care să folosiți seriile de sinonime: copac, arbust, tufă, creangă, ramură, potecă, drum, cale, cărare; şi perechile de antonime: cald-rece, repede-încet, lumină-întuneric.

Scanned with OKEN Scanner

TEST DE EVALUARE

UNITATEA DE INVĂȚARE- VOCABULARUL

	Citiți cu atenție textul: „Acum vedea soborul de lângă scorbură mai depărtat, ca printr-o sticlă fumurie. Domnița făcu semn cu vărguța-i subțirică... Luminița luci în negura văii, apoi sui coasta dimpotrivă. Apărea şi dispărea printre tufişuri." *M. Sadoveanu „Dumbrava minunata"*
	Cerințe:
1.	Spuneți cum s-au format cuvintele: fumurie, vărguță, subțirică, luminiță. 1 punct
2.	Găsiți un sinonim pentru cuvintele: vargă, fumuriu, negură. 0,75 puncte
3.	Formează cu un prefix un derivat de la cuvântul „negură". 0,25 puncte
4.	Spuneți care este arhaismul lexical din textul de mai sus. Explicați ce înseamnă. 0,25 puncte
5.	Formați cu ajutorul sufixelor adjective de la substantivele „scorbură" şi „sticlă". 0,50 puncte
6.	Alcătuiți familia de cuvinte a verbului „a luci".
	0,50 puncte

Scanned with OKEN Scanner

7.	Arătați cum s-au format cuvintele derivate obținute. 0,25 puncte
8.	Formați perechea de cuvinte a cuvintelor: (a) sui, sus, depărtat, subțire. Ce sunt acestea ? 1 punct
9.	Alcătuiți câmpul lexical al cuvântului „ locuință” . 1 punct
10.	Dați două exemple de regionalisme. Scrieți forma literară a acestora . Alcătuiți cu ele propoziții. 1 punct
11.	Dați câte două exemple de cuvinte omonime, paronime, sinonime. 1,50 puncte
12.	Scrieți cuvintele corespunzătoare expresiilor: şi-a aruncat ochii; banii sunt ochiul dracului; o aruncătură de băț; şi-a pus pofta-n cui. 1 punct
	Total: 10 puncte
	Se acordă un punct din oficiu

Scanned with OKEN Scanner

Total punctaj realizat: .....
Punctaj nerealizat : .....
Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 2

FONETICA

• **Ce ştim despre fonetică din clasele primare ?**

DEFINIȚIE: ştiința care studiază sunetele vorbirii.

Sunetul: - cel mai mic element sonor al cuvântului;
- fiecărui sunet îi corespunde în scris o literă, cu unele excepții.

Alfabetul: totalitatea sunetelor dintr-o limbă aşezate într-o anumită ordine;

- *vocale* - sunete care se pronunță fără ajutorul altor sunete;
- *semivocale* – seamănă cu vocalele dar nu se pot rostii singure şi nu pot alcătui singure silabe;
- *consoane* - sunete care se pronunță cu ajutorul altor sunete.

• **Ce ați învățat în clasa a V-a despre fonetică ?**

Regulile despărțirii în silabe

Grupurile de sunete:

- *diftongul* – grupul alcătuit dintr-o vocală şi o semivocală aflate într-o singură silabă;
- *triftongul* – grupul alcătuit dintr-o vocală şi două semivocale pronunțate într-o silabă;
- *hiatul* – grupul de două vocale alăturate care se pronunță în silabe diferite.

Accentul - pronunțarea mai apăsată a unei silabe dintr-un cuvânt .

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 2

FONETICA

DEFINIȚIE: știința care studiază sunetele vorbirii.

- vocale
- semivocale
- consoane

Regula după care în limba română unui sunet îi corespunde o literă are câteva excepții; mai multe litere pot marca un singur sunet:

a) când în grupurile **ce, ci, ge, gi,** sunetele **e** şi **i** sunt semivocale, aceste grupuri formează un singur sunet;

b) pentru grupurile **che, chi, ghe, ghi** situațiile diferă:

dacă grupurile **ch, gh** sunt urmate de vocale, aceste grupuri devin sunete urmate de **e** sau **i**;

grupurile **che, chi, ghe, ghi** au fiecare valoarea unui singur sunet când **e** şi **i** sunt semivocale.

mai multe sunete pot fi reprezentate printr-o singură literă: - litera **x** se poate pronunța drept: **cs, gz**;

- literele **w, q** pot fi auzite ca sunete în diverse modalități.

Scrierea cu literele **â** sau **î** a unui singur sunet se realizează astfel:

a) se scrie cu **î** la începutul şi la sfârşitul cuvântului;

b) se scrie cu **â** în interiorul cuvântului.

În cuvintele derivate şi în cuvintele compuse se menține regula scrierii cu **î** la începutul elementului de bază.

Regulile despărțirii cuvintelor în silabe:

- o consoană între două vocale;
- **x** se pronunță în două consoane, dar este considerată o unitate;
- două consoane alăturate aflate între două vocale;
- trei sau mai multe consoane aflate între vocale;
- grupurile **lpt, mpt, ncş, nct, ncț, ndv, rct, rtf, stm;**
- cuvintele derivate şi compuse.

Grupurile de sunete

- diftongul
- triftongul
- hiatul

Scanned with OKEN Scanner

ACCENTUL

DEFINIȚIE: pronunțarea mai apăsată a unei silabe dintr-un cuvânt.

- silabe accentuate - silabe pronunțate mai apăsat;
- silabe neaccentuate - silabe pronunțată obișnuit.

Este necesară cunoaşterea accentului pentru:

a) pronunțarea corectă a cuvintelor;
b) pentru a deosebi sensurile diferite ale unor cuvinte scrise la fel;
c) pentru construirea ritmului poeziei.

TEST GRILĂ

1.	Care este seria care conține două vocale şi o consoană:
	a.) o, s, v;
	b.) d, a, o;
	c.) b, c, a.
2.	O consoană aflată între două vocale, despărțirea în silabe se face astfel:
	a.) consoana trece la prima silabă;
	b.) consoana rămâne singură într-o silabă;
	c.) consoana trece la silaba următoare.
3.	Întâlnirea dintre două vocale alăturate în silabe diferite se numeşte:
	a.) diftong;
	b.) hiat;
	c.) triftong.
4.	În cuvântul vreau , „eau” este:
	a.) hiat;
	b.) diftong;
	c.) triftong.
5.	Cuvântul corabie este alcătuit din:
	a.) 7 sunete, 7 litere;
	b.) 8 sunete, 6 litere;

Scanned with OKEN Scanner

	c.) 6 sunete, 8 litere.
6.	Semivocalele sunt:
	a.) sunete care se rostesc singure;
	b.) sunete care se rostesc împreună cu o consoană;
	c.) sunete care se rostesc împreună cu o vocală;
	d.) sunete care seamănă cu vocalele, dar nu se pot rosti singure şi nu alcătuiesc singure silabe.
7.	În cuvântul broască diftongul este:
	a.) -că;
	b.) bro-;
	c.) oa.
8.	În cuvântul lăcrimioară triftongul este:
	a.) ară;
	b.) ioa -;
	c.) ră -.
9.	Două consoane alăturate aflate între două vocale, despărțirea în silabe se face:
	a.) ambele consoane rămân la prima silabă;
	b.) o consoană rămâne în prima silabă, a doua trece în silaba următoare;
	c.) ambele consoane trec în silaba următoare.
10.	În capul grupurilor **lpt, mpt, ncş, nct, nct, ndv, rct, rtf, stm** despărțirea se face:
	a.) între prima şi a doua consoană;
	b.) între a doua şi a treia consoană;
	c.) după consoane.
11.	În cuvântul prevedere accentul cade:
	a.) pe prima silabă;
	b.) pe a patra silabă;
	c.) pe a treia silabă.
12.	În cuvintele plurisilabice silaba accentuată este:
	a.) pronunțată mai intens;

Scanned with OKEN Scanner

	b.) este pronunțată mai puțin intens;
	c.) nu este pronunțată intens.

EXERCIȚII

1.	Care este forma corectă din grupurile următoare:
	ieşean/eşan;greşeală/greşală; aspectuos/aspectos; alee/aleie; poezie/poiezie.
2.	Despărțiți în silabe cuvintele şi spuneți regula aplicată:
	a.) ştiință, alcool, alee, fiică, idee;
	b.) leoaică, oaie, creioane, franțuzoaică, ursoaică;
	c.) seară, rouă, pâine, coadă.
3.	Despărțiți în silabe şi puneți accentul pe silaba potrivită:
	a.) haină;
	b.) rădăcină;
	c.) dumbravă;
	d.) carte;
	e.) brumărie;
	f.) uscătorie;
	g.) viforniță;

Scanned with OKEN Scanner

	h.) prepeliță;
	i.) cântă.
4.	Tăiați forma incorectă:
	a.) iánuarie / ianuárie;
	b.) carácter / caractér;
	c.) doctoríță / dóctoriță;
	d.) dúminică / dumínică;
	e.) prevédere / prevedére;
	f.) bólnav / bolnáv.
5.	Găsiți cinci perechi de omografe şi alcătuiți propoziții cu ele.
6.	Puneți accentul pe silabe diferite şi spuneți ce observați. Cum se numesc cuvintele alcătuite din aceleaşi sunete, dar care se deosebesc după sens:
	a.) haină;
	b.) copii;
	c.) veselă;
	d.) sanda;
	e.) duduie.

Scanned with OKEN Scanner

7.	Indicați seria care conține numai vocale în hiat:
	a.) toamnă, aerian, luam;
	b.) creez, alcool, zoologie;
	c.) patriotism, ființă, poet.
8.	Completați spațiile libere cu triftongii potriviți:
	franţuz.....că; inim.....ră; l.....rcă; b...; m.....neză; pun..... .
9.	Dați exemple de cuvinte monosilabice formate din:
	a.) un sunet;
	b.) două sunete;
	c.) trei sunete;
	d.) patru sunete.
10.	Despărțiți în silabe cuvintele din textul de mai jos şi spuneți ce regulă ați aplicat: „ ... când cântam în cor lovea diapazonul de colțul catedrei, îl ducea repede la urechea dreaptă şi dădea uşor tonul ...” „ ... să spunem poeziile eroice ...”
	M. Sadoveanu „Domnu Trandafir”

Scanned with OKEN Scanner

TEST DE EVALUARE

1.	Marcați cu semnul > semivocalele din cuvintele:
	iepuri; tramvai; soare; neam; cheamă; baie; ceapă; zeamă; ieftin; metrou. 1 punct
2.	Identificați diftongii şi explicați de ce în unele cuvinte nu există diftongi: ceaşcă; geam; geană; gheață; seară; teatru; ghem; ciorchine. 2 puncte
3.	Tăiați forma incorectă:
	orăşean/orăşan; clujean/clujan; coajă/coaje; eu/ieu; ceriale/cereale; uşă/uşe; eşire/ieşire; finţă/fiinţă; aeroport/aieroport; casierie/caserie. 1 punct
4.	Despărțiți în silabe cuvintele următoare, spuneți ce reguli ați aplicat şi puneți accentul pe silabele accentuate: viforniță, grădină, cuptor, dumbravă, regizor, antic, actor, caracter, veghează, idee.
	2 puncte

Scanned with OKEN Scanner

5.	Arătați din câte litere şi din câte sunete sunt formate cuvintele: gheată, triunghi, unghi, giuvaer, plângea, ceas, trunchi, ghețuş. 1 punct	
6.	Scrieți patru perechi de cuvinte care au înțeles deosebit, în funcție de felul în care sunt accentuate. 1 punct	
7.	Alcătuiți patru propoziții în care să aveți cuvinte cu vocale în hiat. Subliniați-le şi despărțiți-le în silabe. Scrieți regula de despărțire; scrieți un exemplu în care să aveți hiat între o vocală şi un diftong. 1 punct	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştințe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 3

MORFOSINTAXA

VERBUL

• **Ce ştim despre verb din clasele primare ?**

DEFINIȚIE: verbul este nucleul comunicării; este partea de vorbire flexibilă care exprimă acțiunea, starea sau existența.

TIMPURILE VERBULUI (timpuri de bază):

- prezent (acțiunea se petrece în momentul vorbirii);
- trecut (acțiunea s-a petrecut înaintea momentului vorbirii);
- viitor (acțiunea se va petrece după momentul vorbirii).

PERSOANA ŞI NUMĂRUL VERBULUI:

- persoana = forma pe care o ia verbul pentru a arăta că acțiunea este făcută de:
  a) cel care vorbeşte (persoana I);
  b) cel cu care se vorbeşte (persoana a II-a);
  c) altcineva în afară de cei doi vorbitori (persoana a III-a).
- numărul
  a) singular;
  b) plural.

FUNCȚIA ÎN PROPOZIȚIE (SINTACTICĂ):

- predicat.

• **Ce ați învățat în clasa a V-a ?**

A. Timpurile verbului - timpuri de bază.

Verbul mai poate exprima şi nuanțe ale acestor timpuri.

➢ Timpul trecut are mai multe nuanțe:

- imperfect = acțiune trecută şi neterminată în momentul vorbirii;
- perfect simplu = acțiunea s-a terminat foarte aproape de momentul vorbirii;
- perfect compus = acțiunea s-a terminat mai demult;
- mai mult ca perfect = acțiunea s-a încheiat înaintea altei acțiuni din trecut.

Scanned with OKEN Scanner

B. Modurile verbului - formele verbale care arată cum consideră vorbitorul acțiunea, starea sau existența.

1. moduri personale - forme verbale care prezintă acțiunea efectuată de una sau mai multe persoane. Ele îndeplinesc funcție sintactică de predicat;

2. moduri nepersonale - forme verbale care nu pot reprezenta acțiuni săvârşite de una sau mai multe persoane (nu acceptă forme în raport cu persoana). Ele nu pot fi predicate, neavând nici un sens în raport cu persoana implicată.

1. Modurile personale

a) indicativ exprimă o acțiune sigură, reală; este modul care are toate timpurile. Timpurile trecut şi viitor au mai multe forme, denumite timpuri secundare;

b) conjunctiv - exprimă o acțiune posibilă, realizabilă, dependentă de o altă acțiune; se construieşte cu cuvântul de legătură să;

c) condițional-optativ - exprimă o acțiune dorită sau (şi) care depinde de ceva (cineva); este un mod compus cu ajutorul verbului **a avea**.

d) imperativ - exprimă o acțiune solicitată prin poruncă, îndemn, sfat. Solicită o punctuație aparte.

2. Modurile nepersonale

a) infinitiv - denumeşte acțiuni, precizând numele verbului; se construieşte cu ajutorul cuvântului de legătură **a**;

b) gerunziu - prezintă o acțiune în desfăşurare; are terminațiile - **ând** şi - **ind** ;

c) participiu - exprimă o acțiune suferită de un obiect. Când însoțeşte un substantiv se transformă în adjectiv; are la masculin singular terminația **t** sau **s** şi se acordă cu substantivul determinat ca şi adjectivul;

d) supin - situația verbală propusă ca apartenență, destinație, scop. Se deosebeşte de participiu prin prezența prepoziției **de** (**la, pentru, după**).

C. Verbele auxiliare (ajutătoare):

a fi, a avea, a vrea - ajută la formarea unor moduri şi timpuri compuse. Nu mai au sensuri proprii, ci formează unități cu verbele respective.

Scanned with OKEN Scanner

D. Funcția sintactică a verbului: la moduri personale ele sunt predicate verbale sau predicate nominale când sunt formate din verbul copulativ **a fi** şi alte părți de vorbire cu rol de nume predicativ.

TEST GRILĂ

1.	Verbele: învăța, lovea, am învățat, să merg, aş citi sunt:
	a.) verbe predicative;
	b.) verbe nepredicative;
	c.) la moduri nepersonale.
2.	Timpul imperfect exprimă:
	a.) acțiune terminată foarte aproape de momentul vorbirii;
	b.) acțiune trecută şi neterminată în momentul vorbirii;
	c.) acțiune ce se va realiza după momentul vorbirii.
3.	Verbul citiserăm indică:
	a.) persoana care vorbeşte;
	b.) cel cu care se vorbeşte;
	c.) altcineva în afară de cei doi vorbitori.
4.	Verbul citind este la modul:
	a.) infinitiv;
	b.) gerunziu;
	c.) participiu.
5.	Verbul mâncai este:
	a.) verb predicativ, timp perfect simplu;
	b.) verb predicativ, timp imperfect;
	c.) verb nepredicativ, timp mai mult ca perfect.
6.	Verbul a fi este predicativ când:
	a.) are sensul de a exista, a se afla, a trăi;
	b.) când intră în alcătuirea unui mod compus;
	c.) când intră în alcătuirea unui timp compus.

Scanned with OKEN Scanner

7.	Verbul am (citit) este:
	a.) verb de sine stătător (aparte);
	b.) verb auxiliar;
	c.) verb copulativ.
8.	În propoziția „Ionel este un elev silitor.", predicatul este:
	a.) este un elev silitor;
	b.) este;
	c.) este silitor;
	d.) predicat verbal;
	e.) predicat nominal.
9.	Alegeți sinonimele verbului a cere:
	a.) a asculta;
	b.) a pretinde;
	c.) a revendica;
	d.) a sfătui;
	e.) a dori;
	f.) a solicita.
10.	Verbul oi veni este:
	a.) verb la modul condițional-optativ, timp prezent;
	b.) verb la modul conjunctiv, timp prezent;
	c.) verb la modul indicativ, timp viitor, forma populară.
11.	Indicați la ce persoană este verbul din propoziția „ Ionel ar fi învățat.":
	a.) persoana a II-a singular;
	b.) persoana a III-a singular;
	c.) persoana I plural.
12.	Verbele care nu își modifică forma după persoană şi care în propoziție nu au funcția sintactică de predicat sunt:
	a.) la moduri personale sau predicative;
	b.) verbe copulative sau de legătură;
	c.) la moduri nepersonale sau nepredicative.

Scanned with OKEN Scanner

EXERCIȚII

1.	Grupați după forma lor verbele subliniate în textul de mai jos:
	Sandu începe a scrie temele pentru acasă.
	Vrând să meargă la tenis, Ionel şi Ileana îl sâcâie.
	Sandu nu poate termina de rezolvat temele date de învățătoare. Ar merge şi el la tenis.
2.	Analizați verbele din textele de mai jos:
	„... căprioara stă jos, lângă iedul ei. Acesta şi-a întins capul cu botul mic, catifelat şi umed ... Căprioara îl linge şi limba ei subțire culcă blana mătăsoasă a iedului."
	Emil Gîrleanu „Căprioara"
	„ Să vii la mine pentru a merge împreună la şcoală. Aş trece în drum şi pe la bibliotecă."
3.	Construiți propoziții cu următoarele ortograme:
	va/v-a; ia/i-a; iau/i-au; la/l-a; na/n-a;
4.	Alegeți forma corectă de mai mult ca perfect din următoarele enunțuri:

Scanned with OKEN Scanner

	Când am venit, voi plecaserăți / plecaseți.
	Când am vrut să-ți aduc cartea, tu o împrumutasei / împrumutaseşi de la alt coleg.
	Voi plecaserăți / plecaseți de mult timp când am sosit eu acolo.
5.	Puneți verbele din paranteză la modul şi timpul corespunzător în textul de mai jos:
	„Bianca (a coase) şi (a țese) şi eu (a continua) tradiția familiei. Noi (a pune) cărțile în ghiozdan, (a alege) caietele pentru teme, apoi (a pleca) la şcoală căci astăzi (a învăța) lucruri noi.”
6.	Indicați forma corectă a verbelor la modul indicativ, timpul prezent:
	Colegii mei orcónă / ordonează cărțile din bibliotecă.
	Mama toarnă / turnează apă la animale.
	Eu îmi acord / acordeaz pianul.
	Soba degajă / degajează gaze toxice.
	El contractă / contractează un nou angajament pentru spectacolul de mâine.
7.	Numiți verbele auxiliare şi construiți cu ele propoziții.
8.	Construiți două propoziții în care cuvântul voi să fie pronume personal şi verb auxiliar.
9.	Treceți următoarele verbe de la persoana I singular la persoana a III-a singular, păstrând acelaşi timp: învăț, citeam, vorbisem, voi veni, zării, am lucrat, mâncai.

Scanned with OKEN Scanner

10.	Analizați verbele din textul următor:
	„ Vorba ceea: „Au tunat şi i-au adunat." Însă degeaba mai clămpănesc eu din gură: cine ce are cu munca omului ? Stricăciunea se făcuse, şi vinovatul trebuie să plătească. Vorba aceea: „Nu plăteşte bogatul, ci vinovatul." Aşa şi tata a dat gloabă pentru mine, şi pace bună! Şi după ce-a venit el ruşinat de la ispaşă, mi-a tras o chelfăneală de aceea, zicând: – Na, satură-te de cireşe!"
	Ion Creangă „Amintiri din copilărie"
11.	Scrieți ce puteți spune despre cuvintele întâlnite în textul de mai sus: a dat gloabă, a clămpăni, chelfăneală.
12.	Analizați verbele subliniate din textul de mai jos. Ce puteți spune despre ele ? Scrieți forma obişnuită şi explicați ortografia formelor din text:
	„ - Spune-mi-vei ori nu, eu tot le voi găsi, şi încă şi capul reteza-ți-l-voi."
	Petre Ispirescu „Greuceanu"

Scanned with OKEN Scanner

	Sosi-va la fața locului şi comisia.
	„Capul cerbului are să te strige până atunci mereu pe nume ..."
	Ion Creangă „Povestea lui Harap Alb"
	Privit-am de la fereastră.
	Datu-mi-te-a Dumnezeu.
	Privitu-m-ai de la fereastră.
13.	Construiți propoziții cu următoarele ortograme:
	iau/i-au; mai/m-ai; dune/du-ne; var/v-ar; la/l-a; ia/i-a.
14.	Indicați verbele predicative şi auxiliare din textul următor:

Scanned with OKEN Scanner

	Eu am o livadă cu pruni. Din ea am cules prunele şi le-am vândut. Aş culege dacă aş mai avea ce. La anul voi semăna printre pomi lucernă. Să fi semănat şi anul acesta aş fi câştigat mai mult.
15.	Arătați ce fel de verb este a fi în textul următor:
	Să fi învățat la timp era bine. Aş fi cules roadele învățăturii, căci învățătura este carte de căpătâi.
16.	Indicați verbele la modul indicativ, timpul perfect compus din textul de mai jos. Treceți unul dintre verbe pe la toate persoanele şi arătați ce deosebiri apar în forma verbului a avea la perfectul compus față de prezent.
	Identificați în textul dat predicatul exprimat doar prin verbul a avea .
	Ca băiat de treabă am plecat din casă. Mama însă a simțit şi s-a luat după mine. Am alergat să nu mă prindă. Am la mine mingea şi am să mă întâlnesc cu colegii de joacă.
17.	Construiți propoziții cu ortogramele:

Scanned with OKEN Scanner

	va/v-a; lor/l-or; voi/v-oi; săi/să-i; mii/mi-i.
18.	Scrieți sinonimele verbului <u>a cere</u> şi alcătuiți propoziții cu ele.
19.	Analizați verbele din textul următor; subliniați cu o linie predicatele verbale şi cu două linii predicatele nominale:
	„Într-o bună zi, iată că intră pe poarta ogrăzii doi străini. Băieții în clasă erau cu monitorii . Domnu, în grădină, priveghea la descărcatul unui car de fân. Era foarte gospodăros şi-i plăcea să se facă fiecare lucru cu rânduială."
	Mihail Sadoveanu „Domnu Trandafir"
20.	Ce puteți spune despre cuvântul <u>monitor</u> întâlnit în text ? Ce sinonim i s-ar potrivi ?

Scanned with OKEN Scanner

21.	Redați forma corectă pentru scrierea în flux:
	dusumamşimamtotdus;
	fivapreatârziu;
	bucurătecamvenit;
	cerutuileampetoate;
	despăgubivacândva;
	mersamceammers;
	venivacândvaveni.
22.	Precizați timpurile compuse ale modului indicativ şi verbele auxiliare care intră în componența lor. Dați exemple pentru fiecare situație.

TEST DE EVALUARE

1.	Recunoaşteți predicatele din următoarele texte şi precizați felul lor. Analizați verbele:
	„Afurisit să fie cânerul de vornic, şi cum au ars el inima unei mame, aşa să-i ardă inima Sfântul Foca de astăzi, lui şi tuturor părtaşilor săi! blăstămau femeile din sat, cu lacrimi de foc, în toate părțile. Iar mama lui bădița Vasile îşi petrecea băietul la Peatră, bocindu-l ca pe un mort ! „Las', mamă, că lumea este nu-i numai cât se vede cu ochii, zicea bădița Vasile mângâind-o; şi în oaste trăieşte omul bine dacă este vrednic." 3,50 puncte

Scanned with OKEN Scanner

2. Precizați ce fel de cuvinte sunt cele subliniate din text. Scrieți sinonimele lor şi formele literare.

1 punct

3. Completați propozițiile de mai jos, astfel încât verbele să îndeplinească funcțiile indicate:

Cartea este …	predicat verbal;
	predicat nominal;
Copilul	a fost …(predicat verbal);
	fusese…(predicat nominal)
Omul să fie	predicat verbal;
	predicat nominal.

1,50 puncte

Scanned with OKEN Scanner

4.	Scrieți verbele de mai jos la modurile, timpurile și persoanele precizate în dreptul fiecăruia:	
	• a recunoaște:	
	- gerunziu; infinitiv; conjunctiv (persoana a II-a);	
	- participiu; indicativ perfect simplu (persoana I);	
	• a crea:	
	infinitiv; participiu;	
	gerunziu; supin;	
	indicativ	- perfectul simplu (persoana I);
		- imperfect (persoana a III-a);
		- mai mult ca perfect (persoana a II-a).
		2 puncte
5.	Compuneți o narațiune de cinci-șase rânduri, folosind verbele la modul indicativ, timpul viitor, în care să vă imaginați ce veți face în vacanță. 1 punct	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Scanned with OKEN Scanner

Total punctaj realizat: .....
Punctaj nerealizat : .....
Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

TEST DE EVALUARE

1.	Citiţi cu atenţie textul:
	„ ... răspunse zmeul – am să te pedepsesc amar pentru nesocotinţa ta. Cum ai vrut venit-ai; dar nu te vei întoarce cum vei voi.
	- Tată – îi mai zise fata cine a făcut aste două lucruri trebuie să aibă şi mărul de aur al zmeului; porunceşte, rogu-te, argintarului să aducă pe meşterul care le-a făcut."
	Prâslea-cel-voinic şi merele de aur
	Cerinţe:
	1. Identificaţi verbele şi spuneţi ce exprimă fiecare (acţiunea, starea sau existenţa). Analizaţi-le.
	3,50 puncte

Scanned with OKEN Scanner

2.	Precizați ce fel de predicate sunt. 1,40 puncte
3.	Treceți verbele din text la forma negativă. 0,70 puncte
4.	Scrieți formele inverse ale verbelor: ați înțeles, am văzut, am răspuns, ai povestit, vei voi. 0,50 puncte
5.	Găsiți sinonime pentru verbele: a cugeta, a expune, a zice. 0,30 puncte

Scanned with OKEN Scanner

6.	Scrieți patru propoziții (sau fraze) în care să utilizați, pe rând, forme ale verbului a porunci la modurile: indicativ, imperativ, conjunctiv, condițional-optativ. 0,40 puncte
7.	Introduceți în contexte potrivite grupurile de cuvinte unite prin cratimă: să-i, n-am, i-aş, l-ar, s-o, să-l. 0,60 puncte
8.	Transcrieți, înlocuind formele verbelor dintre paranteze cu formele modurilor indicate:
	Bunica (a primi - indicativ, prezent) pe nepot în coliba sa. 0,10 puncte
	Nepotul (a vrea, condițional-optativ), (a deveni, conjunctiv) prietenul animalelor din ograda bunicii. 0,10 puncte

Scanned with OKEN Scanner

9.	Alcătuiți trei propoziții în care verbul a fi să fie pe rând predicat verbal, verb copulativ şi verb auxiliar. 0,30 puncte	
10.	Justificați folosirea cratimei şi a semnului exclamării în textul: „ – Ține-l, că mă dă jos cu tava ! – Ajunge, destulă dulceață, iar te-apucă stomacul ! Nu-i bine să mănânci atât ! Du-te afară la joacă !" 0,50 puncte	
11.	Spuneți ce fel de verbe sunt: o să știe, o să viu, am să dorm şi cum s-au format. 0,60 puncte	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştințe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 4

SUBSTANTIVUL

• **Ce ştim despre substantiv din clasele primare?**

DEFINIȚIE: parte de vorbire care denumeşte obiecte (ființe, lucruri, fenomene, însuşiri, stări sufleteşti, activități, relații);

Este de două feluri: comun şi propriu;

Are două numere: singular şi plural;

Are trei genuri: masculin, feminin şi neutru.

• **Ce ați învățat în clasa a V-a despre substantiv?**

CAZURILE SUBSTANTIVULUI

Pentru a înțelege această categorie gramaticală, alături de gen şi număr, vă propunem să vă gândiți la faptul că, atunci când ne exprimăm, cuvintele iau anumite forme pentru a exprima legăturile dintre ele, pentru a înțelege ceea ce vrem să comunicăm.

De aceea vorbim de cazuri la substantiv şi la alte părți de vorbire înrudite cu substantivul.

Cazurile exprimă formele pe care le iau substantivele pentru a face în mod corect legăturile cu alte cuvinte din propoziție. Fiecărui caz îi corespund anumite funcții sintactice.

1.	Nominativul - N	Subiect, nume predicativ,
2.	Acuzativul - Ac	Complement, atribut substantival
3.	Genitivul - G	Atribut substantival, nume predicativ
4.	Dativul - D	Complement
5.	Vocativul - V	Nu are funcție sintactică

ARTICOLE

DEFINIȚIE

părți de vorbire, fără funcție sintactică, ele însoțesc substantivul şi arată în ce măsură obiectul denumit de acesta este cunoscut vorbitorilor:

1. articolul hotărât;
2. articolul nehotărât;
3. articolul posesiv genitival.

Scanned with OKEN Scanner

PREPOZIȚIA

DEFINIȚIE

parte de vorbire neflexibilă care face legătura între un atribut sau un complement şi părțile de vorbire pe care acestea le determină.

Prepoziția intră în alcătuirea părților de propoziție.

Clasificare: simple şi compuse.

TEST GRILĂ

1.	Într-o enumerație, repetarea articolului este obligatorie:
	a.) în fața fiecărui substantiv în cazul genitiv;
	b.) după primul substantiv;
	c.) nu este obligatorie.
2.	În cazul vocativ substantivul despărțit de restul comunicării are funcția de:
	a.) subiect;
	b.) nume predicativ;
	c.) nu are funcție sintactică.
3.	Prepoziția este o parte de vorbire neflexibilă care:
	a.) are funcție sintactică;
	b.) nu are funcție sintactică ci stabileşte legăturile între atribut şi complement şi cuvintele regente;
	c.) are funcție sintactică şi stabileşte legătura între părțile de propoziție secundare şi cuvintele pe care acestea le determină.
4.	Articolul hotărât este:
	a.) o parte de vorbire flexibilă;
	b.) o parte de vorbire care arată că obiectul denumit de substantiv este cunoscut vorbitorului;
	c.) o parte de vorbire care arată că obiectul denumit de substantiv este mai puțin cunoscut de vorbitor.
5.	Substantivele: corn, coarne, cornuri; cap, capete, capi, capuri sunt::

Scanned with OKEN Scanner

	a.) câmpuri lexicale;
	b.) substantive cu mai multe forme de plural, ale căror sensuri diferă;
	c.) familii de cuvinte.
6.	Substantivele proprii care denumesc întreprinderi şi instituţii, evenimente, sărbători, nume de persoane, animale, personaje literare etc. se scriu:
	a.) cu literă inițială majusculă la toate cuvintele;
	b.) numai la primul cuvânt;
	c.) cu literă inițială majusculă la toate cuvintele, în afara celor de legătură.

EXERCIȚII

1.	Treceți la plural substantivele: ochi, nume, pui.
2.	Analizați substantivele din textul de mai jos arătând pentru fiecare: felul, genul, numărul, cazul, dacă este articulat sau nearticulat, funcția sintactică:
	„ Atunci împăratul, supărat, chemă pe feciorii lui cei mai mari; ... Viteazul nostru zise: - Tată, eu îi iert şi pedeapsa să o ia de la Dumnezeu. Noi vom ieşi la scara palatului şi vom arunca fiecare câte o săgeată în sus, şi Dumnezeu, dacă vom fi cineva greşiți, ne va pedepsi."
	Prâslea-cel-voinic şi merele de aur

Scanned with OKEN Scanner

3.	Explicați ortografia substantivelor: copiii, rochii, farmacii.
4.	Alcătuiți propoziții în care substantivele: fiu, creion, alee, păpădie - articulate şi nearticulate - să fie în cazul nominativ, îndeplinind, pe rând, funcțiile de subiect şi de nume predicativ.
5.	Alcătuiți câte cinci propoziții în care să cuprindeți substantive în cazul acuzativ precedate de prepoziții, având funcția de:
	a) complement;
	b) atribut.

Scanned with OKEN Scanner

6.	Alegeți forma corectă:
	a.) se aude buciumul în codri Moldovei/codrii Moldovei;
	b.) am găsit cartea Ilenii/Ilenei;
	c.) el a vorbit cu barcagi/barcagii;
	d.) a găsit mingea fetiței/fetiții;
	e.) treceau vizitii/vizitiii.
7.	Unele substantive au aceeaşi formă pentru singular şi plural. Dați două exemple.
8.	Dați cinci exemple de substantive care se scriu cu literă inițială mică.
9.	Alcătuiți propoziții în care substantivele mamă, George, români să îndeplinească toate funcțiile sintactice posibile, în toate cazurile.

Scanned with OKEN Scanner

10.	Analizaţi substantivele din textul de mai jos:
	„ În altă zi ne trezim că iar vine părintele la şcoală, cu moş Fotea, cojocarul satului, care ne aduce, dar de şcoală nouă, un drăguţ de bicişor de curele, împletit frumos şi părintele îi pune nume „Sfântul Nicolai", după cum este şi hramul bisericii din Humuleşti ..."
	Ion Creangă „Amintiri din copilărie"
11.	Alcătuiţi propoziţii în care să evidenţiaţi sensurile cuvintelor cu forme duble sau triple de plural.

Scanned with OKEN Scanner

12.	Scrieți pluralul următoarelor substantive: băiețel, fiică, fiu, geamgiu, fotoliu, pereche, ridiche, datorie, stație, liceu, muzeu, ministru, ziarist; epopee, idee.
13.	Articulați substantivele de la exercițiul 12 cu articolul hotărât, atât la singular, cât şi la plural şi alcătuiți apoi propoziții cu ele.
14.	Scrieți formele corecte ale substantivelor în cazul genitiv, punând articolele genitivale potrivite:

Scanned with OKEN Scanner

	volumul de schițe şi nuvele ... lui I.L.Cragiale; locul de joacă ... copiilor; tărâmul de basme ... copilăriei; munții cu peşteri întunecoase ... județului; culegerea de exerciții ... colegei; cartea este lumea miracolelor ... copiilor, ... adulților, ... bătrânilor."
15.	Analizați substantivele din textul următor şi explicați punctuația:
	a.) „Deşteaptă-te, române, din somnul cel de moarte ... !"
	b.) Ioane, Ioane, şi Ion pace!
	c.) Vino mai repede, Ioane !
	d.) „Măicuță dragă, cartea mea
	Găsească-mi-te-n pace !"
	George Coşbuc „O scrisoare de la Muselim-Selo"
16.	Explicați sensul cuvântului cartea din textul de mai sus. Dați şi voi un exemplu.

Scanned with OKEN Scanner

17. Transcrieți versul „Găsească-mi-te-n pace” în forma firească şi explicați scrierea versului.

18. Ce funcție sintactică credeți că au substantivele: Ioane, române, măicuță din exemplele de la exercițiul 6.

19. Citiți cu atenție următoarele texte:

a) "Vesela verde câmpie acu-i tristă, veştejită,
Lunca bătută de brumă acum pare ruginită;
Frunzele-i cad, zbor în aer şi de crengi se dezlipesc
Ca frumoasele iluzii dintr-un suflet omenesc"

Vasile Alecsandri „Sfârşit de toamnă”

b) "Din ziua când m-am întors aici, în târguşorul nostru cel vechi, n-am stat o clipă. Am cutreierat în lung şi în lat locurile cunoscute, în care au rămas vii pentru sufletul meu întâmplările copilăriei, -întâmplările luminoase ale copilăriei aşa de Îndepărtate."

M. Sadoveanu „Domnu Trandafir”

c.) "Împăratul îi puse numele Aleodor. Când fu a-l boteza, împăratul adună Răsărit şi Apus, Miazăzi şi Miazănoapte, ca să se veselească de veselia lui."

„Aleodor împărat”

Cerințe:

Recunoaşteți substantivele comune şi grupați-le după: ce denumesc, număr, gen şi caz, articulate sau nearticulate.

Scanned with OKEN Scanner

20.	Stabiliți funcția lor sintactică, punând întrebările corespunzătoare.

Scanned with OKEN Scanner

21.	Treceți-le apoi la celălalt număr decât sunt în text.
22.	Recunoaşteți substantivele proprii şi precizați: cum se scriu, ce denumesc, ce număr, ce gen au, la ce caz sunt şi ce funcție sintactică îndeplinesc ?
23.	Spuneți dacă puteți schimba numărul şi genul lor. Ce observați?
24.	Dați exemple şi de alte substantive, comune sau proprii, care au forme unice pentru cele două genuri.
25.	Formulați propoziții cu substantive care au numai formă de singular.

Scanned with OKEN Scanner

26.	Formulați enunțuri cu substantive care au numai forma de plural.
27.	Formulați un text în care punctele cardinale să fie substantive comune însoțite de adjective. Scrieți în paranteză sinonimele acestor substantive comune.
28.	Formulați propoziții în care un substantiv să aibă o formă de singular şi două sau trei forme de plural. De exemplu: cot/coate/coți/coturi.

TEST DE EVALUARE

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE - SUBSTANTIVUL

	Se dă textul: - A fost odată un împărat mare, mare... - Cât de mare? - Mare de tot. Şi-şi iubea împărăteasa ca ochii din cap. Dar copii nu avea. Şi îi părea rău, îi părea rău că nu avea copii... - Bunico, e rău să nu ai copii? - Fireşte că e rău. Casa omului fără copii e casă pustie. - Bunico, dar eu n-am copii şi nu-mi pare rău.

Scanned with OKEN Scanner

	Ea lăsa fusul, râdea, îmi desfăcea părul cârlionțat în două şi mă săruta în creştetul capului. *Barbu Ştefănescu Delavrancea „Bunica”*
	Se cere:
1.	Analizați sintactic şi morfologic următoarele cinci substantive: *împărăteasa, ochii, copii, omului, casă* precizând: funcția sintactică, felul, numărul, genul, cazul.
	0,10 puncte pentru fiecare categorie, 0,50 pentru fiecare substantiv analizat complet; total - 2,50 puncte
2.	Găsiți în text un substantiv care are aceeaşi formă pentru singular şi plural. Formulați două propoziții din care să reiasă cerința.
	0,50 puncte pentru fiecare propoziție; total - 1 punct
3.	Găsiți în text un substantiv care are o singură formă la singular şi poate avea mai multe forme la plural; formulați propoziții cu fiecare formă nou-găsită.
	0,50 puncte pentru fiecare propoziție; total - 1,50 puncte
4.	Alegeți din text un substantiv articulat cu articol hotărât şi treceți-l la forma cu articol nehotărât, la ambele numere. 0,50 puncte

Scanned with OKEN Scanner

5.	Precizați cazul şi funcția sintactică pentru substantivul „bunico”. 0,50 puncte
6.	Declinați în propoziții substantivul „împărat”.
	0,25 puncte pentru fiecare caz; total - 1,25 puncte
7.	Stabiliți cazul şi funcția sintactică pentru substantivele din expresia „creştetul capului”, punând întrebările corect. 1 punct
8.	Găsiți un substantiv din text, pe care nu l-ați analizat, schimbați-i numărul şi cazul şi precizați funcția sintactică nouă pe care a preluat-o.
	0,75 puncte
	Total: 10 puncte
	Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştințe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 5

PRONUMELE

• **Ce ştim despre pronume din clasele primare ?**

DEFINIȚIA:
partea de vorbire care ține locul unui substantiv.
PRONUME PERSONAL:
pronumele care înlocuieşte numele unei persoane.
PRONUMELE PERSONAL DE POLITEȚE: forme reverențioase de adresare.

PERSOANA:
- persoana I - persoana care vorbeşte;

NUMĂRUL: - numărul singular;
- numărul plural.

- persoana a II-a - persoana cu care se vorbeşte:
  - numărul singular;
  - numărul plural.
- persoana a III-a - persoana despre care se vorbeşte:
  - numărul singular;
  - numărul plural.

GENUL (numai la persoana a III-a):
- genul masculin;
- genul feminin.

ALTE FORME ale pronumelui personal la persoana a III-a:
- singular: dânsul, dânsa;
- plural: dânşii, dânsele.

• **Ce ați învățat în clasa a V-a despre pronume ?**

FELUL PRONUMELUI:
pronume personal şi pronume personal de politețe.
FORMELE PRONUMELUI PERSONAL:
1. forme accentuate - care pot constitui singure răspunsuri la întrebări sau propoziții;
2. forme neaccentuate - care nu pot constitui singure propoziții.

FORMELE ACCENTUATE se întrebuințează:
- la nominativ numai forme accentuate;

Scanned with OKEN Scanner

- la genitiv pentru persoana I şi a II-a nu au forme, iar pentru persoana a III-a doar forme accentuate;
- la dativ şi acuzativ unele forme neaccentuate sunt identice, ca formă. Ca să nu le confundăm folosim întrebările specifice fiecărui caz;
- formele accentuate apar uneori împreună cu cele neaccentuate;
- formele accentuate în cazul acuzativ se constituie întotdeauna cu prepoziţii.

PRONUMELE PERSONAL DE POLITEŢE: se foloseşte în vorbirea cu persoanele cărora li se cuvine respect. Sunt formule reverenţioase de adresare.
- limbaj familiar şi solemn.

FUNCŢIILE PRONUMELUI PERSONAL ÎN PROPOZIŢIE:
- subiect;
- nume predicativ;
- atribut pronominal în genitiv şi dativ;
- complement în dativ şi acuzativ.

SCRIEREA PRONUMELUI:

TEST GRILĂ

1.	Cuvintele îmi, îţi, mă, te, vă, îi, îl, ne sunt:
	a.) cuvinte de legătură;
	b.) pronume personale de politeţe;
	c.)pronume personale forme neaccentuate.
2.	Pronumele personale de politeţe sunt::
	a.) dumneata, dânsa ele, ei;
	b.) dânsul, dânsa, dânşii, dânsele;
	c.) dumneavoastră, dumneaei, dumneata.
3.	Cuvintele mi-, ne-, le-, i- formează silabă cu::
	a.) alte pronume personale;
	b.) cu alte cuvinte;
	c.) cu pronumele personale prescurtate.

Scanned with OKEN Scanner

4.	Pronumele personal poate îndeplini funcțiile de :
	a.) predicat, atribut, subiect, complement;
	b.) nume predicativ, predicat, atribut;
	c.) subiect, nume predicativ, atribut pronominal, complement.
5.	În textul „Acesta este el, cel care m-a salvat", cuvântul el este:
	a.) subiect;
	b.) atribut;
	c.) nume predicativ.
6.	Cuvintele mata, matale, mătăluță, tălică sunt:
	a.) pronume personale forme neaccentuate;
	b.) formule ale pronumelui personal de politețe;
	c.) formula care exprimă o politețe excesivă.

EXERCIȚII

	Citeşte cu atenție textul de mai jos:
	„ - Ionel ! strigă iar mama, şi se scoală repede să meargă după el. dar pe când vrea să iasă pe uşe, apare micul maior de roşiori cu sabia scoasă şi opreşte trecerea, luând o poză foarte marțială. Mama ia pe maiorul în brațe şi-l sărută... - Nu ți-am spus să nu te mai apropii de maşină când face cafea, că dacă te-aprinzi, moare mama ? Vrei să moară mama ? - Dar – întrerup eu – pentru cine ați poruncit cafea , madam Popescu ? - Pentru dumneata. - Da de ce vă mai supărați ? - Da ce supărare ! Madam Popescu mai sărută o dată dulce pe maiorul, îl scuipă să nu-l deoache, şi-l lasă jos. El a pus sabia în teacă ..."

Scanned with OKEN Scanner

	Cerințe:
1.	recunoaşteți pronumele personale învățate şi analizați-le arătând: felul, persoana, numărul, genul (la persoana a III-a), forma, cazul, funcția sintactică.
2.	analizează cuvântul subliniat din text şi explică semnele de punctuație folosite în propoziția în care se află.
3.	transformă primul dialog din vorbire directă în vorbire indirectă
4.	Definiți dialogul.
5.	Construiți propoziții în care pronumele de politețe Măria Sa şi sfinția Sa să se afle în toate cazurile. Identificați funcția lor sintactică.

Scanned with OKEN Scanner

6.	înlocuiți spațiile libere cu formele potrivite ale pronumelui:
	„Cruță - ... viața, Aleodor împărat, şi eu ... mântui pe tine de la moarte. Ține acest puf uleț din aripioara mea şi când ... vei gândi la mine, ... voi fi la tine. Aleodor ... zise pre nume şi se duse în voia ...” „Aleodor împărat”
7.	alcătuiți câte o propoziție cu următoarele pronume personale formă neaccentuată şi stabiliți cazul şi funcția sintactică; motivați scrierea cu cratimă: -o; ți-; -l; i-; le-.
8.	Redactați o compunere cu titlul „Vine vacanța” în care să folosiți toate felurile de pronume învățate.

Scanned with OKEN Scanner

9.	Cerințe:
	Scoateți din text pronumele şi analizați-le.
10.	Motivați scrierea cu cratima.
11.	Înlocuiți formele neaccentuate ale pronumelui cu formele accentuate corespunzătoare, treceți-le apoi pe coloane de la singular la plural şi pe cele de la plural la singular.

Scanned with OKEN Scanner

12.	Alcătuiți câte două propoziții cu formele neaccentuate ale pronumelui personal la persoana a II-a plural, cazul dativ şi câte două propoziții cu formele neaccentuate ale pronumelui personal la persoana I, cazul acuzativ.
13.	Pronumele mata, dumneata şi dumneavoastră exprimă politețea. Sunt deci pronume personale de politețe. Arătați gradul de politețe exprimat de fiecare (gradul scăzut sau un grad înalt în funcție de respectul cuvenit persoanei). Alcătuiți propoziții cu aceste pronume.
14.	Scrieți câte trei propoziții în care pronumele el şi dumneavoastră să fie pe rând: subiect, atribut, complement.
15.	Observați cu atenție exemplele de mai jos:
	Dumneavoastră sunteți profesorii clasei;
	Dumneavoastră sunteți profesorul clasei.
	Ce observați ?
16.	Spuneți ce ştiți despre pronumele dânsul.

Scanned with OKEN Scanner

17.	Imaginați-vă un dialog între un profesor şi un elev.
	Folosiți în dialogul compus pronumele personale, pronumele personale de politețe şi formulele de reverență.
18.	Analizați pronumele folosite arătând: felul, persoana, genul (la persoana a III-a), numărul, cazul, funcția sintactică.
19.	Alcătuiți propoziții în care să cuprindeți următoarele cuvinte şi grupuri de cuvinte: mie, mi-e; neam, ne-am; povestindu-mi; l-ar certa; du-l.
20.	Motivați folosirea cratimei din exemplele voastre.
21.	Ce valori morfologice şi ce funcții sintactice au cuvintele **o** şi **i** în enunțurile:
	Așa-i el cum îl vezi.
	Las-o să vorbească şi spune-i ce i se potrivește.
	I-am ascultat şi i-am dat dreptate.

Scanned with OKEN Scanner

22.	Prescurtați pronumele personale de politețe: dumneata, dumneavoastră, dumnealui, dumnealor, dumneaei.
23.	Alcătuiți câte două exemple pentru pronumele personal în cazul acuzativ cu toate funcțiile sintactice pe care le poate avea

TEST DE EVALUARE

	Citiți cu atenție textul
	„Cu ochişorii lui mărunți, cât nişte fire de colb, îl cuprindea întreg. Şi ce întunecime, câtă umezeală sub frunzişoara lui. Ce căutase dânsul acolo ? Iar din mijlocul tăriei albastre, un bulgăre de aur aprins arunca văpăi. Tresări. Era el altul ? Picioruşele nu mai erau ale lui, de scânteiau aşa ? Şi mai era îmbrăcat în aur ! Căci şi trupuşorul lui , pe care şi-l vedea pentru întâia oară, scânteia."
	Emil Gârleanu „Gândăcelul"
	Cerințe:
1.	Identificați pronumele personale. 0,80 puncte

Scanned with OKEN Scanner

2.	Precizați, pentru fiecare, persoana, numărul, genul (pentru persoana a III-a), cazul, forma şi funcția sintactică. 4 puncte
3.	Alcătuiți câte o propoziție în care să folosiți pronumele personal de persoana a II-a singular, cazul dativ şi pronumele personal de politețe, persoana a III-a plural, cazul genitiv. 1 punct
4.	Precizați funcția sintactică a pronumelor de la exercițiul 3. 0,50 puncte
5.	Scrieți formele abreviate ale următoarelor pronume de politețe: dumneavoastră, dumneaei, dumnealor, dumitale. 0,80 puncte
6.	Alcătuiți propoziții în care să cuprindeți următoarele cuvinte şi grupuri de cuvinte: spunându-i, i-aş spune, du-o (!), ia-i (!), l-ar întreba. 1,25 puncte
7.	Precizați ce fel de cuvânt este cuvântul colb, subliniat în text, scrieți-i sinonimul şi alcătuiți propoziții. 0,65 puncte

Scanned with OKEN Scanner

		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....
Punctaj nerealizat : .....
Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 6

NUMERALUL

- **Ce ştim despre numeral din clasele primare ?**

DEFINIȚIE: partea de vorbire care exprimă un număr, numărul obiectelor sau ordinea obiectelor prin numărare.

SCRIEREA UNOR NUMERALE:

- într-un singur cuvânt;
- în două cuvinte;
- în mai multe cuvinte.

FUNCȚIA SINTACTICĂ: subiect.

- **Ce ați învățat în clasa a V-a despre numeral ?**

a. PARTE DE VORBIRE FLEXIBILĂ

b. FELUL NUMERALELOR:

NUMERALUL CARDINAL - numeralul care exprimă numărul obiectelor sau numărul fără referire la obiecte.

Numeralul cardinal propriu-zis:

a.) simplu (de la unu până la zece şi sută mie, milion, miliard);

b.) compuse (de la unsprezece în sus cu excepția celor menționate mai sus).

SCRIEREA NUMERALELOR CARDINALE

NUMERALUL ORDINAL - numeralul care exprimă ordinea obiectelor sau locul pe care îl ocupă acesta într-o înşiruire.

Formarea numeralelor ordinale.

Îşi schimbă forma după caz, număr şi gen.

3. FUNCȚIILE NUMERALULI ÎN PROPOZIȚIE:

subiect;
atribut adjectival;
complement.

Scanned with OKEN Scanner

TEST GRILĂ

1.	Numeralul este::		
	a.) parte de propoziție flexibilă;		
	b.) parte de vorbire flexibilă care exprimă un număr, determinarea numerică a obiectelor sau ordinea lor prin numărare;		
	c.) parte de vorbire care îndeplineşte funcția de subiect.		
2.	În propoziție numeralul poate îndeplini funcția de :		
	a.) subiect;		
	b.) atribut şi complement;		
	c.) subiect, atribut adjectival şi complement.		
3.	Numeralul ordinal îşi schimbă forma după:		
	a.) număr şi persoană;		
	b.) număr, gen şi caz;		
	c.) gen şi număr.		
4.	La cazul dativ numeralele cardinale primesc:		
	a.) prepoziția „la”;		
	b.) o conjuncție;		
	c.) un cuvânt de legătură.		
5.	Numeralele ordinale s-au format din:		
	a.) orice fel de numeral;		
	b.) din numerale cardinale, cu excepția numeralului ordinal corespunzător lui unu, una;		
	c.) din numeralele compuse.		
6.	Se scrie corect:		
	a.) optsprezece;	a.) şaptesprezece;	a.)unsprezece;
	b.) optisprezece;	b.) şaptisprezece;	b.) unşpe;
	c.) optusprezece;	c.) şaptsprezece;	c.)unusprezece.

Scanned with OKEN Scanner

7.	În textul de mai jos valoarea morfologică a cuvântului „o" este :
	1. Am văzut o elevă.
	2. Am luat cu mine o elevă şi două mămici.
	3. Pe Ioana o întâlnesc mereu la şcoală.
	a.) numeral cardinal;
	b.) articol nehotărât; numeral cardinal; pronume personal;
	c.) pronume personal.
8.	În propoziţiile următoare valoarea cuvântului „un" este:
	1. Trăia odată un împărat.
	2. Acesta avea un fiu şi trei nepoţi.
	a.) articol hotărât;
	b.) numeral cardinal;
	c.) articol hotărât şi numeral cardinal.

EXERCIŢII

	Citiţi textul:
	„Nouă negri mititei au plecat la baltă.
	Cinci s-au înecat şi-au rămas doar patru.
	Patru negri mititei au fugit spre casă,
	Primul s-a împiedicat şi-au rămas doar trei.
	Trei negri mititei au făcut pereche
	Şi-astfel că din grupul lor al doilea a rămas stingher."
	Cerinţe:
1.	Recunoaşte numeralele şi subliniază-le.
2.	Analizează-le (felul, genul, cu valoare adjectivală, substantivală, cazul funcţia în propoziţie)

Scanned with OKEN Scanner

3.	Scrieți în litere numeralele: 11, 15, 27, 143, 321, 982, 1988, 2005.
4.	Găseşte cel puțin două cuvinte cu sens diferit cuvântului <u>nouă</u>, alt sens decât cel utilizat în text. Alcătuieşte câte o propoziție pentru fiecare sens.
5.	Construieşte o propoziție exclamativă şi una interogativă pentru unul din sensurile în care poate fi utilizat.
6.	Alcătuieşte câte o propoziție pentru fiecare funcție sintactică pe care o poate avea numeralul
7.	La concursul organizat în şcoală trebuie să faci punctajul concurenților. Alege-ți tema şi scrie o compunere în care să foloseşti cât mai multe numerale.

Scanned with OKEN Scanner

8.	Cerințe:
	Identifică şi analizează numeralele.
9.	Scrie-le în litere.
10.	Din ce s-au format numeralele: al treilea, a cincea, al doilea, a zecea, treizeci şi cinci, patruzeci şi doi.
11.	Dați câte trei exemple de numerale care se scriu:
	- într-un singur cuvânt; cum se numesc acestea ?
	- din două cuvinte;
	- mai mult de două cuvinte; cum se numesc acestea ?

Scanned with OKEN Scanner

12.	Dați exemple de numerale care exprimă ordinea obiectelor. Cum se numesc acestea ?
13.	Formați numeralele ordinale de la numeralele cardinale: trei, cinci, şaisprezece, şaizeci şi cinci, o sută douăzeci şi doi.
	Citiți textele:
	„Ia, am fost şi eu în lumea asta, un boț cu ochi ..., care nici frumos până la douăzeci de ani, nici cuminte până la treizeci şi nici bogat până la patruzeci nu m-am făcut."
	Ion Creangă „Amintiri din copilărie"
	Ionel a luat premiul întâi şi eu premiul al doilea. Premiul al treilea l-a luat Măriuca.
	Cerințe
14.	Identificați numeralele; precizați pentru fiecare felul, valoarea (adjectivală sau substantivală), cazul şi funcția sintactică.

Scanned with OKEN Scanner

15.	Alcătuiți câte două propoziții în care cuvântul „un” și „o” să fie:
	a.) numeral cardinal;
	b.) articol nehotărât.
16.	Scrieți cu litere numeralele cardinale corespunzătoare numerelor: 15, 18,105, 216, 1958.
17.	Ce fel de cifre sunt folosite pentru scrierea numeralelor ordinale de mai jos:
	• al IV-lea; • a XI –a;
	• al VIII-lea; • a XX-a.
18.	Spuneți cum s-au scris acestea.
19.	Dați două exemple de numerale ordinale și explicați din ce s-au format ?

Scanned with OKEN Scanner

TEST DE EVALUARE

	Alcătuiți o compunere în care să folosiți numeralele învățate.
	Cerințe:
1.	Subliniați numeralele; precizați felul, valoarea (adjectivală sau substantivală), cazul şi funcția sintactică. 4 puncte
2.	Dați câte trei exemple de numerale simple şi de numerale compuse. 0,60 puncte (6 x 0,10)
3.	Transcrieți cu litere numeralele cardinale corespunzătoare cifrelor: 18, 50, 60, 16, 1975, 323, 1966, 1939,11, 1931. 1 punct (10 x 0,10)
4.	Dați patru exemple de numerale care exprimă ordinea obiectelor. 0,40 puncte (4 x 0,10)

Scanned with OKEN Scanner

5.	Scrieți în cifre romane (latine): 20, 13, 19, 100, 30, 60,80,500,1000, 7. 2 puncte (10 x 0,20)	
6.	Dați câte două exemple pentru fiecare valoare morfologică şi funcție sintactică a numeralului ordinal. 1 punct	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştințe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciții recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 7

ADJECTIVUL

• **Ce ştim despre adjectiv din clasele I – IV ?**

DEFINIŢIA: parte de vorbire care exprimă însuşirea unui obiect.

FELUL:

- adjective propriu-zise;
- provenite din alte părţi de vorbire.

GENUL ADJECTIVELOR:

- masculin;
- feminin.

NUMĂRUL ADJECTIVELOR:

- singular;
- plural.

ADJECTIVE CU SENS OPUS

• **Ce ați învățat despre adjectiv în clasa a V-a ?**

Adjectivele variabile şi adjectivele invariabile.

Acordul adjectivului cu substantivul determinat (în gen, număr şi caz).

Funcțiile sintactice ale adjectivului.

Locul adjectivului față de substantivul determinat.

Adjective formate cu sufixe.

Adjective formate cu prefixe.

Substantive provenite din adjective.

TEST GRILĂ

1.	Adjectivul îşi schimbă forma:
	a.) după locul său față de substantiv;
	b.) după gen, număr, caz;
	c.) nu-şi schimbă forma.
2.	Când stă înaintea substantivului adjectivul:
	a.) nu se articulează;
	b.) preia articolul substantivului;
	c.) nu se articulează decât atunci când stă după substantiv.

Scanned with OKEN Scanner

3.	Ce funcție sintactică îndeplinesc adjectivele în propoziție:
	a.) nu au funcție sintactică;
	b.) sunt subiecte;
	c.) îndeplinesc funcția de atribut adjectival şi nume predicativ.
4.	Spuneți ce loc ocupă adjectivul față de substantiv.
	a.) stă înaintea substantivului;
	b.) stă numai după substantiv;
	c.) poate sta şi înaintea substantivului şi după substantiv.
5.	Cum se scriu corect adjectivele masculine terminate în -iu la plural nearticulat şi articulat. Tăiați forma incorectă:
	a.) zglobi, zglobii, zglobiii;
	b.) vi, vii, viii;
	c.) timpuri, timpurii, timpuriii.

Exerciții

1.	Citiți textele:
	„Ea ... începea să tragă şi să răsucească un fir lung şi subțire; ... mi se părea că de sus are să cadă o ploaie albastră ... În glasul ei dulce şi slab mă legănam ..."
	Barbu Ştefănescu Delavrancea „Bunica"
	„Pe muşchiul gros, cald ca o blană a pământului, căprioara stă jos, lângă iedul ei. Acesta şi-a întins capul cu botul mic, catifelat şi umed pe spatele mamei lui şi, cu ochii închişi, se lasă dezmierdat."
	Emil Gârleanu „Căprioara"
	Cerințe:
	a.) Scoateți adjectivele din textele de mai sus şi analizați-le (felul, genul, numărul, cazul şi funcția sintactică).

Scanned with OKEN Scanner

b.) Găsiți și alte însușiri pentru următoarele substantive din texte: fir, ploaie, glas.

c.) Formează adjective pornind de la substantivele: copil, lumină, catifea, amic.

d.)Treceți la plural substantivele și adjectivele din cele două texte.

e.) Scrieți sinonimele următoarelor adjective: umed, tolerant, blând, cenușiu.

f.) Scrieți antonimele adjectivelor: harnic, înalt, slab, vesel.

g.) Treceți următoarele adjective de la genul feminin la genul masculin, de la singular la plural: simpatică, harnică, tainică, interesantă.

Scanned with OKEN Scanner

	h.) Scrieți propoziții în care adjectivele invariabile de mai jos să fie însoțite de substantivele potrivite: sadea, propice, otava, ferice, şic, asemenea, bleu, crem, mov.
	i.) Treceți substantivul prieten, însoțit de adjectivul credincios, pe rând în cazul acuzativ, în dativ şi în genitiv
	j.) Analizați verbul subliniat în text (are să cadă); scrieți forma literară a verbului.
2.	Scrieți forma corectă a adjectivelor din paranteze:
	Verbele (liniştitor) şi (blând) ale bunicului, sfaturile (înțelept) l-au înduioşat pe nepot. Gândurile (frumos) şi (bun) ale nepotului l-au bucurat pe bunic.
3.	Identificați adjectivele din următorul text. Precizați, pentru fiecare, genul, numărul, cazul şi funcția sintactică:

Scanned with OKEN Scanner

	„Câinele cu blana vâlvoi, terfelită de pulberi şi noroaie, cu lanţul târâş după el, se înfăşura fioros. Şi, speriaţi, fugiră grămadă în pridvorul şcolii. - Domnule, strigau, domnule, un câine, un câine turbat ! Numaidecât se ivi în târlă un om voinic şi mustăcios, cu o nuia în mână. - Ce e neorânduiala asta, copii ? Strigă el. - Un câine turbat, zbierară ei iar."
	Vasile Voiculescu „Ciobănilă"
4.	Scrieţi sinonimele cuvintelor: pulbere, terfelit, baci. Spuneţi ce părţi de vorbire sunt şi analizaţi-le.
5.	Folosiţi sufixele -ean, -iu, -os şi prefixele in-, ne-, pentru a forma adjective.
6.	Indicaţi adjectivele şi spuneţi care sunt variabile şi care sunt invariabile: a.) Tratamentul urmat a fost un tratament eficace. b.) Frunzele aurii, cerul albastru şi boarea călduţă a toamnei m-au vrăjit. c.) Marcela s-a îmbrăcat cu un pantalon maro asortat la bluza bej şi pantofii crem.

Scanned with OKEN Scanner

7.	Scrieți, la singular, câte cinci adjective masculine terminate în -iu. Treceți-le apoi la plural articulat și nearticulat. Alcătuiți cu ele propoziții.
8.	Scrieți cinci adjective feminine la plural articulat. Alcătuiți cu ele propoziții.

TEST DE EVALUARE

1.	Alcătuiți un text scurt cu titlul „ A venit toamna”, în care să folosiți cel puțin patru adjective cu rol de epitet. 1 punct
2.	Subliniați adjectivele din textul vostru și analizați-le. 1,50 puncte

Scanned with OKEN Scanner

3.	Dați câte cinci exemple de adjective formate prin derivare. Alcătuiți cu ele propoziții. 1,50 puncte
4.	Scrieți formele de feminin plural articulat a adjectivelor din textul de mai jos: „ Bucle castanii ! ... Castanii pe dinafară: da. Dar câte flăcări mocneau înăuntru ! Câte ape ruginii ! Ce delicate chenare arămii ardeau pe marginea șuvițelor !"
	Ionel Teodoreanu „Hotarul nestatornic"
	0,90 puncte
5.	Scrieți textul, înlocuind punctele cu adjectivele potrivite: Vremea ... ne-a speriat. Ploi ... și vijelii ... s-au abătut asupra țării. Nori ... amenință toată țara care așteaptă dezlănțuirea ... a furtunii. Copiii, cu ochii lor ... se uită la cerul ..., doar o ieși soarele ...
	0,70 puncte
6.	Alcătuiți câte două propoziții în care adjectivele să îndeplinească funcția sintactică de atribut adjectival și nume predicativ. 1 punct

Scanned with OKEN Scanner

7.	Tăiați forma incorectă a adjectivelor: drăgălaşă / drăgălaşe; vitejască / vitejească; răuvoitori / răivoitori; obligatoriu / obligatori. 0,40 puncte	
8.	Ce puteți spune despre cuvintele subliniate: „Leneşul mai mult aleargă, scumpul mai mult păgubeşte." Ce parte de vorbire au devenit, cum ?	
	0,40 puncte	
9.	Analizați adjectivele din textul următor precizând care sunt epitete:	
	„Zori de ziuă se revarsă peste vesela natură,	
	Prevestind un soare dulce cu lumină şi căldură.	
	În curând şi el apare pe-orizontul aurit,	
	Sorbind roua dimineții de pe câmpul înverzit."	
	Vasile Alecsandri „Dimineața" 1,20 puncte	
10.	Arătați cum sunt formate următoarele adjective, argumentați: neatent, nedrept, strălucitor, reales.	
	0,40 puncte	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştințe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 8

ADVERBUL

DEFINIȚIE: parte de vorbire neflexibilă care arată caracteristica unei acțiuni, stări sau însuşiri.

- determină un verb, adjectiv sau un alt adverb.

FELUL ADVERBELOR:

a) după alcătuire - simple;
- compuse.

b) după înțeles - adverbe de loc;
- adverbe de timp;
- adverbe de mod.

c.) după origine - adverbe primare;
- obținute prin derivarea cu sufixe a unor adjective; substantive, verbe, adverbe;
- formate prin schimbarea valorii gramaticale.

FUNȚIA SINTACTICĂ:
- complement

TEST GRILĂ

1.	În timpul vorbirii adverbul:
	a.) îşi schimbă forma;
	b.) nu-şi schimbă forma;
	c.) îşi schimbă forma doar când determină un alt adverb.
2	Adverbele se pot forma cu ajutorul:
	a) sufixelor;
	b) prefixelor;
	c) a sufixelor şi prefixelor.
3	Cum este corect:
	prost – crescuți / proşti – crescuți;
	odată ce / o dată ce;
	prefer să / prefer mai bine;
	altă – dată / altădată;

Scanned with OKEN Scanner

	defel / de fel;
	niciodată / nici o dată.
4	Adverbele îndeplinesc funcția sintactică de:
	a) complement;
	b) complement şi alte funcții; unele fără funcție în propoziție;
	c) nu au funcții în propoziție;

Exerciții

1.	Recunoaşteți adverbele din următoarele propoziții şi precizați felul lor (după alcătuire, după înțeles şi după origine): El nu învață deloc pentru teză. Stă deoparte şi priveşte. El a auzit deunăzi din gura ei ca deocamdată nu intenționează să dea proba scrisă. Undeva, alături, se auzeau zgomotele maşinii. Uneori şoferul ambala motorul. Deasupra se adunaseră norii grei. Departe se auzea zvonul unui clopot. Astfel grăia Moş Luca. Se întorceau degrabă de la lucru. Niciodată n-au întârziat la şcoală.
2.	Stabiliți funcția sintactică a adverbelor de la exercițiul 1.
3.	Ce sens au cuvintele şi grupurile de cuvinte subliniate din enunțurile:

Scanned with OKEN Scanner

		Am citit numai eu lectura. Nu învață deloc. Altfel, n-am nimic cu el. Odată era şi ea bogată. Nu mai da zor. Este de loc de la țară. Serveşte alt fel de mâncare. S-a dus o dată, de două ori şi s-a plictisit
4.	Analizați adverbele din enunțurile de mai sus.	
5.	Tăiați forma incorectă: destul de mulți / destui de mulți; bine înțeles / bineînțeles; prefer / prefer mai bine; odată ce / o dată ce; altfel / alt fel; numai / nu mai.	
6.	Formați cu ajutorul sufixelor adverbe de la următoarele cuvinte: tânăr, cruce, şcolar, român, voinic, bărbat, țăran.	
7.	Alcătuiți patru enunțuri în care cuvintele „seară" şi „vară" sa fie substantive şi adverbe.	

Scanned with OKEN Scanner

8.	Alcătuiți câte trei propoziții în care să folosiți, pe rând, adverbe cu funcția sintactică de complement de loc, de timp, de mod.
9.	Identificați adverbele şi indicați felul şi funcția sintactică a fiecăruia:
	„Apoi îşi spălă frumuşel mâinile de lut şi porni iarăşi la drum."
	Ion Creangă „Fata babei şi fata moşneagului"
	„Şezi mumos, mamă !"
	I.L.Caragiale „D-l. Goe"
	„Departe-aş vrea de-aici să vii, În alte luni senine"
	Octavian Goga „Dorința"
	„Astfel să dea şi la voi Ca s-avem parte şi noi."
	„Pluguşorul"
10.	Construiți propoziții în care cuvintele: noaptea, vara, sâmbăta, vultur să fie, pe rând, substantive şi adverbe.

Scanned with OKEN Scanner

11.	Pornind de la radicalul cuvintelor a târî, bătrân, voinic formați adverbe cu sufixele -eşte, sau iş / îş.
12.	Grupați următoarele adverbe după felul lor: mâine, uneori, îndată, afară, agale, aidoma, deodată, cândva, apoi, încoace, anevoie, negreşit, aici, acolo.
13.	Găsiți antonimele adverbelor: azi, niciunde, încet, astfel, agale.
14.	Tăiați formele incorecte: • câți mai mulți elevi / cât mai mulți elevi; • dorințe uşor de realizat / dorințe uşoare de realizat: • elevi proaspeți veniți / elevi proaspăt veniți; • s-au adunat destui de mulți / s-au adunat destul de mulți • ei sunt prost - crescuți / ei sunt proşti - crescuți.
15.	Alcătuiți patru propoziții în care adverbele: aşa (de); suficient (de); destul (de); atât (de) să determine adjective şi patru propoziții în care acestea să determine alte adverbe.

Scanned with OKEN Scanner

TEST DE EVALUARE

1. Identificați adverbele din textul de mai jos. Precizați felul fiecăruia, partea de vorbire determinată și funcția în propoziție.

„Melancolic cornul sună
Mai departe, mai departe,
Mai încet, tot mai încet,
Sufletu-mi nemângâiat
Îndulcind cu dor de moarte"

M.Eminescu „Peste vârfuri"

„Astfel zise lin pădurea,
Bolți asupră-mi clătinând."

M.Eminescu „O rămâi"

„Și abia plecă bătrânul ..."

M.Eminescu „Scrisoarea III"

„Olguța luă din nou condeiul. Subt fiecare cuvânt al ultimei afirmații însemnă cu vârful peniței ... Cu încetul hârtia se umplu până jos de un joc de țânțari [...] „Olguța n`-are dreptate de două sute de ori."

I.Teodoreanu „La Medeleni" 2 puncte

2. Alcătuiți propoziții în care să introduceți următoarele adverbe: astăzi, bine, departe, altfel, pretutindeni. 0,50 puncte

Scanned with OKEN Scanner

3.	Subliniați adverbele introduse în propoziții precizând pentru fiecare felul, verbul determinat și funcția în propoziție. 0,50 puncte
4.	Formați adverbe prin derivare cu ajutorul sufixelor: -iș, -este pornind de la radicalul cuvintelor „voinic” și a „târî”. 0,50 puncte
5.	Construiți propoziții în care cuvintele: seara, noaptea și vara să fie, pe rând, substantive și adverbe. Introduceți-le în propoziții. 0,75 puncte
6.	Tăiați forma incorectă: bineînțeles / bine înțeles; câteodată / câte o dată; întruna / într-una; odată / o dată; demult / de mult. Alcătuiți propoziții cu forma corectă. 1 punct

Scanned with OKEN Scanner

7.	Grupați următoarele adverbe după felul lor: agale, mereu, mâine, undeva, nicicând, anevoie, deodată, negreşit, cândva, îndată, undeva, încoace.	
	0,75 puncte	
8.	Alcătuiți propoziții în care cuvintele: des, rău, rece, uşor, să fie adjective şi adverbe. 2 puncte	
9.	Dați două exemple (în propoziții) de adverbe care nu au funcție în propoziție. 0,50 puncte	
10.	Scrieți patru exemple de antonime adverbiale.	
	0,50 puncte	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 9

INTERJECȚIA

DEFINIȚIA: parte de vorbire neflexibilă prin care se exprimă stări sufleteşti, manifestări de voință, senzații sau reproduce sunete şi zgomote.

FELUL INTERJECȚIILOR:

După alcătuire: a.) simple;
b.) compuse.

După origine: a.) propriu-zise;
b.) onomatopee;
c.) provenite din alte părți de vorbire.

Aceeaşi interjecție poate avea mai multe sensuri.

ROLUL INTERJECȚIEI ÎN COMUNICARE:

- dau comunicării mai multă expresivitate (sunt însoțite de o intonație deosebită, de gesturi, de mişcări ale feței etc.);
- se folosesc şi în literatura artistică atunci când autorul apelează la mijloacele limbii vorbite, pentru a da expunerii un caracter spontan şi viu.

FUNCȚIILE INTERJECȚIEI ÎN PROPOZIȚIE:

a.) subiect;
b.) predicat;
c.) nume predicativ;
d.) complement.

PUNCTUAȚIA FOLOSITĂ PENTRU INTERJECȚIE:

a.) virgula;
b.) semnul exclamării;

- de regulă, după interjecții se pune semnul exclamării sau virgulă, pentru a marca intonația;
- când interjecția care exprimă o chemare (adresare) însoțeşte un substantiv în cazul vocativ, întregul grup de cuvinte astfel format, se desparte prin virgulă de restul comunicării;
- interjecția „ia" urmată de un verb la modurile imperativ sau conjunctiv nu se desparte prin virgulă de verb.

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții

1.	Indicați interjecțiile din textul de mai jos și spuneți ce exprimă fiecare, felul și funcția sintactică (unde este cazul).
	„Măi! s-a trecut de șagă, zic eu, în gândul meu."
	„Hei, hei! când aud eu de popă și de Smărăndița popei, las mușchii –n pace și-mi iau gânduri, alte măsuri ..."
	„ ... numai ce aud pupăza cântând:
	- Pup-pu-pup ! Pup-pu-pup ! Pup-pu-pup !"
	„Hauileu, mo ! ogoiți-vă ! ce tolocăniți băiatul? Cu tatăl său aveți ce-aveți, iar nu cu dânsul."
	„ He,he! să fie sănătos dumnealui, om bun; d-apoi chiteşti dumneata că nu ne cunoaştem noi cu Ştefan a Petrei ! zise moşneagul."
	„Ei, ei! ce-i de făcut, Ioane?"
	Ion Creangă „Amintiri din copilărie"
	„ - D-alelei, murgușule! D-alelei Drăgușule!
	„Toma Alimoș"
	„ - Ah, ce mare dobitoc! Nu-l credeam așa de prost."
	George Topârceanu „Bivolul și coțofana"
	„ - Na! Satură-te de cireşe!"
	„O, Doamne! Da greu somn am dormit."
	„Şi na! Părintele Duhu şi Teofan şi-au prăpădit pantofii."
	„ - Ho mă! ce vă este? zise Zaharia"
	Ion Creangă „Amintiri din copilărie"
	„ - Ho, mă Batore! Ho!"
	Ion Agârbiceanu „Fefeleaga"

Scanned with OKEN Scanner

2.	Explicați punctuația folosită în texte.
3.	Alcătuiți patru propoziții în care să cuprindeți două interjecții simple şi două interjecții compuse.
4.	Formați prin derivare verbe de la următoarele interjecții: tranc! ham-ham! zdrang! ga-ga!
5.	Construiți enunțuri cu următoarele ortograme: ia / i-a; măi / m-ăi; întruna / într-una; odată / o dată; deloc / de loc.

Scanned with OKEN Scanner

6.	Precizați care este punctuația folosită în textele de mai jos şi funcția sintactică a interjecțiilor (unde este cazul):
	„ – Ho, mă Batore! Ho"
	„ – Ho mă! Ce vă este? zise Zaharia"
	„Şi na! doar asta mai lipsea ca să ne fie pe plac."
7.	Dați câte un exemplu în care interjecția să fie pe rând subiect, nume predicativ, predicat verbal şi complement.

TEST DE EVALUARE

1.	Alcătuiți o scurtă compunere cu titlul „În pădurea cu alune", în care să folosiți interjecții simple şi compuse care să exprime: manifestări de voință, stări sufleteşti, senzații, reproduceri ale unor sunete şi zgomote din natură. 3 puncte

Scanned with OKEN Scanner

2.	Analizați interjecțiile din compunerea noastră arătând ce exprimă fiecare, felul şi funcția sintactică (acolo unde este cazul). 1,50 puncte
3.	Explicați punctuația folosită pentru interjecțiile din compunerea voastră. 1 punct
4.	Alcătuiți un text dialogat în care să folosiți două interjecții simple şi două interjecții compuse. 1 punct
5.	Ce puteți spune despre punctuația din textele:
	„ - la să-mi dai tu mie samă!
	la să-mi dai pe murgu vamă!"
	„Toma Alimoş"
	„ - la ad-o-ncoace la moşu, s-o drămăluiască!"
	Ion Creangă „Amintiri din copilărie"
	0,50 puncte
6.	Construiți câte două enunțuri în care cuvântul „o" să fie interjecție, pronume personal, articol nehotărât, numeral cardinal. 2 puncte

Scanned with OKEN Scanner

		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 10

ORTOGRAFIA. ORTOEPIA. PUNCTUAȚIA.

ORTOGRAFIA

DEFINIȚIA: un ansamblu de reguli unitare care generalizează şi stabilizează varianta literară a limbii; fixează regulile de scriere şi pronunțare corectă (ORTOEPIA).

SEMNELE ORTOGRAFICE: semnele convenționale cu ajutorul cărora se realizează o scriere corectă.

Semnele ortografice sunt: cratima (-); punctul (.), apostroful (`) şi blancul (spațiul alb dintre cuvintele scrise).

PUNCTUAȚIA: un sistem de semne convenționale, care au rolul de a marca în scris pauzele, intonația sau întreruperea cursului vorbirii.

Semnele de punctuație sunt: punctul (.), semnul întrebării (?), semnul exclamării (!), virgula (,), punctul şi virgula (;), două puncte (:), linia de pauză (-), linia de dialog (-), semnele citării (ghilimelele) („"), parantezele rotunde () sau drepte[ ], punctele de suspensie (...), cratima (-).

TEST GRILĂ

1.	Încercuiți răspunsul corect. Semnele ortografice sunt:
	a.) apostroful, cratima, bara;
	b.) blancul, linia de pauză, semnul întrebării;
	c.) punctul, virgula, semnul exclamării;
	d.) cratima, punctul, apostroful, blancul.
2.	Cratima redă în scris:
	a.) despărțirea a două cuvinte diferite;
	b.) leagă două cuvinte diferite care se rostesc împreună;
	c.) marchează o convorbire dintre două sau mai multe persoane.
3.	Virgula se întrebuințează pentru:
	a.) a despărți subiectul de predicat;
	b.) între părți de propoziție de acelaşi fel când acestea sunt legate prin conjuncția copulativă şi , ori prin sau;

Scanned with OKEN Scanner

	c.) între părţi de propoziţie de acelaşi fel, când acestea nu sunt legate prin conjuncţiile şi ori sau.
4.	În cadrul frazei virgula:
	a.) delimitează grafic anumite propoziţii redând ritmul şi intonaţia vorbirii;
	b.) marchează pauzele scurte necesare comunicării atrăgând atenţia în mod deosebit asupra locului pe care îl ocupă propoziţia principală;
	c.) izolează propoziţia principală de restul comunicării.
5.	Punctele de suspensie marchează:
	a.) o pauză mare în cursul vorbirii sau întreruperea şirului vorbirii lăsând ideea neterminată;
	b.) limitele unei distanţe, ale unui interval de timp;
	c.) un adaos (o explicaţie în interiorul unei propoziţii sau al unei fraze).
6.	Parantezele rotunde sau drepte sunt folosite:
	a.) când se dă o explicaţie în interiorul unei propoziţii sau al unei fraze;
	b.) când citãm cuvintele unei persoane;
	c.) când avem repetiţii în interiorul unei expresii, între cuvinte care arată limitele unei distanţe.
7.	Semnul exclamării se pune:
	a.) numai în folosirea substantivului la cazul vocativ;
	b.) când marchează intonaţia propoziţiilor şi a frazelor exclamative sau imperative;
	c.) când creşte starea de emoţie a vorbitorului.

Exerciţii

1.	Spuneţi când se foloseşte punctul şi virgula (;) precizând cum se scrie după acest semn.
2.	Puneţi semnul exclamării acolo unde este cazul:

Scanned with OKEN Scanner

	„ – Hai, bagă-te înăuntru – îi porunci vrăjitoarea – şi vezi dacă-i destul de încins, ca să punem înăuntru pâinea ... de îndată ce-ar fi fost înăuntru, vrăjitoarea, pac ar fi închis cuptorul.

	- Eşti proastă ca o gâscă o ocărî baba la te uită, şi eu aş putea să încap în ea Văleu ce mai urlete, că te treceau fiorii, răzbăteau dinăuntru
	Fraţii Grimm „Hansel şi Gretel"
3.	Explicaţi folosirea apostrofului şi a cratimei în citatul de mai jos:
	„ – Acu`, hai s-o tulim de-aici, cât mai degrabă – hotărî Hansel – că mult mai uşoară mi-ar fi inima de-aş şti c-am ieşit din pădurea asta fermecată.
	Fraţii Grimm „Hansel şi Gretel"
4.	Explicaţi folosirea cratimei în cuvintele de mai jos şi alcătuiţi cu acestea scurte propoziţii: sa / s-a; la / l-a; va / v-a; mai / m-ai; voi / v-oi.
5.	Puneţi virgula acolo unde este cazul: Ileana Dan Irina şi Vasile merg la şcoală. Eu el şi ei sunt elevi. George premiantul clasei a câştigat concursul.
	- Maria vino la noi!
	- Vai că doar n-oi fi uns cu miere!
	- Am făcut o mulţime de treburi: am fost la şcoală am învăţat pentru teză am scris şi apoi m-am dus la joacă.
6.	Corectează textul de mai jos punând semnele de ortografie şi de punctuaţie potrivite:

Scanned with OKEN Scanner

	„Iar a doua zi scoțând doi dinari ia dat gazdei şi ia zis
	Ai grijă de el şi ce vei mai cheltui eu când mă voi întoarce îți voi da
	Atunci Iisus la întrebat Care dintre aceştia trei ți se pare că a fost aproapele celui căzut între tâlhari
	Învățătorul de lege ia răspuns Cel care a făcut milă cu el
	Iar Iisus ia zis Mergi şi fă şi tu asemenea

TEST DE EVALUARE

	Citiți textul de mai jos şi răspundeți cerințelor:
	„ Păcală s-a suit în trăsură şi pe ici ți-e drumul. Se face noapte, Păcală nu mai vine. Stau aşa toată noaptea şi a doua zi după-amiază. Numai ce trece un om pe acolo. - Bună ziua! zice omul. - Bună ziua! îi răspunde boierul. - Doar ce stați dumneavoastră acolea ? Atunci boierul spune omului că ține copacul în sus „până ce-a veni Păcală de acasă cu păcălitorul să ne păcălească. Mi-a spus că vine degrabă cu trăsura şi nu mai vine. Atunci omul spune boierului: - D-apoi, cucoane, nu-i destulă păcăleală asta , că s-a dus cu trăsură şi cu cai cu tot ?
	„Boierul şi Păcală”
	Cerințe:
1.	Scoateți din text semnele de ortografie şi de punctuație, precizați felul acestora şi explicați folosirea lor. 4 puncte

Scanned with OKEN Scanner

2.	Analizați morfologic cuvintele subliniate în text: dumneavoastră, acolo, a veni, asta. 4 puncte	
3.	Cărui limbaj aparțin cuvintele: asta, acolea - a veni şi de ce credeți că a simțit nevoia autorul să le folosească. 1 punct	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul **11**

SINTAXA PROPOZIȚIEI

PREDICATUL

- **Ce ştim despre predicat din clasele primare ?**

DEFINIȚIA: partea principală de propoziție care atribuie subiectului o acțiune, o stare sau o însuşire (răspunde la întrebările ce face ? cine este ? ce este ? cum este subiectul?).

FELUL: a.) predicat verbal;
b.) predicat nominal.

- **Ce am învățat despre predicat în clasa a V-a ?**

FELUL PREDICATELOR:

a.) predicat verbal – atribuie subiectului o acțiune şi arată ce face subiectul; este exprimat prin verbe la moduri personale (predicative);

b.) predicat nominal – atribuie o însuşire sau o calitate subiectului şi arată cine este, ce este sau cum este subiectul.

Predicatul nominal este format din verbul copulativ (de legătură) şi numele predicativ (substantive, adjective, pronume, numerale, adverbe). În unele construcții verbul copulativ lipseşte.

Numele predicative:

c. simple – formate dintr-o singură parte de vorbire;
d. multiple – formate din mai multe părți de vorbire.

Exerciții

1.	Identificați predicatele din următorul text şi indicați felul lor:
	„Dragoş-Vodă era un român deştept şi voinic din Maramureş. El era un bun vânător şi-i plăcea să străbată pădurile ca să ucigă fiarele sălbatice. Într-o zi se porni la vânătoare cu haită de câini. Apucă prin nişte codri mari; umblă cât umblă şi câinii dibuiră, în sfârşit, un taur sdălbatic ... „
	Dragoş-Vodă (Legende populare româneşti)

Scanned with OKEN Scanner

2.	Analizați predicatele din text.
3.	Arătați valoarea morfologică a cuvintelor –i şi –o din text.
4.	Dați câte două exemple de predicate nominale în care numele predicativ să fie simplu şi multiplu.
5.	Formulați două propoziții în care verbul „a fi” să fie pe rând predicativ şi copulativ.
6.	Construiți două propoziții cu predicat verbal exprimat prin verb la modul imperativ.
7.	Citiți cu atenție textul:
	„Când, tocmai la vreme de bătrânețe iată că îndură norocul şi cu dânsul şi dobândi un drag de copilaş, de să-l vezi şi să nu-l mai uiți. Împăratul îi puse numele Aleodor. Când fu a-l boteza, împăratul adună Răsăritul şi Apusul, Miazăzi şi Miazănoapte, ca să se veselească de veselia lui.
	„Aleodor Împărat”
	Cerințe:
	Spuneți ce este cuvântul dânsul din text. Analizați-l.

Scanned with OKEN Scanner

Motivați scrierea cu majuscule a cuvintelor Răsărit, Apus, Miazăzi, Miazănoapte.

Subliniați predicatele din text apoi analizați-le.

Alcătuiți patru propoziții ale căror predicate să fie, după cum urmează:

a.) predicat verbal exprimat prin verb la modul indicativ, timpul prezent, persoana a II-a singular;

b.) predicat verbal exprimat prin verbul „a fi" la modul indicativ, timpul imperfect, persoana a III-a plural;

c.) predicat nominal cu numele predicativ exprimat prin substantiv aşezat după verbul copulativ;

d.) predicat nominal cu nume predicativ multiplu exprimat prin trei adjective, numele predicativ fiind separat printr-o altă parte de propoziție de verbul copulativ.

Spuneți de câte feluri este verbul „a fi" şi alcătuiți pentru fiecare câte o propoziție.

Scanned with OKEN Scanner

	Alcătuiți două propoziții în care predicatul verbal să fie la modul imperativ.

TEST DE EVALUARE

1.	Identificați verbele din textul de mai jos; analizați-le și spuneți funcția sintactică:
	„ - Mai auzit-ai dumneata, cumnată, una ca asta, să fure Ion pupăza, care, zicea mătuşa cu jale, ne trezeşte des-dimineață la lucru de atâția ani ? Grozav era tulburată şi numa nu-i venea să lăcrămeze, când spunea aceste . Şi acum văd eu că avea mare dreptate mătuşa, căci pupăza era ceasornicul satului. Însă mama, sărmana, nu ştia de asta nici cu spatele. - Ce spui, cumnată ? Da`că l-aş ucide în bătaie, când aş afla că el a prins pupăza s-o chinuiască. De-amu bine că mi-ai spus, las`pe mine, că ți-l ieu eu la depănat."
	Ion Creangă „Pupăza din tei" 5 puncte

Scanned with OKEN Scanner

2.	Ce mod de expunere foloseşte autorul în textul de mai sus ? Argumentaţi. 0,50 puncte
3	Scrieţi forma literară a verbului „auzit-ai" şi analizează-l. 0,50 puncte
4.	Spuneţi ce limbaj foloseşte autorul. Argumentaţi cu cuvintele şi expresiile caracteristice din text. 0,50 puncte
5.	Alcătuiţi două propoziţii cu una din expresiile folosite. 0,50 puncte
6.	Scrie sinonimele ultimei expresii din text. 0,50 puncte
7.	Care sunt valorile morfologice ale lui „i"; alcătuiţi propoziţii cu ele. 1 punct
8.	Alcătuiţi patru propoziţii în care predicatele verbale să fie exprimate prin verbul „a fi" la diferite timpuri ale modului indicativ. 0,50 puncte

Scanned with OKEN Scanner

		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....
Punctaj nerealizat : .....
Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 12

SUBIECTUL

• Ce ştim din clasele primare despre subiect ?

DEFINIŢIA: parte principală de propoziţie despre care se spune ceva cu ajutorul predicatului.

De cele mai multe ori, el arată cine face acţiunea verbului sau cui se atribuie însuşirea exprimată prin numele predicativ.

Răspunde la întrebările cine? şi ce?

FELUL SUBIECTULUI - exprimat:

e. simplu;

f. multiplu

- neexprimat:

a.) subînţeles.

ACORDUL PREDICATULUI CU SUBIECTUL în:

a.) persoană;

b.) număr;

c.) gen.

• Ce am învăţat în clasa a V-a despre subiect ?

FELUL SUBIECTULUI neexprimat:

a.) subînţeles; la persoana a III-a singular şi plural;

b.) inclus în terminaţia verbelor predicative de persoana I, a II-a singular şi plural.

PĂRŢILE DE VORBIRE PRIN CARE SE EXPRIMĂ:
verbe la moduri nepersonale, substantive, pronume, numerale.

Între subiect şi predicat nu se pune virgula.

Exerciţii

1.	Analizaţi subiectele din textul următor:
	„În inima bietei prepelițe era o luptă sfâşietoare. Ar fi vrut să se rupă în două: jumătate să plece cu copiii sănătoşi, care sufereau la frigul toamnei înaintate, iar jumătate să rămâie cu puiul schilod, care se agăța de ea cu desperare. Suflarea duşmănoasă a crivățului, pornită fără veste într-o zi, a hotărât-o."
	Ioan Al.Brătescu_Voineşti „Puiul"

Scanned with OKEN Scanner

2.	Explicați scrierea cu trei „i” a cuvântului copiii subliniat în text.
3.	Dați 3 exemple de subiecte multiple în propoziții. Ce puteți spune despre acordul predicatului cu subiectul ?
4.	Arătați de ce nu mai este necesară exprimarea subiectului în propoziția: „Ar fi vrut să se rupă în două” . Ce element din forma verbului indică autorul acțiunii?
5.	Construiți câte două propoziții în care subiectele să fie exprimate prin substantive proprii, pronume personale şi numerale ordinale.
6.	Alcătuiți patru propoziții în care subiectele să fie exprimate prin verbe la moduri nepersonale.

Scanned with OKEN Scanner

7.	Citiți textele de mai jos:
	Racul, broasca şi o ştiucă au pornit în ajutor.
	Un moş, un actor şi-o pisică / făceau împreună menaj ... iar dincolo, jos, la etaj – o doamnă cu vizite multe şi-alături de ea un burlac, un domn serios de la Culte ..."
	George Topârceanu „Balada chiriaşului grăbit"
	„Crudul Alexandru-Vodăprinde nu întârzie a se înspăimânta de acel mare nume al banului Mihai. Vru să-l piarză cu orice chip şi, neîndrăznind a-l prigoni de față trimise ucigaş spre a-l prinde şi a-l aduce la Bucureşti, sau a-l ucide prin taină."
	N. Bălcescu „Românii supt Mihai-Voievod Viteazul"
	Cerințe:
	a.) despărțiți textul de mai sus în propoziții;
	b.) recunoaşteți subiectele şi analizați-le arătând felul subiectului, prin ce parte de vorbire este exprimat;
	c.) acordați predicatele verbale din textul de mai jos cu subiectele: Ionel (a învăța) lecția şi (a afla) multe lucruri interesante care-i (a folosi) în viață şi pe care le)a transmite) urmaşilor săi.

Scanned with OKEN Scanner

	d.) adăugați următoarelor subiecte multiple predicate nominale cu nume predicative exprimate printr-un singur adjectiv:
	ghioceii şi brânduşelele
	câmpiile şi munții
	rândunelele şi lăstunii
	oile şi mieii
	e.) explicați acordul dintre predicat şi subiect în propozițiile:
	El e un bun alergător
	Ei au coborât din munți.
	Mihai, Ionel şi Gabi au pornit împreună la drum.
	Profesorul îi ajută pe elevi să înțeleagă lecția.

TEST DE EVALUARE

1.	Indicați predicatele şi subiectele din textul următor:
	„Astfel. miazănoapte şi miazăzi trăiesc într-un ținut alături una de alta şi armonizând împreună. Aici stejarii, brazii şi fagii trufaşi înalță capul lor spre cer, alături te afunzi într-o mare de grâu şi porumb, din care nu se mai vede calul şi călărețul. [...] Stânci prăpăstioase, munți uriaşi, a căror vârfuri mângâie norii, păduri întunecoase, lunci înverzite, livezi mirositoare, văi răcoroase, gârle a căror

Scanned with OKEN Scanner

	limpede apă lin curge printre câmpiile înflorite, pâroaie repezi, care mugind groaznic se prăvălesc în cataracte printre acele amenințătoare stânci de piatră, care plac vederii şi o spăimântează totdeauna.
	N. Bălcescu „Ardealul” 2,5 puncte
2.	Analizați părțile de vorbire prin care sunt exprimate primele patru subiecte: 2 puncte
3.	Explicați acordul dintre predicat şi subiect în cele patru propoziții. 1 punct
4.	Construiți propoziții cu predicate nominale, făcând acordul cu următoarele subiecte: Ion şi Dana, florile şi pomul, veverița, fetele şi băieții, cocoşii şi găinile, tractorul şi semănătoarea. 1,5 puncte
5.	Explicați folosirea virgulei în text. 1 punct

Scanned with OKEN Scanner

6.	Spuneți ce fel de subiecte au propozițiile:	
	- Ioane, mergi cu noi la scăldat?	
	Avem undițe pentru toți.	
	- Vă mulțumesc dar merg la școală.	1 punct
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoștințe neînsușite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciții recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 13

ATRIBUTUL

- **Ce ştim despre atribut din clasele primare ?**

DEFINIŢIA: parte secundară de propoziţie care determină un substantiv sau un înlocuitor al substantivului (pronume sau numeral cu valoare substantivală).

PRIN CE SUNT EXPRIMATE:

- adjectiv;
- substantiv.

- **Ce aţi învăţat în clasa a V-a ?**

FELUL ATRIBUTELOR:

- adjectivale;
- substantivale:
  - a.) genitivale;
  - c.) prepoziţionale în cazul acuzativ;
  - d.) pronominale: - atribut pronominal genitival ;
    - atribut pronominal prepoziţional.

Un substantiv poate avea unul sau mai multe atribute.

PRIN CE SE EXPRIMĂ atributul adjectival:

- adjectiv propriu-zis;
- adjectiv provenit din verb la participiu;
- un numeral cu valoare adjectivală.

PRIN CE SE EXPRIMĂ atributul substantival:

- substantiv în cazul genitiv;
- substantiv precedat de prepoziţie (stă în cazul acuzativ).

Atributul substantival genitival poate fi precedat de:

- articol genitival;
- articolul hotărât „lui";
- articolul genitival şi articolul hotărât „lui" în acelaşi timp.

Articolul genitival se acordă în gen şi număr cu substantivul determinat de substantivul în genitiv.

Atributul substantival prepoziţional

Numeralele cardinale de la douăzeci în sus sunt determinate de substantive care au funcţia sintactică de atribut substantival; substantivele sunt nearticulate şi se leagă de numeral prin prepoziţia „de".

Scanned with OKEN Scanner

Atributul pronominal

Fiind un substitut al substantivului, pronumele îndeplineşte aceleaşi funcţii sintactice ca acestea.

TEST GRILĂ

1.	Atributul este:
	a.) parte principală de propoziţie care determină un verb;
	b.) parte secundară de propoziţie care determină un substantiv sau un înlocuitor al substantivului;
	c.) parte secundară de propoziţie care determină un adjectiv.
2.	Atributul este exprimat prin:
	a.) substantiv şi pronume;
	b.) adjectiv, substantiv şi pronume;
	c.) substantiv cu prepoziţie în cazul Ac.,G., adjectiv, pronume în genitiv, pronume însoţit de prepoziţie.
3.	Numeralele cardinale de la douăzeci în sus sunt determinate de:
	a.) substantive;
	b.) adjective;
	c.) numerale.
4.	Atributul pronominal îndeplineşte:
	a.) aceeaşi funcţie sintactică cu substantivul;
	b.) aceeaşi funcţie sintactică cu verbul;
	c.) aceeaşi funcţie sintactică cu adjectivul.
5.	Atributele adjectivale se acordă cu:
	a.) substantivul pe care îl determină;
	b.) cu adjectivul;
	c.) cu verbul.

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții

1.	Identificați atributele din următorul text:
	„M-am dus de Sf.Ion să fac o vizită doamnei Maria Popescu, o veche prietenă ca s-o felicit pentru onomastica unicului său fiu, Ionel Popescu, un copilaş foarte drăguţ de vreo opt anişori. N-am voit să merg cu mâna goală şi i-am dus băieţelului o minge foarte mare de cauciuc şi foarte elastică. Atenţiunea mea a făcut mare plăcere amicei mele şi mai ales copilului, pe care l-am găsit îmbrăcat ca maior de roşiori în uniformă de mare ţinută."
	I.L.Caragiale „Vizită..."
2.	Spuneți felul atributelor şi analizați părțile de vorbire prin care sunt exprimate.

Scanned with OKEN Scanner

3.	Construiți două enunțuri în care pronumele personal „ei" să aibă funcția sintactică de atribut pronominal și de complement.
4.	Dați patru exemple de atribute adjectivale cu valoare de epitet.
5.	Alcătuiți o propoziție în care substantivul muscă cu numărul plural să aibă funcția sintactică de atribut substantival prepozițional care să determine un numeral.
6.	Dați un exemplu în care un substantiv să aibă două sau mai multe atribute adjectivale.
7.	Alcătuiți o scurtă compunere intitulată „Pădurea iarna" în care să cuprindeți atribute substantivale genitivale și atribute substantivale prepoziționale.
8.	Scoateți din text atributele și analizați-le. Spuneți care dintre ele sunt epitete.

Scanned with OKEN Scanner

9.	Alcătuiți o propoziție în care între articolul genitival (posesiv) şi atributul substantival genitival să fie aşezat un alt atribut.
10.	Scrieți câte două propoziții care să cuprindă atribute adjectivale exprimate prin adjective propriu-zise şi prin adjective provenite din verbe la participiu.
11.	Faceți acordul atributelor adjectivale din paranteză cu substantivele pe care la determină: Un vânt (uşoară) şi (somnoroasă) adie. Şi-n codrul (deşi) prinde frunza să se mişte. Mierloiul (guralivi) săgetă prin păienjănişul (aurită) spre dumbravă. Copilaşul (vioaie) cu mutrişoara (vesele) se ivi la umbra uşii.

Scanned with OKEN Scanner

TEST DE EVALUARE

	Citiți textul următor:
	„Odată împăratul păsărilor a voit să afle pe supusul său cu glasul cel mai frumos. Păsările cerului au hotărât să trimită la curte trei dintre ele. Astfel, graurul sur, mierla gălăgioasă şi privighetoarea încântătoare porniră spre împărat. Primul avea pene aurii, strălucitoare, a doua avea ciocul auriu şi pene ca mătasea, a treia era mică şi mergea cu umilință în urma lor."
	după Simion Florea Marian *„Legendele păsărilor noastre"*
	Cerințe:
1.	Identificați atributele din text; arătați locul lor față de cuvântul determinat; stabiliți ce fel de atribute sunt.
	2 puncte
2.	Analizați părțile de vorbire prin care sunt exprimate atributele din text. 3 puncte

Scanned with OKEN Scanner

3.	Arătați felul şi ce valoare morfologică şi funcție sintactică au numeralele din textul de mai jos:
	„Pe trotuar alături saltă
	Două fete vesele.”
	Dumnezeu a creat lumea în şapte zile. În prima zi a făcut cerul munții şi dealurile, în ziua a doua a făcut râurile, mările şi oceanele iar în ziua a treia a făcut oamenii şi animalele. 2 puncte
4.	Faceți acordul adjectivelor cu funcția sintactică de atribut adjectival cu substantivele determinate în următorul text:
	Frumos se joacă copiii (sprinten) în grădina (umbros). (Tânăr) educatoare îi dă jos din leagănele (rupt). Copiii (supărat) se plâng că pauza a trecut prea repede. 0,40 puncte

Scanned with OKEN Scanner

5.	Completați enunțul următor cu articolul genitival şi indicați cu ce substantive din text se acordă articolul genitival:	
	Lecturile frumoase ... elevilor sunt o bucurie pentru părinți. Mi-a plăcut compunerea ... Viorel. Mi-a plăcut compunerea frumoasă ... Andrei. Tremurau ... plopilor frunze. 0,30 puncte	
6.	În ce se acordă articolul posesiv (genitival) cu substantivul pe care-l determină ? Dați exemple.	
	0,20 puncte	
7.	Analizați subiectul şi predicatul din propoziția:	
	„Astfel, graurul sur, mierla gălăgioasă şi privighetoarea încântătoare porniră spre împărat."	
	1 punct	
8.	Spuneți ce procedeu artistic este folosit în ultima frază a textului. 0,10 puncte	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Scanned with OKEN Scanner

Total punctaj realizat: .....
Punctaj nerealizat : .....
Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 14

COMPLEMENTUL

• **Ce ştim despre complement din clasele primare ?**

DEFINIȚIE: partea secundară de propoziție care determină un verb şi arată împrejurările, timpul, modul, locul acțiunii sau obiectul asupra căruia se exercită acțiunea.

ÎNTREBĂRILE COMPLEMENTULUI:

- când ? de când ? până când ? cât timp ?
- unde ? de unde ? până unde ? în ce loc?
- cum ? în ce fel ? În ce chip? În ce mod ?
- pe cine ? ce ? cui? Cu cine ? cu ce ? despre cine ? despre ce ? de cine ? de ce ? la cine ? la ce ? contra , împotriva, asupra cui ?

LOCUL FAȚĂ DE VERB:

- înaintea verbului;
- după verbul pe care în determină.

• **Ce am învățat în clasa a V-a ?**

FELUL COMPLEMENTELOR:

a.) circumstanțiale - de loc; de timp; de mod.

b.) necircumstanțiale - direct; indirect.

PRIN CE SE EXPRIMĂ: substantiv; pronume; numeral; adverb;

PUNCTUAȚIA ŞI ORTOGRAFIA:

- nu se despart prin virgulă de verb;
- când se insistă asupra circumstanțelor, complementele se aşează la începutul propoziției şi se despart prin virgulă de restul textului;
- formele neaccentuate ele pronumelor personale care îndeplinesc funcția de complement direct sau indirect se leagă prin liniuță de verb şi se pronunță împreună cu acesta.

Scanned with OKEN Scanner

TEST GRILĂ

1.	Complementul circumstanțial de timp determină:
	a.) un adverb;
	b.) un verb la mod personal sau nepersonal;
	c.) numai un verb la mod personal.
2.	În aceeaşi propoziție, un verb poate avea::
	a.) un complement direct;
	b.) două sau mai multe complemente directe;
	c.) nu mai mult de două complemente directe.
3.	Liniuța din exemplul: ne-a spus o minciună, leagă:
	a.) complementul de verb;
	b.) desparte verbul de forma neaccentuată a pronumelui personal;
	c.) forma neaccentuată a pronumelui personal îndeplineşte funcția de complement indirect şi se leagă de verb prin liniuță, pronunțându-se împreună cu acesta.
4.	Complementele circumstanțiale de loc, de timp şi de mod pot sta:
	a.) înaintea verbului determinat;
	b.) şi înaintea şi în urma verbului determinat;
	c.) numai după verbul determinat.

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții

1.	Recunoaşteţi complementele din următorul text şi spuneţi unde sunt aşezate faţă de verbele pe care le determină:
	„ Când se plictisi îşi puse rolele şi, cu caietul cel gros în buzunar ieşi la colţul străzii. Nu mai apăruse, deocamdată nimeni din gaşcă. Pe trotuarul celălalt trecu încrezuta de Ana cu celelalte capre, Florina şi Elena..." „Lasă Ano, că te aranjez eu", îşi spuse Florin în sine, regretând că în ultimele pagini n-o făcuse decât să plângă la marginea drumului după un amărât de ban. Lasă că romanul nu s-a terminat"
	M.Cărtărescu „Florin scrie un roman"
2.	Analizaţi complementele din text şi părţile de vorbire prin care sunt exprimate.

Scanned with OKEN Scanner

3.	Formați câte o propoziție în care complementele circumstanțiale de loc să determine:
	a.) un verb la modul conjunctiv;
	b.) un verb la modul imperativ;
	c.) un verb la modul gerunziu.
4.	Subliniați complementele din următoarele propoziții și arătați prin ce sunt exprimate:
	a.) am văzut olimpicii din școala voastră;
	b.) pe copii îi distrează calculatorul;
	c.) elevii au scris o compunere despre iarnă;
	d.) la sfârșit de an vor susține un examen;
	e.) să-i credem omului afirmațiile;
	f.) privea la el cu duioșie.
5.	Alcătuiți propoziții în care adverbele atunci, uneori, devreme, seara, vara să fie complemente circumstanțiale de timp.

Scanned with OKEN Scanner

6.	Alcătuiți patru propoziții în care complementele circumstanțiale de loc să fie exprimate prin două substantive şi prin două pronume.
7.	Subliniați complementele din textele de mai jos, spuneți felul lor şi analizați părțile de vorbire prin care sunt exprimate:
	a.) pisicuța îşi întinde leneş lăbuțele cu pernițe moi şi ațipeşte uşor visând la şoricei;
	b.)în această toamnă mergem la culesul porumbului;
	c.) aici, la munte serile sunt reci;
	d.) l-am recunoscut pe al treilea din grup. Comandantul mergea cu el alături.
8.	Alcătuiți un text scurt în care să folosiți complemente directe şi indirecte exprimate prin pronume personale. Subliniați-le.

Scanned with OKEN Scanner

9.	Alcătuiți câte o propoziție după schema:
	a.) SB+At+PV+CD+CI;
	b.) CI+PV+CI;
	c.) SB+At+PV+CL;
	d.) SB+At+PV+CL;
	e.) CT+SB+PV+CL.
10	Motivați folosirea virgulei şi a liniuței de unire în propozițiile:
	a.) acolo, era mai mult peşte;
	b.) atunci, să-i dăm de cheltuială!
	c.) lângă animale stau îmblânzitorii.
	d.) ne-a spus o poveste;
	e.) le-am văzut pe toate.

Scanned with OKEN Scanner

TEST DE EVALUARE

	Citiți textul:
	„ Şi atunci, seara se uita cu tristeţe prin sticla albăstruie a cerului, în jos, doar o vedea pe sora Lia, Lia ciocîrlia. Şi iată aşa faţa lui de aur se arată şi luminează pământul şi lumea se bucură de lumina lui. Şi atunci ciocîrlia, cum îi zăreşte faţa , se ridică în zbor spre el, în ciripiri şi rugăciuni către Dumnezeu, să-i deschidă porţile cerului şi s-o lase să vadă frăţiorul..
	Şi ... sfârşind cântecul se lasă în jos ca o săgeată şi se ascunde în ierburile de pe pământ.
	După ce-şi vine în fire şi se odihneşte puţin, iar se urcă şi iar cade, dar la soare tot n-ajunge ...”
	„Povestea ciocîrliei”
	Cerinţe:
1.	Identificaţi complementele din text, arătaţi felul lor, prin ce părţi de vorbire sunt exprimate şi analizaţi părţile de vorbire. 6 puncte

Scanned with OKEN Scanner

2.	Alcătuiți propoziții în care cuvintele: primăvara, seara, miercurea să fie, pe rând, substantive şi adverbe; subiecte şi complemente. 1,20 puncte
3.	Alcătuiți câte o propoziție după schema:
	a.) SB+PV+CI;
	b.) CD+PV+SB;
	c.) CT+SB+PV+CM+CL+AT. 1,50 puncte
4.	Identificați complementele directe şi complementele indirecte din enunțurile următoare. Arătați prin ce parte de vorbire sunt exprimate:
	Pe doi i-am văzut la ştrand.
	Am vorbit despre primul cu antrenorul.
	Pe al treilea îl admir. 0,30 puncte

Scanned with OKEN Scanner

		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....
Punctaj nerealizat : .....
Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 15

FRAZA

- **Ce ştim din clasele primare ?**

DEFINIŢIA: o îmbinare de două sau mai multe propoziţii, cu legătură între lele, dintre care, obligatoriu, cel puţin o propoziţie să fie propoziţie principală.

PROPOZIŢIA PRINCIPALĂ: propoziţia cu înţeles de sine stătător (cu înţeles deplin).

PROPZIŢIA SECUNDARĂ SAU SUBORDONATĂ: propoziţia al cărui înţeles depinde de înţelesul altei propoziţii.

Propoziţiile sunt formate din cuvinte legate între ele prin înţeles.

Fraza, ca şi propoziţia, este alcătuită din propoziţii legate între ele prin înţeles.

Într-o frază sunt atâtea propoziţii câte predicate sunt (verbe la moduri personale – predicative); ele sunt legate prin înţeles şi prin cuvinte de legătură.

Propoziţia principală poate sta la începutul, la sfârşitul sau în interiorul frazei.

- **Ce am învăţat despre frază în clasa a V-a ?**

- fraza poate fi alcătuită numai din propoziţii principale sau din propoziţii principale şi secundare;

- raportul între propoziţii este de coordonare (copulativă sau prin juxtapunere) sau de subordonare;

- cuvintele de legătură se numesc conjuncţii (coordonatoare sau subordonatoare). Ele sunt părţi de vorbire care leagă în propoziţie părţi de propoziţie de acelaşi fel, iar în frază două propoziţii de acelaşi fel sau diferite.

- conjuncţiile nu au funcţie sintactică.

- după alcătuire conjuncţiile sunt simple sau compuse.

PUNCTUAŢIA ÎN FRAZĂ

- virgula separă propoziţii de acelaşi fel;

- când propoziţiile subordonate stau înaintea propoziţiilor principale, de regulă, se despart prin virgulă de restul comunicării;

- propoziţiile intercalate sau părţile de propoziţii intercalate în alte propoziţii se despart prin virgulă.

Scanned with OKEN Scanner

TEST GRILĂ

1.	Propoziția principală stă:
	a.) la începutul frazei;
	b.) la începutul, în interiorul sau la sfârşitul frazei;
	c.) la sfârşitul frazei.
2.	Propozițiile de acelaşi fel sun separate prin:
	a.) prepoziții;
	b.) conjuncții;
	c.) conjuncții şi virgulă.
3.	Conjuncția este:
	a.) parte de vorbire flexibilă;
	b.) elemente de relație cu funcție sintactică în propoziție;
	c.) parte de vorbire neflexibilă, element de relație în propoziție şi în frază.
4.	Frazele sunt alcătuite:
	a.) numai din propoziții principale;
	b.) numai din propoziții secundare;
	c.) obligatoriu dintr-o propoziție principală şi propoziții secundare.
5.	Raportul dintre propozițiile unei fraze sunt:
	a.) de coordonare;
	b.) de subordonare;
	c.) şi de coordonare şi de subordonare.

Exerciții

1.	Alcătuiți două fraze în care propozițiile principale să se afle în raport de coordonare copulativă şi juxtapuse; subliniați predicatele şi delimitați propozițiile.

Scanned with OKEN Scanner

2.	Alcătuiți o frază cu cel puțin două propoziții secundare. Subliniați predicatele şi delimitați propozițiile.
3.	Identificați conjuncțiile din următoarea frază şi arătați ce fel de conjuncții sunt:
	·A venit vacanța şi vreau să merg la mare ca să înot şi pentru ca să vizitez acvariul.
4.	Dezvoltați propoziția simplă „A venit mama." într-o frază cu cel puțin trei propoziții secundare.
5.	Subliniați verbele din fraza voastră, analizați-le şi despărțiți fraza în propoziții şi spuneți ce fel sunt acestea.
6.	Construiți schema propozițiilor din fraza voastră.

Scanned with OKEN Scanner

Capitolul 16 PROPUNERI DE TESTE PENTRU EVALUARE ŞI AUTOEVALUARE

TESTUL 1

	Citiți textul:
	„Cum s-a apropiat, eu i-am închinat oala cu vin şi i-am poftit sănătate. El s-a oprit în loc şi s-a uitat zâmbind la mine şi la iapă, şi la oamenii care sunt în prejma mea, şi i-a plăcut închinarea. Era un boier mărunt la stat, cu barbă roşă, rotunjită şi purta la gât un lanțug subțire de aur..."
	M.Sadoveanu „Iapa lui Vodă"
	Cerințe
1.	Recunoaşteți predicatele şi spuneți câte propoziții sunt în textul de mai sus. 2,70 puncte
2.	Construiți schema şi arătați rolul conjuncțiilor folosite. 1,50 puncte
3.	Analizați predicatele din text. 2,70 puncte

Scanned with OKEN Scanner

4.	Motivați folosirea virgulei în text.	0,60 puncte
5.	Construiți fraze după următoarele scheme:	
	- PP+PP+PP;	
	- PS+PP+PS;	
	- PP+PS+PS+PP.	1,50 puncte
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 2

	Citiți textul:
	„ Al treilea băiat se furişase în grajdul cailor, se trântise în iesle să nu-l mai găsească nimeni, iar cele două fete, Tita şi Ilinaca, plecasesă repede la gârlă să se scalde. Rămas singur în mijlocul bătăturii, Moromete, tatăl, trăsese căruța sub umbra mare a celor doi salcâmi de lângă poarta grădinii şi apoi iesâşise şi el la drum cu țigara în gură.”
	M.Preda „Morometii”
	Cerințe:
1.	Subliniați predicatele din text şi spuneți felul lor.
	1,40 puncte
2.	Scoateți predicatele şi analizați-le. 2,10 puncte
3.	Despărțiți textul în propoziții şi spuneți felul lor.
	2,15 puncte

Scanned with OKEN Scanner

4.	Explicați folosirea virgulei în text. 2,10 puncte	
5.	Precizați ce părți de vorbire sunt și felul lor: al treilea, cele două , cinci, unsprezece, treizeci și cinci, primul. 1,25 puncte	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoștințe neînsușite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciții recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 3

1.	Elaborează o compunere în care să înfățișezi un eveniment deosebit care s-a petrecut în clasa (sau în viața) ta, folosind ca moduri de expunere narațiunea și dialogul. 5 puncte
2.	Identifică în textul realizat patru dintre figurile de stil învățate. Scoate-le din text și precizează felul lor.
	1 punct
3.	Scrie două cuvinte în care aceeași literă notează două grupuri de sunete diferite. Precizează care sunt acestea. 0,20 puncte
4.	Precizează numărul semivocalelor în fiecare dintre cuvintele: viezure, geamgiu, regiune, creioane, soare, leoaică, ciorovăială. 1,40 puncte

Scanned with OKEN Scanner

5.	Formează patru perechi de antonime cu ajutorul a patru prefixe diferite. 0,40 puncte		
6.	Puneți cuvântul „dimineața" în contexte potrivite, astfel încât să aibă următoarele valori morfologice, cu următoarele funcții sintactice:		
	a.) substantiv	- subiect, caz N.;	
		- nume predicativ, caz Ac.;	
		- atribut substantival prepozițional.	
	b.) adverb - complement circumstanțial de timp. 1 punct		
		Total: 10 puncte	
		Se acordă un punct din oficiu	

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 4

1.	Povesteşte în 15-20 de rânduri schița „D-l Goe" de I.L. Caragiale. 4,50 puncte
2.	Scrie cuvinte în care să se afle şase hiaturi diferite. Subliniază-le. 0,60 puncte
3.	Scrie câte un enunț pentru fiecare din sensurile cuvintelor: haină, copii, veselă, mobilă, torturi. 0,50 puncte

Scanned with OKEN Scanner

4.	Ilustrează în enunțuri diferite funcțiile sintactice ale substantivului „casă", în cazurile N., Ac., D., G.	
	2 puncte	
5.	Scrie formele abreviate ale următoarelor pronume de politețe: dumneata, dumitale, dumneavoastră, dumnealui, dumnealor, dumneaei. 0,60 puncte	
6.	Arătă cum s-au format următoarele cuvinte: argintie, golaş, viforniță, împodobit, dezechilibrat, zdrențăros, nepoliticos, tinerime. 0,80 puncte	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştințe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții recomandate de evaluator:

TESTUL 5

1.	Alcătuiți o compunere alegând una dintre temele:
	„În vizită la muzeu"; „Vacanța la bunici".
	Folosiți, ca moduri de expunere, narațiunea împletită cu dialogul și descrierea.
	Indicați două dintre figurile de stil învățate folosite în compunere. 3 puncte

Scanned with OKEN Scanner

2.	Precizați câte litere şi câte sunete sunt în următoarele cuvinte: trunchi, geamgiu, hangiu, cercel, ghiocei, ghenă. 2 puncte
3.	Alcătuiți familia lexicală a cuvântului „muncă”. 0,50 puncte
4.	Folosiți, în propoziții, formele literare ale cuvintelor: subt, să uscă, se-ndoiesc, să puie, acela. 0,50 puncte
5.	Despărțiți în silabe următoarele cuvinte şi spuneți regulile folosite: farmacie, ghete, a chelfăni, dezrădăcina, neatenție, a supraveghea, exactitate, arctic. 2 puncte

Scanned with OKEN Scanner

6.	Alcătuieşte câte o propoziţie după schemele: SB+PV+C+C; SB+At+PV+C. 1 punct	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 6

1.	Alcătuiți portretul literar al unui personaj dintr-o lectură citită de voi, folosind narațiunea și descrierea. 4 puncte
2.	Scoateți din compunerea voastră două figuri de stil folosite și spuneți ce sunt. 0,80 puncte
3.	Definiți rima și arătați ce fel de rimă cunoașteți. 0,50 puncte
4.	Scrieți câte un enunț pentru fiecare dintre sensurile cuvintelor: veselă, torturi, mobilă, copii, haină, sanda, Sanda. 0,70 puncte

Scanned with OKEN Scanner

5.	Scrieți două enunțuri în care să se afle formele inverse ale perfectului compus şi ale viitorului.
	0,50 puncte
6.	Alcătuiți câte două propoziții în care să aveți subiect multiplu, subiect exprimat prin substantiv colectiv, predicat nominal. 2,50 puncte
	Total: 10 puncte
	Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 7

1.	Povestiți pe scurt subiectul basmului îndrăgit. 4 puncte
2.	Demonstrați că este un basm. 1 punct
3.	Precizați ce funcție sintactică are substantivul în cazul vocativ, care veste punctuația substantivului în cazul vocativ și dați exemple. 0,50 puncte
4.	Scrieți două enunțuri în care verbul „adună" să fie la două timpuri diferite. Indică-le ! 0,20 puncte

Scanned with OKEN Scanner

5.	Scrieți câte un enunț pentru fiecare dintre sensurile cuvintelor: veselă, torturi, mobilă, copii, haină, cântă. 0,30 puncte
6.	Identificați valorile morfologice ale cuvântului „lin" din următoarele exemple şi scrieți sinonimele lui
	a.) strugurii sunt storşi într-un lin;
	b.) merge lin;
	c.) Sandu a prins un lin;
	d.) are un mers lin. 2,50 puncte
7.	Subliniați cu o line diftongii şi cu două linii triftongii din cuvintele următoare: ulicioară, treceau, ceainic, şopteau, ştiau. 0,50 puncte
	Total: 10 puncte
	Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştințe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciții recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 8

1.	Alcătuiți o compunere cu tema „Sfârşit de an şcolar" sau „Astăzi avem meci" în care să folosiți ca mod de expunere de bază dialogul. Folosiți în compunere şi pronumele personal de politețe.
	4 puncte
2.	Alcătuiți câmpul lexical pentru căile de comunicație.
	0,50 puncte
3.	Dați câte două exemple de arhaisme, neologisme, regionalisme.
	0,50 puncte

Scanned with OKEN Scanner

4.	Ilustrați, în enunțuri diferite, funcțiile sintactice ale substantivului „școală” la toate cazurile. 1,50 puncte
5.	Subliniați forma corectă: coajă / coaje; plajă / plaje; alee / aleie; creon / creion; fașă / fașe.
	0,50 puncte
6.	Scrieți enunțuri în care să ilustrați valorile verbelor „a fi” și „a avea”. 1 punct
	Total: 10 puncte
	Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoștințe neînsușite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Scanned with OKEN Scanner

Exerciții recomandate de evaluator:

TESTUL 9

1.	Povestiți pe scurt o legendă citită de voi. 4 puncte
2.	Formulați câte două propoziții în care să folosiți repetiții, enumerații, comparații, personificări și epitete. 2,50 puncte

Scanned with OKEN Scanner

3.	Subliniați predicatele, despărțiți fraza în propoziții şi spuneți ce fel de propoziții aveți (principale, secundare, simple, dezvoltate) şi în ce raport se găsesc acestea unele față de altele:
	„Samson nu aştepta. Când se stârnea o încăierare, intra voiniceşte între ei şi-i despărțea cu capul, cu tot trupul, după nevoie. Ba sărea pe cei mai neascultători, îi punea jos cu labele şi-i ținea astfel până venea învățătorul, care-i da dreptate lui."
	Vasile Voiculescu „Ciobănilă" 1,50 puncte
4.	Formulați câte două exemple de propoziții în care să aveți forme accentuate şi neaccentuate ale pronumelui personal, la persoana I, cazul Ac. Şi persoana a II-a plural cazul dativ. 1 punct

Scanned with OKEN Scanner

		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 10

1. Alcătuiți o compunere în care să schițați portretul eroului principal din basmul citit. 4 puncte

2. Analizați sintactic următorul text:

„Cad fulgii mari încet zburând
În casă arde focul
Iar noi pe lângă mama...
De mult uitarăm jocul".

„Tu torci. Pe vatra veche ard
Pocnind din vreme-n vreme
Trei vreascuri rupte dintr-un gard
Iar flacăra lor geme".

G.Coşbuc „Mama" 3 puncte

Scanned with OKEN Scanner

3.	Dați câte două exemple, în propoziție, de antonime, sinonime, omonime, omofone. 0,80 puncte

Scanned with OKEN Scanner

4.	Scrieți formele literare ale cuvintelor: mâne, întra, greşele, dintăi, întemeiet căpătăi. 0,60 puncte	
5.	Dați 6 exemple, în propoziții, de interjecții simple şi compuse. 0,60 puncte	
		Total: 10 puncte
		Se acordă un punct din oficiu

Total punctaj realizat: .....

Punctaj nerealizat : .....

Cunoştințe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciții recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 11

1.	Alcătuiți o scurtă compunere în care să descrieți un tablou din natură în anotimpul „iarna". Folosiți figurile de stil cunoscute de voi. 4 puncte
2.	Formulați două propoziții în care să aveți omofone. 1 punct
3.	Alcătuiți propoziții în care adverbele aici, acolo, înainte, înapoi, ieri, astăzi, devreme, sus, jos, să fie complemente. Spuneți ce fel de complemente sunt. 1 punct

Scanned with OKEN Scanner

4.	Spuneți ce părți de vorbire sunt cuvintele subliniate, Ce funcție sintactică au şi explicați punctuația din textul:
	„ - Ionel ! Ionel !!! Du-te dincolo, mamă; spargi urechile dumnealui"
	I.L. Caragiale „Vizită ..." 1,50 puncte
5.	Despărțiți în propoziții textul următor, după ce ați subliniat predicatele şi arătați ce fel de propoziții aveți şi în ce raport se găsesc unele față de altele:
	„ Stau câteodată şi-mi aduc aminte ce vremuri şi ce oameni mai erau în părțile noastre pe când începusem şi eu, drăguliță-Doamne, a mă ridica băieţaş la casa părinților mei ..."
	Ion Creangă „Amintiri din copilărie" 1,50 puncte
	Total: 10 puncte
	Se acordă un punct din oficiu

Scanned with OKEN Scanner

Total punctaj realizat: .....
Punctaj nerealizat : .....
Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

TESTUL 12

1.	Comentaţi versurile următoare şi evidenţiaţi rolul expresiv al mijloacelor artistice şi al versificaţiei	
	a.)	„Şi de ce să nu mă plec,
		Dacă păsările trec !
		Peste vârf de rămurele
		Trec în stoluri rândunele,
		Ducând gândurile mele
		Şi norocul meu cu ele !"
		M. Eminescu "Ce te legeni..."
	b.)	„Răsare luna-mi bate drept în faţă:
		Un rai de basme văd printre pleoape,
		Pe câmpi un val de argintie ceaţă,
		Sclipiri pe cer, văpaie peste ape,
		Un buciumă cântă tainic cu dulceaţă,
		Sunând din ce în ce tot mai aproape ..."
		M. Eminescu "Fiind băiat păduri cutreieram ..."

Scanned with OKEN Scanner

	5 puncte
2.	Scrieți corect următoarele enunțuri:
	Demult / De mult timp nu l-am mai văzut;
	Am mers într-una / Întruna;
	Bineînțeles / Bine înțeles că va veni;
	Numai / Nu mai tu poți citi;
	Altă dată / Altădată să știi;
	Este deloc / De loc din Craiova. 0,60 puncte
3.	Alcătuiți câte o propoziție:
	- dezvoltată, enunțiativă exclamativă, afirmativă;
	- dezvoltată, interogativă, afirmativă;
	- dezvoltată, interogativă, negativă;
	- dezvoltată, enunțiativă, negativă. 0,80 puncte
4.	Alcătuiți câte o propoziție în care predicatele și subiectele să fie, după cum urmează:

Scanned with OKEN Scanner

	a.) predicat verbal exprimat prin verb la modul indicativ, timpul mai mult ca perfect, persoana I, singular;
	b.) predicat verbal exprimat prin verbul „a fi" la modul indicativ, timpul imperfect, persoana a III-a, numărul plural;
	c.) predicat nominal exprimat prin verbul copulativ „a fi" la modul indicativ, timpul viitor, persoana a II-a plural şi un nume predicativ exprimat prin adjectiv;
	d.) predicat nominal cu nume predicativ multiplu exprimat prin trei adjective, numele predicativ fiind separat printr-o altă parte de propoziție de verbul copulativ
	e.) subiect exprimat prin pronume de politețe , persoana a II-a singular;
	f.) subiect multiplu exprimat prin numerale ordinale;
	g.) subiect multiplu exprimat prin două substantive.
	2,40 puncte
5.	Scrieți antonimele cuvintelor: dulce, frumos, bătrân, a vorbi.
	0,20 puncte
	Total: 10 puncte
	Se acordă un punct din oficiu

Scanned with OKEN Scanner

Total punctaj realizat: .....
Punctaj nerealizat : .....
Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

BAREM DE CORECTARE
PENTRU TESTELE URMĂTOARE

Vei avea punctajul acordat pentru:

A. 46 puncte - înțelegerea textului:

- pentru conținut – 16 puncte;
- fiecare cerință rezolvată corect – 15 puncte;
- redactare (unitatea compoziției) – 15 puncte, astfel:
  - coerență lexicală – 3 puncte;
  - ortografie – 3 puncte;
  - punctuația – 3 puncte;
  - stil şi vocabular adecvate compunerii – 3 puncte;
  - aşezare în pagină, lizibilitate, încadrarea în spațiul acordat – 3 puncte.

B. 34 puncte - limba română

- pentru răspuns corect la fiecare întrebare;
- formularea adecvată conținutului;
- motivarea răspunsurilor cu exemple.

C. 10 puncte - corespondență

- pentru respectarea convențiilor acestui tip de comunicare – 4 puncte;
- adecvarea conținutului şi exprimarea la relația cu destinatarul – 4 puncte;
- respectarea normelor de ortografie şi de punctuație – 2 puncte.

Scanned with OKEN Scanner

TESTUL 1

A. Înțelegerea textului (46 puncte)	
Conținut – 16 puncte	
•	Ați studiat la clasă o operă literară epică. Scrie o compunere, de o pagină, în care să evidențiați subiectul operei literare epice identificate indicând momentele subiectului acesteia.
Cerințe – 15 puncte	

Scanned with OKEN Scanner

•	Prezintă cel puțin patru trăsături ale personajului principal ilustrând cu ajutorul textului literar.
•	Menționează mijloacele de caracterizare folosite de autor.
•	Evidențiază câteva mijloace artistice folosite în caracterizare.
Redactare – 15 puncte (5x3 p)	
B. Limba română (34 puncte)	
•	Găseşte un sinonim şi un antonim pentru cuvântul gigantic şi alcătuieşte cu ele propoziții. 2 puncte.
•	Găseşte în compunerea ta un cuvânt derivat şi unul compus; explică formarea lor. 8 puncte.
•	Formează familia de cuvinte a substantivului „om" cel puțin 6 derivate şi explică formarea lor. 9 puncte.

Scanned with OKEN Scanner

•	Scrie un cuvânt care conține un diftong şi un cuvânt care conține hiat. 5 puncte.
•	Spune cazul substantivelor subliniate şi funcția sintactică din structura: „Ca neam de boier se duce în centrul satului să-şi vadă supuşii”. 8 puncte.
•	Numiți semnele ortografice studiate şi dați câte un exemplu pentru fiecare dintre acestea. 2 puncte.

C. Corespondență (10 puncte)	
•	Te numeşti Daniela / Daniel Popescu şi locuieşti în Piteşti, județul Argeş, pe strada Smeurei, la numărul 4 şi eşti elev / elevă în clasa a V-a la Şcoala „Marin Preda” din localitate. Redactează pe o pagină distinctă o cerere de înscriere la Cercul de informatică adresată directorului şcolii

Scanned with OKEN Scanner

Total: 100 puncte	
Se acordă 10 puncte din oficiu	

Scanned with OKEN Scanner

Total punctaj realizat: .....
Punctaj nerealizat : .....
Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

TESTUL 2

A. Înţelegerea textului (46 puncte)	
Conţinut – 16 puncte	
•	Citeşte cu atenţie textul şi răspunde cerinţelor formulate mai jos: „Vesela verde câmpie acu-i tristă, veştejită; Lunca, bătută de brumă, acum pare ruginită; Frunzele-i cad, zbor în aer şi de crengi se dezlipesc Ca frumoasele iluzii dintr-un suflet omenesc Din tuspatru părţii a lumii se ridică`nalt pe ceruri, Ca balauri din poveste, nouri negri plini de geruri, Soarele iubit s-ascunde; iar pe sub grozavii nori Trece-un cârd de corbi iernatici, prin văzduh croncănitori." *V. Alecsandri „Sfârşit de toamnă"*

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe	
1.	Cărui gen literar aparține textul ? 4 puncte
2.	Precizați aspectele din natură prezentate de autor; ce culoare predomină în tabloul prezentat ? 4 puncte
3.	Scoateți din text două epitete, două personificări şi două comparații arătând în ce fel evidențiază ele stările sufleteşti şi gândurile poetului. 18 puncte
4.	Stabiliți ce fel de rimă şi măsură au versurile. 4 puncte.
5.	Explicați într-o compunere de jumătate de pagină se3mnificația versurilor arătând de ce este necesară folosirea verbelor la timpul prezent. 16 puncte

Scanned with OKEN Scanner

B. Limba română (34 puncte)	
6.	Explică folosirea cratimei în cuvintele: „Frunzele-i cad" şi "Soarele ...s-ascunde". 4 puncte
7.	Desparte în silabe cuvintele: dezlipesc, tuspatru, văzduh. Spuneți ce reguli ați folosit. 6 puncte
8.	Scrie două componente ale familiei lexicale a verbului „a ridica". 4 puncte
9.	Scoateți din text două complemente circumstanțiale de mod şi analizați-le. 7 puncte
10.	Motivează folosirea virgulei în prima strofă. 5 puncte

Scanned with OKEN Scanner

11.	Construieşte o propoziţie după schema: P+C+S+A. 8 puncte

C. Corespondenţă (10 puncte)

•	Ţi-ai amintit de succesul colegului tău la olimpiadă. Redactează o scrisoare de felicitare pentru acesta

Scanned with OKEN Scanner

Total: 100 puncte
Se acordă 10 puncte din oficiu

Scanned with OKEN Scanner

Total punctaj realizat: .....
Punctaj nerealizat : .....
Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

TESTUL 3

A. Înțelegerea textului (46 puncte)	
	Citeşte cu atenţie versurile şi răspunde cerinţelor de mai jos: „Tot mai miroase via a tămâios şi coarnă, Mustos a piersici coapte şi crud a foi de nuc ... Vezi, din zăvoi sitarii spre alte veri se duc; Ce vrea cu mine toamna pe dealuri de mă-ntoarnă ? Nu e amurgul încă, dar ziua e pe rod, Şi soarele de aur dă-n pârg ca o gutuie. Acum-omidă neagră-spre poama lui se suie, Târâş, un tren de marfă pe-al Argeşului pod.

Scanned with OKEN Scanner

	Cu galben şi cu roşu îşi coase codrul iia. Prin foi lumina zboară ca viespi de chihlimbar. O ghionoaie toacă într-un agud, şi rar, Că un ecou al toamnei, răspunde tocălia.
	Ion Pillat „În vie”
1.	Ce anotimp este prezentat în aceste versuri ? 1 punct
2.	Ce sentimente vă trezeşte lectura acestor versuri ? 1 punct
3.	Precizați cărui gen literar şi cărui mod de expunere aparțin versurile. 6 puncte
4.	Scoateți din text figurile de stil învățate şi precizați felul lor. 12 puncte
5.	Explicați semnificația imaginilor vizuale, auditive şi olfactive (referitoare la mirosuri) din text. 6 puncte
6.	Ce vă sugerează culorile galben şi roşu cusute în iia codrului ? Dar cuvintele „omida neagră” ? 2 puncte
7.	Stabiliți măsura şi rima versurilor. 2 puncte

Scanned with OKEN Scanner

8.	Prezentați într-o scurtă descriere științifică un animal. 16 puncte
B. Limba română (34 puncte)	
1.	Explică procedeul de formare a cuvintelor mustos și tămâios întâlnite în text. Ce fel de cuvinte sunt ? Au valoare stilistică ? 5 puncte
2.	Analizează sintactic și morfologic cuvintele miroase și o ghionoaie. 10 puncte
3.	Alcătuiește enunțuri cu omonimele cuvântului cer. 2 puncte

Scanned with OKEN Scanner

4.	Scrie un sinonim pentru cuvintele: liniște, tainic, văruit, amurg. 4 puncte
5.	Alcătuiește un text scurt de 4-5 propoziții în care să folosești diferite interjecții. Spune ce exprimă fiecare. 5 puncte
6.	Formulează o frază alcătuită din patru propoziții. Stabilește felul propozițiilor și în ce raport se află unele față de altele. 8 puncte
C. Corespondență (10 puncte)	
	Ai plecat în vacanță. Timpul este frumos și te distrezi bine dar ți-e dor de părinți și de frățiorii rămași acasă. Redactează o scrisoare familială pe care ar urma să le-o trimiți.

Scanned with OKEN Scanner

Total: 100 puncte	
Se acordă 10 puncte din oficiu	

Scanned with OKEN Scanner

Total punctaj realizat: .....
Punctaj nerealizat : .....
Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

TESTUL 4

A. Înțelegerea textului (46 puncte)	
	Citeşte textul următor şi răspunde cerințelor: „O văz, ca prin vis. O văz limpede aşa cum era. Naltă, uscățivă, cu părul alb şi creț, cu ochii, cu gura strânsă şi cu buza de sus crestată în dinți de pieptene, de la nas în jos. Cum deschidea poarta îi săreams înainte. Ea băga binişor mâna în sân şi-mi zicea: - Ghici ... - Alune ! - Nu. - Stafide !

Scanned with OKEN Scanner

	- Năut ! - Nu. - Turtă dulce ! Până nu ghiceam nu scotea mâna din sân. Şi totdeauna sânul ei era plin. Îi sărutam mâna. Ea-mi da părul în sus şi mă săruta pe frunte. Ne duceam la umbra dudului din fundul grădinii. Ea îşi înfigea furca cu caierul de in în brâu şi începea să tragă şi să răsucească un fir lung şi subțire. Eu mă culcam pe spate şi lăsam alene capul în poala ei. Fusul îmi sfârâia pe la urechi. Mă uitam la cer printre frunzele dudului. De sus mi se părea că se scutură o ploaie albastră. - Ei, ce mai vrei ? îmi zicea bunica. Surâsul ei mă gâdila în creştetul capului. - Să spui ... Şi niciodată nu isprăvea basmul. Glasul ei dulce mă legăna; genele mi se prindeau şi adormeam; uneori tresăream ş-o întrebam câte ceva; ea începea să spuie, eu visam înainte. - A fost odată un împărat mare, mare ... - Cât de mare ? - Mare de tot. Şi-şi iubea împărăteasa ca ochii din cap. Dar copii nu avea. Şi îi părea rău, îi părea rău că nu avea copii ... Bunico, e rău să nu ai copii ? Fireşte că e rău. Casa omului fără copii e casă pustie. - Bunico, dar eu n-am copii şi nu-mi pare rău ! Ea lăsa fusul, râdea, îmi desfăcea părul cârlionțat în două şi mă săruta în creştetul capului." *Barbu Ştefănescu Delavrancea „Bunica"*
1.	Cărui gen literar credeți că aparține fragmentul de mai sus şi ce mod / moduri de expunere a ales autorul pentru a ne prezenta faptele ? 4 puncte

Scanned with OKEN Scanner

2.	Motivați titlul lecturii. 8 puncte
3.	Explicați relația autor-narator-personaj justificând folosirea persoanei I în narațiune. 10puncte
4.	Ce fel de cuvinte sunt: să vie, (o) văz, să spuie, genile, dăşchidea, dăsfăcea, buruienili, dăsagă, cari, m-am dăşteptat. Scrieți forma literară. 8 puncte
5.	Care sunt elementele care țin de cadrul natural şi ce rol au ele în text ? 6 puncte
6.	Realizați portretul personajului prezentat. 10 puncte

Scanned with OKEN Scanner

B. Limba română (34 puncte)	
1.	Câte litere şi câte sunete au următoarele cuvinte: margini, bucium, s-aud, plânge, chipiu. 3 puncte

Scanned with OKEN Scanner

2.	Desparte în silabe cuvintele şi spune ce reguli ai folosit: neprevăzut, dezonorat, prichici. 4 puncte
3.	Stabileşte ce parte de vorbire este cuvântul <u>bunico</u> şi în ce caz stă. Explică semnele de punctuație folosite: „ - Bunico, e rău să n-ai copii ? - Bunico, dar eu n-am copii şi nu-mi pare rău !" 3 puncte
4.	Analizează sintactico-morfologic cuvintele din propoziția: „Fusul îmi sfâria pe la urechi." 10 puncte
5.	Alcătuieşte o frază formată dintr-o propoziție principală şi două secundare. Arată, pe schemă, raportul dintre ele. 14 puncte
C. Corespondență (10 puncte)	
	Inventează o reclamă pentru un produs pe care-l foloseşti, pe care-l consideri util şi de calitate. Ce fel de text este cel pe care l-ai creat ? Numeşte şi alte texte de acelaşi fel.

Scanned with OKEN Scanner

Total: 100 puncte	
Se acordă 10 puncte din oficiu	

Scanned with OKEN Scanner

10 L.

Total punctaj realizat: .....
Punctaj nerealizat : .....
Cunoştinţe neînsuşite, priceperi, deprinderi neformate: _____

Exerciţii recomandate de evaluator:

Scanned with OKEN Scanner

Obținerea calității în educație presupune creșterea eficacității procesului de predare-învățare și evaluare. Calitatea procesului didactic se produce prin: nivelul predării cadrului didactic, motivarea elevului și angajarea lui în procesul învățării, folosirea eficientă a pârghiilor evaluării etc. În acest efort o contribuție însemnată o au lucrările auxiliare bine făcute, care să ajute cadrul didactic, elevul și părintele în aflarea nivelului de pregătire a celui care învață, pentru a interveni în timp cu măsuri amelioratorii sau pentru a stimula elevii capabili de performanțe superioare.

Lucrarea de față oferă elevilor posibilitatea de a repeta, consolida și sistematiza cunoștințele, precum și materialele necesare pentru a măsura aceste cunoștințe, pentru a face o analiză a rezultatelor obținute și pentru a stabili acțiuni care să-l ajute să-și completeze cunoștințele, dacă este cazul.

Lucrarea este un instrument eficient de lucru pentru cei trei factori importanți ai educației: profesorul, elevul și părintele.

Vasile Molan

Scanned with OKEN Scanner